GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.
Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.
Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.
All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.
If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Universitetsbiblioteket

Vitt.
Sv.

I LÄGER OCH BIVACK

AF

RICHARD MELANDER.

STOCKHOLM
WILHELM BILLE.

I LÄGER OCH BIVACK

I LÄGER OCH BIVACK

KARAKTERER OCH GRUPPERINGAR

UR SVENSKT SOLDATLIF

TECKNADE

AF

RICHARD MELANDER

STOCKHOLM
WILHELM BILLE

STOCKHOLM, GERNANDTS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG, 1887.

INNEHÅLL:

	Sid.
EN MIDSOMMARDAG	1
PRO PATRIA	41
UNGE JÖNSSONS KÄRLEKSBREF	69
GAMLE KAPTENEN	91
LARM	109
MÖRK ARREST	141
I GARNISON	185
EN BIVACK	213

EN MIDSOMMARDAG

Ingen regel utan undantag säger ordspråket. Man har hört berättas om pigor, som icke alltid stält ett bord med lådan inåt väggen och som kanske ända till tre, fyra gånger under sin tjenstetid lagt på båda hakarne, då de stängt ett fönster. Och man har äfven sett exempel på att en midsommardag gått upp strålande klar och solig och äfven bytts i natt igen, utan att en droppe regn fallit. Och ett sådant undantag var midsommardagen nu i fråga.

Redan tidigt var det lif i lägret. Gamla soldater, som icke skulle kunnat sofva längre än till klockan högst fem, om de än derigenom kunnat förbättra sin ekonomiska ställning, stodo och betraktade och lyssnade till reveljen, som nu klingande och morgonfrisk gick fram öfver slätten från lägrets ena flygel till den andra och derpå tillbaka till lägervakten. Lilja på åttonde, skomakaren-soldaten, på sin tid innan han blef bortskämd, ett mönster för uppassare, var i full gång med att borsta kap-

tenens stöflar så som endast en »vetenskapsman» (det var hans eget uttryck) kan göra det. Neman stod icke långt ifrån, pustade litet då och då och såg på utsigten. Korpral Holm hade redan varit uppe en timme och »jourat» eller traskat ut och in i tälten och ned till kokhuset och sett efter handräckningarna och kortligen, osynlig men allestädes närvarande, hållit hela detta maskineri i gång, som skötes endast af en ständig jourkorpral och som icke heller kan skötas af någon annan menniska. Beväringspojkarne kröpo ut, hufvud efter hufvud, för att ordna toiletten vid sina kopparflaskor; käringar från landsbygden kommo med tvätt till löjtnanterne och motades af uppassarne, när de ville stiga in i tälten. Pratet och stimmet tilltogo för hvarje stund; qvickheter och belönande skrattsalvor, breda, mäktiga och skrällande som tallrikarne i en orkester, kommo allt tätare; det var slut med morgonron, och mången ung löjtnant eller gammal kompanichef, som händelsevis kommit litet sent i säng på midsommarafton, vände sig otaliga gånger i sin bädd, som en orm i en myrstack, under de mest energiska försök att ännu sofva en liten stund trots allt störande utanför.

Nu trädde kaptenen på åttonde ut ur sitt tält, i tofflor och hvitklädd från dessa upp till halsen. Han skulle blott se, om det skulle bli regn under kyrkparaden, för att derutaf bestämma, hvilken vapenrock han borde taga. Nej, himlen var blå, nästan litet rödaktig bortåt horisonten och ej en molntapp så stor som en tältlucka syntes. Neman spådde ihållande torka, och Lilja lutade åt samma åsigt.

Hur det skulle gå med höet, om ej regn snart komme, kunde ingen af dem säga. Och som icke kaptenen heller kunde gifva bestämd upplysning härom, afstannade konversationen, och den hvite försvann åter i sin hydda, och Lilja tog i tu med den bästa vapenrocken, hvilken han så småningom fick så stoftfri, som om dam aldrig funnits i verlden.

Folk kom snart från kringliggande byar och gårdar för att helsa på bekanta af truppen eller blott för att beskåda lägret, Gubbar i gammal luggsliten »storm» och med paraply och galoscher, hvilka de för intet pris skulle medtagit, om vädret sett hotande ut, bondgummor och flickor i eldröda eller gräsgröna kjolar med garneringar och band och kanske med någon gammal soffkudde till turnyr, pojkar, som tycktes uppväxa ur jorden, afsigkomna gentlemän, klockjudar, positivspelare, sångare, försupna f. d. artillerister eller värfvade husarer, pigor och drängar i hundratal — brokiga strömmar, som slingrade sig fram utefter vägarne från alla håll för att roa sig, höra på gudstjensten, få sig ett rus och kanske ett kok stryk, lura beväringar och förtjena pengar.

Solen gassade redan med nästan brännande värme, då första signalen till kyrkparad gafs från trummorna. Allt var putsadt och fejadt och blänkande. Solstrålar brötos och glittrade mot tusentals knappar, och från manskapets mössor uppstucko i den stillastående luften dessa utsökt vackra svarta plymer, hvilka tagits från hästsvansar och nu stodo helt oböjliga, magra och stripiga i de stora messingsplåtarne framme på mösskärmen. Och så följde

andra signalen, hvarvid kompanierna ryckte ut för att formeras i öppen fyrkant.

Gudstjensten inleddes med Lindblads »Stridsbön» från musiken. Stämningen var högtidlig, ty värmen hade ännu ej hunnit utöfva sitt tyngande inflytande. Presten, en liten man med långa armar och genomträngande stämma, drog igenom de nödvändiga bönerna i kort sammandrag för att snart komma till predikan, hvilken han lofvat några löjtnanter att hålla på högst tolf minuter.

Solen kändes allt hetare. Ingen vindfläkt svalkade pannorna, intet moln sänkte någon skugga öfver den nästan brännande marken. Gräset, det lilla som fans qvar, var nästan hvitt, skärfvor och sandkorn lågo glimmande och stucko i ögonen, vapenrockarne kändes tryckande öfver bröstet och kring halsen. Prestens stämma ljöd allt entonigare, tyckte man, och snart hörde ingen vidare på.

En beväringsyngling stod och stirrade på honom utan att veta, hvad han såg på. Han bytte gång på gång om ställning med fötterna och smög emellanåt en förstulen blick bakåt efter vatten. Några man gingo bakom kampaniet med kopparflaskor, men ingen af dem såg honom. Plötsligt vacklade han, men kom sig igen och lade litet nytt snus i läppen. Han såg åter på presten, tills denne började röra på sig; trumman hvarpå handboken låg, började också flytta sig; folket, som bildade fyrkantens fjerde sida, tycktes än komma i rörelse, än försvinna, men stod likväl alltjemt qvar. Det började kännas litet svalt om pannan, ehuru svetten sipprade fram i klara droppar, och marken

började slutta så att han fick taga ett steg framåt för att komma upp i höjd med kamraterne, som också rörde sig. Nu susade det litet i luften, och presten hördes icke längre, och ingenting syntes, emedan allt blef mörkt — — —

När han qvicknade till efter yrseln, låg han på rygg bakom kompaniet med uppknäppt rock och skjortkrage, och en man stod nedhukad öfver honom och höll en kopparflaska till hans mun. Närstående beväringsynglingar stirrade med halft slöa, halft intresserade blickar på honom och skulle snart fallit den ene efter den andre som en rad tennsoldater, om icke befälet i tid hade befalt dem att vända sig bort.

Så slöts då predikan, hvilken varat kanske endast i tio minuter. Musikens uppfriskande toner ljödo åter genom rymden, och den der smygande tunga känslan var alldeles bortblåst.

»Gud bevare konung och fädernesland!» kommenderade öfversten efter gudstjenstens slut med kraftig stämma. Och från regementet svarade ett döfvande sorl af röster med samma ord. Så gjordes formering till bataljoner och kompanier och efter de lifvande tonerna af »Nach Valencia» marscherade kompanierna till hvar sin »gata» för att upplösas.

Platsen framför lägervakten var fullpackad af menniskor, då vaktombytet skulle försiggå. Roslund, regementstrumslagaren, såg nästan generad ut i sin rikligt guldsmyckade gamla vapenrock, ty han var en liten, ytterligt liten man, som ej kunde se öfver någon vuxen individ, utan måste ständigt stjäla sig till några glimtar af utsigt emellan musikan-

ternes axlar. För öfrigt hade karlen anslagit all sin lediga tid åt skräddarens yrke och hela hans själ flög, så snart den kände sig fri från det tvång, som den guldsmidda rocken medförde, med jublande vingslag tillbaka till beräkningarna af vinsten på västar och byxor och underligt sittande bondtröjor. Och der Roslund nu gick med de längsta möjliga steg framför dessa skarpt tonande, glänsande instrument, som alla tycktes söka hans öron, föreföll han som en olycklig, af guldet fängslad ande, hvars straff det var att ständigt höra domsbasuner ljuda, hvilka han på grund af sina bens korthet aldrig skulle kunna undkomma.

En gubbe i hög cylinderhatt stod emellan sin gumma och sin dotter, som var klädd i röd kjol, och pekade med sitt af arbete krökta finger på Roslund, då denne marscherade förbi.

»En tocken liten förgyld s-n!» skrek gubben för att höras genom musiken och skrattade dertill, så att Roslund måste se det. Men mor gaf honom en med armbågen, så att han tvärtystnade, och hon i röda kjolen sökte upphjelpa gubbens drumlighet genom att bestå Roslund och hela musiken en min af fullaste beundran.

»Hvar kan Nord hålla till månntro?» utbrast nu gubben och försökte upptäcka den sålunda namngifne bland vaktstyrkan. Men ehuru alla tre ansträngde sina ögon i sökande efter Nord, blef ej frågan löst.

»Vi ska' fråga i kompaniet», föreslog mor. Och förslaget antogs af gubben. Men Nord fans icke der heller. Någon korpral hade sett honom i säll-

skap med en civil gå ned åt marketenterierna, men kunde icke lemna vidare upplysningar.

Middagen i officerspaviljongen var lifvad. Man torde få söka efter något motstycke till den stämning, som plägar herrska en högtidsdag vid en officerskårs middagsbord. Det fordras ingalunda det öfverdåd i lefnadssättet, som vanligen tillskrifves officerarne på en mötesplats, för att göra de gemensamma högtidsmåltiderna till ofta oförgätliga och angenäma minnen. Kamratskapet, den militära takten, åtföljd, ej undanträngd, af ungdomlig uppsluppenhet, trycka på samlifvet en prägel, som för utom stående alltid skall förefalla som ett frimureri.

Tal höllos, icke långa eller vittnande om synnerligt stora retoriska gåfvor, men kanske så mycket mera hjertliga. Hurrarop, framsprungna ur lungor, hvilka stärkts genom dagligt kommenderande, skallade mot de panelade väggarna och följdes af fanfarer, som kunde bedöfvat vanliga örhinnor. Klingande skratt från såväl gamla som unga voro kraftiga vittnesbörd, att hvarenda individ hade roligt och åtminstone för tillfället glömde proportionen mellan dagaflöning och lefnadskostnad.

Några familjer från kringliggande trakt hade kommit på besök, och deras medlemmar voro instuckna här och der bland officerarne. En ung man med oljadt hår och pincenez hade kommit in i en grupp af underlöjtnanter och tycktes vara vid ett briljant lynne och måste oupphörligt fastsätta pincenezen, hvilken under hans täta skrattsalvor alltjemt gled från sitt fäste. Alla drucko med honom och han

drack igen till höger och venster och skrattade och pratade och hade så roligt, att han helt säkert med ånger tänkte på den stund, då han bestämde sig för civil bana. Snedt emot honom satt en äldre man med hvitt knollrigt hår och slätt, skinande ansigte, hvilken i likhet med den unge ständigt hörde sitt namn ropas af någon, som ville klinga med honom. Och han nickade och skrattade och bockade sig och prisade vinerna och militäryrket och indelningsverket om hvartannat och gaf Andra kammaren mera påskrifvet än den sannolikt fått af någon vaktmästare, som har renhållningen inom riksdagshuset om hand.

Efter middagen fortsattes det angenäma lifvet ute på verandan, der kaffe med alla dess tillbehör serverades. Någon af officerarne föreslog nu en promenad för att se på folklifvet bakom lägret, derifrån tonerna af positiv framträngde under uppehållen mellan musiknumren. Man hade fått veta att en provisorisk cirkus hade anländt och med densamma den från några föregående möten välbekanta miss Zenobia, som utmärkte sig för en viss grad af skönhet samt stor färdighet i konsten att på alla möjliga sätt komma upp och ned samt ut och in genom en trapez utan att bryta halsen af sig.

Och så vandrade då några löjtnanter och den unge mannen med det oljade håret ut ur trädgården eller parken, medan han med det hvita knollriga hufvudet satt qvar i en grupp af kaptener, som tyckte, att de godt kunde höra positiven på afstånd.

* * *

Hvilket lif, hvilken röra af menniskor! Uniformer, hvart man vände blicken; här och der dock instucken en stackars civil bonjour, ett par ljusa rutiga byxor, utan tvifvel afsedda att väcka uppmärksamhet af helt annat slag än den, som bestods dem; der borta midt i klungan af husarer en bjert eldröd fruntimmerskjol med brandgula garneringar och bredvid denna gummans svarta ylleklädning, och, uppstickande mellan de snörprydda många axlarna, farsgubbens söndagshatt, en hög storm med smala brätten, hvilken tycktes vara borstad emot luggen samt dertill någon gång hafva tjenat som sittdyna i en kyrkbänk. Gubben hade tydligen haft all anledning att prisa gästfriheten på mötesplatsen. Ögonen strålade så godt de förmådde, och hans anlete var lika rödt som dotterns kjol. Med hvardera handen hade han gripit ett godt tag nedanom sina närmsta grannars dolmaner och kunde genom detta grepp få dem att gunga fram och tillbaka alldeles som han sjelf gjorde.

»— ty uti herrens gårdar trifvas intet,
som är besmittadt eller styggeligt»

skrålade mera än sjöng en basstämma, som kanske med tidig och lämplig odling skulle skapat sin egares lycka. På den soliga backen, der händelsevis ett tomrum uppstått i menniskomassan, satt en gammal man med fötterna dragna under sig som en skräddare och sjöng utan att någonsin göra längre uppehåll än som kräfdes för att då och då svälja med den damtorra strupen, under det hans öfverlif var som en taktmätare försatt i en jemn, ängslande, outtröttlig gungning fram och tillbaka. Solen brände i de tunna grå hårtestarne, ty bredvid mannen låg

hans mössa med några få kopparslantar uti äfvensom ett antal tryckta exemplar af den text, som han oafbrutet repeterade. Mannen var blind och ett slött, mekaniskt uttryck låg öfver hans ansigte, deri de glasartade, nästan hvita, ögonen oupphörligt framglänste och åter doldes under nervösa, täta, blinkningar.

»Herrer offizirer!» skrek en hvass, ej särdeles stark men genomträngande stämma, »schka' vi gere affehrer — uhrsächte!»

»Nå se gamla Bajutskinotski — var inte namnet så?»

»Åhtjo — det går like pra zom något annet — herr löjtnant Enschtrem — var inte namnen zå, he?»

»Den djekna leviten känner minsann mej.»

En liten man med vaxgult ansigte, hvilket nästan kunnat passa till ett lik, derest icke de små svarta, ständigt kringfarande ögonen vittnat om tillräcklig lifaktighet bakom de till ett oföränderligt leende inöfvade dragen, trängde sig fram ur en hop klumpigt sammanpackade beväringsynglingar och lyfte på hatten för officerarne. Han tycktes nästan vara klädd i blott ett enda plagg utom hatten, nämligen en lång, nedtill ofantligt rymlig sommaröfverrock, medan de öfriga yttre plaggen i hans drägt voro så försvinnande obetydliga, att de alldeles uppslökos inom och under den allt beherrskande öfverrocken. Den med förhållandena obekante kunde med allt skäl göra sig de mest olika gissningar i anledning af den lille gule mannens klädsel; han kunde köpt rocken i ett klädstånd för jättar eller ärft den af sin storväxte farfars far eller fått den till skänks af någon

ölutkörare i Stockholm. Alla gissningar skulle visa sig som blygsamma möjligheter emot den verklighet, hvilken snart trädde fram i dagen.

»Herrn har bara skräpklockor», sade en grofväxt löjtnant, hvilken såg ut att kunna sluka juden äfven med sommaröfverrocken på.

»Tja, tja — pare schkrep! då schka' vi inte ze på dem — adje herrer offizirer —»

»Se så, Bajutskinotski, fatta inte humör för så lite', få vi se på ett godt ur.»

Den lille tycktes alldeles försonad, när han riktade sitt orubbliga leende upp i höjden mot den långe löjtnanten. Och lika okonstladt som man tager en handfull spanska nötter ur en skål, hemtade han upp ur sin ena ficka ett halft dussin klockor, inlagda i etuin, hvilka han delade ut rundt omkring sig.

»Nu ska' ni få se på roligt, pojkar», sade den store löjtnanten, »har herrn inte fler klockor?»

»He! schka' de pli schtore affehrer — he?» Han dök ned i samma ficka och kom upp med en ny fångst.

»Her er en fin uhr», sade han, liksom om han hållit på att glömma något, som han gömt just för tillfället i fråga och hvilket han framtog ur en annan ficka, fastsydd midt på västen, »en gronometer-uhr.»

»Nä, men har herrn inget doppelt-spiral-breguet-cylinder-remontoir-kronometer-väckar-uhr?», frågade nu en liten välfödd, liflig underlöjtnant, ur hvars ögon tjufpojken framlyste så tydligt som illmarigheten ur klockhandlarens.

»Veck-uhr — djo djo!» Han tycktes icke hafva hört de föregående bestämningarna, utan framtog under sitt vänliga leende ur en annan ficka tre till fyra gröna askar, stora som vanliga kragaskar, i hvilka olika exemplar af den efterfrågade sorten förekommo.

»Hur länge går en så'n här klocka?» frågade den store.

»Jach vill schlå vat met herrn att herrn schtanner ferr än den uhr, om den tras opp ordentlich.»

»Ska' vi hålla om en saltad skinka?» inföll den lille liflige.

»Nä, det ä' synd om honom», sade den storväxte halfhögt.

»Synd om honom!»

Juden hade icke hört det lilla meningsutbytet, men hans ögon hade icke lemnat någon af dem.

»Schka löjtnanten ha en virklich fin uhr? — Jach garantirer den uhr, jach kan schvere på —»

»Svär vid Isaschars skägg!», inföll åter spyflugan.

»— att på den uhr fertjener jach inte en kråne, om jach lemner den fer siuttefem kråner —»

»Bjud tjugo!», hviskade den lille underlöjtnanten.

Hans starke kamrat såg fundersam ut, när han vände på klockan och jemförde den med sitt gamla silfverur, hvilket aldrig velat gå ordentligt. Men sjuttifem kronor! åh i helsingland heller —

»Herrn får allt slå å' litet på de sjuttifem.»

»Inte en kråne; den uhr har kostet mich —»

»Bjud tjugo!» hviskade rösten bakom honom.

Men den store blygdes öfver att ens tänka på

ett sådant anbud. Men något skulle han pruta, ty naturligtvis ville juden lura honom — men det skulle då misslyckas.

»Herrn får ta igen sin klocka!»

Juden tog icke emot den utan såg åt annat håll och tycktes alldeles ointresserad för affärens utgång.

»Sjuttiofem ger jag min själ inte.»

»Hvat vill löjtnanten gifve?» Hans blick var långt borta i fjerran, när han tillade: »mener löjtnanten att jach kan selje den fer siutti?»

Löjtnanten funderade ännu ett slag och kände, att han tydligen hade öfvertaget. Bäst att begagna tillfället.

»Jag ger femti.»

»Da' den!» sade juden utan en ryckning i de stillastående dragen.

»Du hade min själ fått den för tjugo och ändå varit lurad», sade den unge bakom med vredens rodnad på kinderna.

»Håll du muggan, jag sköter mina affärer sjelf!»

Juden tog emot pengarna, lyfte på hatten, samlade ihop och stoppade ned alla sina klockor, hvilka kunnat betäcka ett vanligt spelbord, lyfte åter en gång på hatten och gick bort mot en hop husarbeväringar, hvilka grupperat sig omkring ett positiv.

»Tycker du ännu, att det är synd om honom?»

»Klockan är hittad för femtio — för resten har jag bedt dig låta mig sköta mina affärer på egen hand.»

»Herr löjtnant! Gu' bevare löjtnanten — herr

löjtnant! ta mej tusan dj— herr löjtnant — gif akt! ursäkta herr löjtnant!»

Det var en ståtlig vacker karl med något grå-sprängdt helskägg, präktig hållning men en kostym, som vittnade, att han icke alltid var så nogräknad i afseende å nattqvarter. Han stod med en storkullig mössa i hand och med armen sträckt till sidan samt försökte att fästa sina af delirium starkt förvirrade ögon på någon af officerarne. Som han stod der högrest och manligt vacker i allt sitt elände, var han en typ så egendomlig och så smärtsamt tilltalande, att man knappast skulle kunnat framställa en mera gripande illustration till förbannelsen af bränvinets missbruk.

»Nå Lindblom!» sade en af officerarne, »hvad tar han sig till nu för tiden?»

»Herr löjtnant — nej ursäkta!» Han böjde fram öfverkroppen och satte handen öfver ögonen liksom för att kunna skarpare urskilja den frågandes gradbeteckning på mössan, hvarpå han hastigt åter rätade upp sig och strök af mössan väl för tionde gången.

»Herr major —!»

»Ånej Lindblom! så gentil behöfver han inte vara.»

»Ursäkta — Gu' bevare kaptenen — gif akt! schssst — schssst! (han sträckte ut armen mot något osynligt, som störtt honom) herr löjtnant — ta mej tusan dj— ursäkta herr löjtnant —»

»Nå Lindblom, tala nu litet om Schleswig fyrtioåtta.»

Då namnet och årtalet nämdes, tycktes hans

blickar stanna för ett par sekunder, och de kringirrande föreställningarna hade tydligen kommit in i någon gammal välkänd strömfåra.

»Förtioåtta! dj— anamma! ursäkta herr löjtnant — jag var på tredje batteriet — schssssst — sch—ssst! —».

»Hvarför lemnade Lindblom artilleriet då?»

»Herr löjtnant!» Han försökte fixera blick och tankar.

»Nå Lindblom? Schleswig fyrtioåtta!»

»Fyrtioåtta! dj— anamma — det var en kapten, som ville ta flickan från mej, och vi var förlofvade — sch—ssst — och så fick jag prygel — kanoner vensterr — tillbaka — herr löjtnant —»

Han hade åter tappat tråden, och officerarne kände honom tillräckligt för att inse, att han ej skulle kunna aflockas vidare meddelanden för denna gång. En af dem gaf honom en tjugofemöring och så snart han fått denna, strök han åter sin mössa ned till benet, skrek ett kraftigt »Gu' bevare löjtnanten», gjorde så heltom marsch och styrde sina något darrande men dock stolta steg bort mot någon hemlig ölförsäljning.

»Se der ä' spelmannen!» utbrast nu den lille trinde underlöjtnanten och pekade mot en figur, som var alldeles motsatsen till Lindblom. Det var en krokig gubbe med vacklande knän samt klädd i gamla paltor, hvilka af solens inverkan alldeles förlorat sina ursprungliga färger och hvilka tydligen aldrig varit ämnade åt honom. På hufvudet satt en toppig, fordom svart, nu grönskiftande hatt. Gubben blåste på en klarinett och tycktes icke hafva

öga eller öra för annat än sitt instrument, ty han kunde icke förmås afbryta sin sysselsättning. Det var stumpar af marscher med här och der instuckna melodier af vemodig art, lika ofta afbrutna af skärande missljud, sådana som framkallas, då pojkar öfva sig att blåsa i syrenblad. Emellanåt marscherade spelmannen några steg i takt efter sin musik, stannade så och kom in på andra melodier och tycktes outtröttlig. En och annan förbigående gaf honom en slant, och för dessa inkomster skaffade han sig vid första tillfälle några supar, Förståndet var längesedan omtöcknadt, och kärleken till klarinetten var nu nästan det enda yttre tecknet, att en mensklig ande ännu bodde inom hans sorgliga yttre. —

»Ge en gammal fattig militär en slant, go'a herrarne!», hördes en af rörelse eller förställning darrande stämma från ena diket vid den väg, som här gick fram utefter lägret. Der låg en grof, eländig, trasig figur med ena benet uppbundet vid knäet och der försedt med en klumpig trästump, som tjenade till fortsättning af benet. Hans ansigte var uppsvällt, mörkrödt och glänsande af dryckenskapens verkningar. I handen höll han någonting, som en gång torde varit en hatt och hvilket han nu sträckte ut för den händelse hans bön skulle uppfyllas.

»Jag har varit artillerist i femton år och fick foten förstörd af en kanon, som gick öfver mej, och jag har legat på sjukhuset och kan inte få arbete — go'a herrar löjtnanter, skänk mej en skärf till lite mat!»

Den grofväxte, som handlat klockan af juden,

tog upp sin börs och kastade till uslingen ett silfvermynt.

»Gu' välsigne löjtnanten!»

Officerarne fortsatte några steg, men stannade derpå och sågo efter krymplingen. Han hade stigit upp och syntes nu med jemförelsevis raska steg försvinna bland folket åt samma håll som nyss Lindblom.

»Usch så mycket elände här fins samladt!» utbrast den långe och ruskade på sig!

»Se der!» sade en kamrat och pekade åt sidan, »den der har varit fanjunkare på husarerne och har sett bättre dagar.»

Lutad mot en röd vägg satt i det stickande solskenet en gammal alldeles hopsjunken gestalt med någonting liknande en uniformsmössa på hufvudet. Han tycktes försjunken i ett tillstånd af fullkomlig slöhet, lyfte emellanåt sina färglösa ögon, hvarvid det lika färglösa ansigtet automatiskt följde rörelsen, och sjönk derpå åter tillsammans och såg på den ljusgrå, gnistrande sanden framför sig. Så satt han lik en maskin regelbundet höjande och sänkande sitt själlösa ansigte.

En hop beväringar stodo sammanträngda omkring ett positiv, som sköttes af en man i lång grön bonjour med en grå lapp på hvardera armbågen, medan en flicka i nedsolkad klädning och snedgångna skor sjöng om mordet på ingeniör Upmark. Till auditoriets förtjusning lät hon då och då genom en tryckning af fingret en svart porslinsgubbe, som förestälde det ondas fader, dyka ned och upp i en med vatten fyld karaffin. Icke femtio

steg derifrån hölls en liknande konsert, och helt nära denna plats hördes ett tredje positiv. Tonerna från de olika instrumenten skuro och hvisslade om hvarandra i luften med ett missljud som skulle öfverträffa hvarje musikalisk prestation af kattor en vårnatt.

»Ska' det vara ett skott, herrar löjtnanter!», ropade en qvinlig stämma, och en flicka sträckte sig fram med ett luftgevär öfver afskrankningen utanför ett tält, der man sköt till måls på en målad gubbe af trä.

»Nä se Selma! mjuka tjenare — hva' kostar skotten?»

»Fem öre — sex för tjugofem öre!»

»Nå så kör då! Får jag en kyss, om jag träffar gubben i näsan?»

»Nä, då får löjtnanten skjuta ett extra skott.»

»Men jag får väl en vinst också?»

»Kanske!»

»Jag afstår vinsten för en kyss.»

»Vi har inga så'na vinster.»

»De kan införas nu. Ja eller nej?»

»Asch — se så då!» Hon rodnade och slog bort hans arm, som sträcktes ut efter hennes midja. Det var den lille trinde. Han sköt och träffade verkligen gubbens näsa i fjerde skottet.

»Nå Selma!» sade han och försökte åter få tag om henne. Men Selma skrattade och sade, att han fick komma igen en annan gång och som det började samlas folk utanför, afstod löjtnanten från vidare försök att utfå sin föreslagna vinst och lemnade tältet med löfte att återkomma och kräfva ut sin rätt.

Larmet, bullret, sången, skratten, grälen och pratet fortforo i alltjemt stegrad grad, tills plötsligt en trumhvirfvel från lägervakten trängde igenom med sitt allvarsamma ljud. Nu först blef det riktigt lif. Affärer med öl och karameller uppgjordes i största hast, beväringar, som pröfvat sin styrka på »kraftklubban», gåfvo ett slutslag och sprungo, alla sprungo, en hel ström af uniformer störtade in emot lägret och delade sig åt skilda kompanier. Gevären fattades och manskapet ställde upp sig i kompanigatorna, upprop gjordes, befälet tog emot sina afdelningar och snart var hela den nyss så stimmande, bullrande massan ordnad i kompanier, hvilka nu ryckte ut till ett par timmars eftermiddagsexercis.

Gubben med den höga cylinderhatten hade genom det lifliga sällskapandet med »krigsfolket» så småningom förlorat ända till det sista af den yttre värdighet, hvarmed han under dagens början omgifvit sig, och han hade nu all anledning att emellanåt obemärkt hålla sin gumma i handen. Häraf kan man kanske också förklara, att det gjorde föga intryck på honom, då gumman plötsligt halfhögt skrek till:

»Nå se, der ä' Nord!»

»Jaså», sade gubben fullkomligt lidelsefritt och försökte samla sina båda ögon till att speja åt det håll, gumman utpekade. Men då han märkte, att han egentligen icke såg annat än en hel röra af menniskor, och dessa derjemte föreföllo ganska dunkla och osäkra, afstod han från bemödandet att särskilja sonens gestalt och försökte i stället att hvissla

på ett likgiltigt sätt. Detta slog emellertid också illa ut, och han fick då en ny idé, hvilken han genast verkställde, nämligen att sätta sig. De ifrigaste föreställningar af gumman äfvensom af dottern i den eldröda kjolen bemötte han med ett leende så öfverlägset, som om de varit endast talkunniga papegojor.

I detsamma kom ett kompani marscherande.

»Sven Petter!», skrek gumman, »herre jestanes opp med dej — Sven Petter — ser du inte — åh-åh så'nt kreatur — ack om jag hade en käpp — ditt eländiga — ser du inte di kommer —!»

»Hva' gormar du om — hick — gormar du — din gamla gråkatta — tror du inte — hick — tror du inte, jag har rätt å — hick — å sitta — det går ingen på mej — förstår du det — jag frågar, om du förstår det — sa' jag — ser du!»

Han gjorde en triumferande knäpp med fingrarne, ty kompaniet gjorde i detsamma helt om marsch.

Men på ena flygeln gick en halftroppchef, som för tillfället var alldeles urståndsatt att gå rakt fram. Ännu hade han genom en ren tillfällighet undgått officerarnes uppmärksamhet. När kompaniet närmade sig gubben, igenkände Nord sin far och med detsamma fick hans lilla återstod af tankeförmåga, som hittills varit koncentrerad på att hålla kroppen så mycket som möjligt i ordning, en ny riktning. Han började med leenden af igenkännande och märkte icke, att han härunder gång på gång gjorde slingrande afvikningar från sin granne. Men kaptenens nu åter allseende öga

hade råkat fastna på honom, och för att sätta hans ben på ett afgörande prof kommenderade han helomvändningen. Nord blef öfverrumplad, försökte samla tankar och krafter till rörelsen, men förlorade till hälften balansen och höll på att slå sin granne i hufvudet med geväret. Då gjorde kaptenen halt med kompaniet och gick fram till Nord.

»Hur ä' det med dej, Nord?»

»Kapten! det ä' bra.»

»Ja, jag tror emellertid det blir bäst du går in och lägger dej. Korpral Lundin, gå in med honom i tältet och säg till jourkorpralen!»

»Skall ske, kapten!»

Och korpral Lundin gick med Nord vid sin sida.

»Vänta lite — ursäkta — men vänta lite!» ropade en röst, och gubben, som hastigt kommit på benen, började springa efter de två, lyftande på fötterna som om han sprungit i mörker på ojemn mark.

»Undan med er!» sade Lundin och gaf gubben en knuff så att han skulle fallit, om icke hans hälft, hvilken ögonblickligt rusat efter, fått honom i famnen.

»Sven Petter!» hväste hon i hans öra, »jag börjar på och gallskrika, om du inte följer med mej.»

Hotelsen måtte varit af gammalt beprövadt slag, ty Sven Petter blef helt spak och visade benägenhet att underhandla.

»Jag bara skojade, Anna Stina — hick — men jag tyckte att — hi hi — att det var Nord — hick

— du får inte skrika — nej — hi hi hi —» Han började en lätt dans på stället och sjöng under tiden.

»Litt-Ola skulle sej till Stockholms sta'
Bulle fille bulle fille Stockholms sta'
Litt-Ola skulle opp som riksdagsman
Bulle fill—»

Anna Stinas hand råkade komma öfver hans mun så att sången afbröts.

I detsamma hördes långt borta ifrån någon afdelning, som stod i »på stället hvila», en munter skrattsalva. Skrattet upptogs af någon annan afdelning och man såg enskilda personer peka bort mot vägen, som strök fram öfver heden, och när de pekat en stund, slogo de händerna mot sina knän och skrattade än häftigare.

Ett moln af dam for framåt, och i molnet syntes en skjuts komma körande och helt nära efter denna en sugga i galopp med slående öron och dinglande svans. Under allt mera högljudd munterhet från åskådarne och snart följd af ett halft dussin pojkar fortsatte skjutsen förbi lägret ned mot ett stort rundt tält, som var prydt med en mängd brokiga flaggor. Framför tältöppningen på denna sida satt en man, klädd i smutsiga trikoter, fordom hvita skor, en rutig nedsölad rock samt rökmössa på hufvudet, och rökte ur en porslinspipa med hoplackadt skaft. Det var herr Brusquini, »direktör» för sällskapet Brusquini, som bestod af honom sjelf, hans hustru, deras femåriga, alltid femåriga dotter, underbarnet Lola samt »miss Zenobia», skönheten, »som på ståltrådslina och i trapez hittills icke öfverträffats af någon.»

Herr Brusquini, född Jönsson, var son till en orgeltrampare i Småland och af fadern ämnad till klockare, men råkade att en gång vara litet oförsigtig med förvaltningen af en lifförsäkringskassa, som ortens bönder bildat, och befans helt plötsligt, då ett sammanträde var utlyst af honom sjelf, hafva skuddat fädernejorden af sina fötter. När han tio år senare återkom till Sverige, var han oigenkänlig och hade efter tyskt mönster bildat »eget sällskap», sedan han i flera år uppträdt som clown vid en ambulatorisk trupp af två individer, der orkestern representerades af samma positiv, som herr Jönsson-Brusquini sedan erhöll i stället för kontant aflöning och hvilket nu sköttes af en förhyrd lösdrifvare.

Herr Brusquini hade ett fult ansigte med ett par ögon, som aldrig tycktes se på samma punkt utan städse hade liksom hvar sin sak att sköta. Nu stodo hans blickar så mycket som möjligt samlade på vagnen, som kom rullande.

Då den stannat, hoppade en man ned och framdrog från höet bakom sätet en liten hvit gris.

»Här ä' grisen», sade han, »såpa in den bra nu, så kan den nog användas flera gånger, för det ä' en liten s-n till springa qvickt.»

»Hva' kostar den då?» frågade herr Brusquini och tummade ihop lacket, som blifvit mjukt af rökningen.

»Tio kronor ska' jag väl ha.»

»Bry sej inte om att bära in den då», svarade direktören, alltjemt sittande.

»Hva' vill han ge?»

»Hva' ä meningen med den der?» Herr Brus-

quini pekade med pipskaftet på suggan, som flämtande kastat sig ned på sanden.

»Det var rakt omöjligt att hålla svinet hemma, när jag tog bort grisen. Hon skrek och färades så jag blef tvungen att låta henne lufsa med.»

Nu steg herr Brusquini upp, gick bort till djuret och gaf det en spark.

»Äh — opp med dej!»

»Hva' vill herrn ge för lillgrisen?» frågade de andre.

»Fem kronor», sade direktören och såg med ett öga på säljaren och med det andra på utsigten.

»Ja, för jag ska slippa ta hem kräket igen, ska' han få det för sju och femti.»

Herr Brusquini tände sin slocknade pipa och gjorde min af att gå in i tältet.

»Ska' han ha grisen för det?»

»Ta' grisen med er, om ni inte vill ta mitt anbud. Ajö!»

Och tältet slöt sig om sin egare.

»Nå så ta' den då!» skrek bonden förargad, »fast det ä' då skam till pris.»

Herr Brusquini visade sig åter, framtog en smutsig femkronsedel och räckte den åt mannen utan att se på honom med något öga.

»Bär in grisen — äh du!» (det sista gälde suggan, som råkat lägga sig inom sparkhåll).

Då den sålda grisen skulle bäras in, visade suggan tydliga afsigter att följa med. Herr Brusquinis sparkar hade till följd blott, att hon tog en liten omväg och bökade sig in på ett annat ställe under tältduken. Direktören blef då helt röd i ansigtet,

lade pipan från sig och gick bort i en vrå efter en gammal klatschpiska, hvarmed han nöp djuret några gånger liksom på försök. Men den lille grisen skrek och så länge suggan hörde dessa ljud, kunde hon ej förmås att lemna tältet, utan började blott springa rundt på arenan, grymtande och frustande af rädsla och ilska. Herr Brusquini kastade sig nu in i jagten och det bar rundtomkring åtskilliga slag, medan han, som höll den sålda grisen i famnen, stod som en intresserad åskådare. Underbarnet Lola hade ända hittills legat och sofvit på en mattstump, klädd i grå kavaj, under hvilken ljusröda trikoter frumstucko. Hon vaknade af larmet, gnuggade ögonen klara och störtade derpå med i jagten. I detsamma visade sig äfven två fruntimmer framför det röda förhänge, som afskilde sällskapets klädloge från allmänhetens platser. Miss Zenobia hade cigarett i munnen och var halft färdigklädd för aftonens föreställning. Synbarligen intresserad och road af uppträdet slog hon sig ned på »parkett», lade benen i kors och skrattade. Men det andra fruntimret, som instinktlikt tyckes hafva anat sammanhanget, sprang bort till säljaren och sade någonting till honom.

»Mota den dj-n!» röt herr Brusquini, då han väl för trettionde gången, tätt följd af underbarnet, flög förbi miss Zenobias plats, »öppna derborta, så jag kan få ut den s-n — hör hon inte der (han kom snart till samma punkt ännu en gång och underbarnet höll på att tappa andan) — »hör ni inte — hvasa!»

Klatsch! Pisksnärten var icke ett halft tum från miss Zenobias trikotklädda ben.

»Hör nu, gör inte om det!» skrek den sköna och var i ett ögonblick genom några språng tvärt öfver arenan emellan suggan och herr Brusquini, hvilken senare hon häftigt grep i armen.

I detsamma tycktes det andra fruntimret hafva kommit till något aftal med bonden, ty han återlemnade femkronsedeln och mottog af henne en krona i silfver.

»Hva' ä' meningen?» frågade direktören, hvit i ansigtet.

»Jo meningen är», sade qvinnan, »att den här affären går tillbaka, och djuret der ska' få igen sin unge, så sant —»

»Nä, så ta mej sju millioner —»

»Brusquini! tänker du kanske slå mej också!» Hon stod framför honom blek och skälfvande af sinnesrörelse men tydligen genomträngd af ett mod, för hvilket hans råhet och våldsamhet måste krypa ned.

»Res nu!» sade hon till den främmande. Och denne försvann och med honom suggan, hvilken herr Brusquini förgäfves sökte komma åt med sin piska.

»Är du galen, käring?» hväste direktören och ville komma förbi henne ut ur tältet, »släpp mej, säger jag — annars — så må —»

»Brusquini — känner du — inte mej ännu?» Hon nästan hviskade fram orden, men hennes blickar ersatte fullt, hvad som fattades i ljudstyrka och han stod stilla och fumlade med piskan, tills han tappade henne. Men miss Zenobia gick åter bort till sin plats och tände en ny cigarett, medan herr

Brusquini, som bevisligen var besegrad. sökte betäcka sitt återtåg genom framstötandet af så många ilskna eder, som hans minne hade på förråd.

Och en liten stund senare lät åter en högljudd munterhet höra sig ute bland en del hvilande exercisafdelningar, då samma vagn följd af samma lufsande sugga med slängande öron och piskande svans sågs rulla bort på den rykande vägen öfver heden.

* * *

Det var tillkännagifvet, att föreställningen skulle börja klockan sex e. m. Framemot half sju voro större delen af platserna med undantag af de främre dyrare upptagna af korpraler, stammanskap, beväringar, husarer, dragoner och civila af båda könen. En hel del officerare och underofficerare kommo gruppvis efter slutad tjenstgöring och intogo de tomma platserna. Genom ett skrifvet anslag vid ingången underrättades allmänheten, »att representationen gafs till förmån för den femåriga lilla Lola, som under sitt uppträdande i flera större städer förvärfvat sig tillnamnet Underbarnet». Hon skulle denna afton förekomma i det hittills ouppnådda konststycket »Den kinesiska eldpelaren».

Marseljäsens toner störtade fram från ett rödt förhänge, af hvars rörelser man kunde sluta sig till att den person, som vefvade på positivet, var en lång karl. Och så framträdde miss Zenobia utstyrd med glittrande paljetter och glasperlor samt gjorde en djup bakåtgående nigning för den del af åskådarplatserna, der officerarne sutto. Bland desse

befann sig en fet kapten med rödt ansigte, något vattenlagda ögon samt stor haka, som liknade en väldig lök, ur hvilken genom en nyck af naturen skägg sparsamt spirat upp. Det var kanske inbillning af honom, men han tyckte, att miss Zenobia gaf honom ett särskildt ögonkast, hvilket han också besvarade genom ett slags smackande med läpparna.

Miss Zenobia uppträdde på slak ståltrådslina, gick framlänges och baklänges, stod på ömsom en och två fötter, vände och vände igen, satte sig och steg upp, lade sig ned och kom, genom att försätta linan i vågrörelse, åter på fötter, löste upp näsduken, som hon strax förut bundit om linan, log mot publiken och återigen särskildt mot den der kaptenen, hvilken nu blef än rödare i ansigtet. Han märkte icke, att några underlöjtnanter och bland dem den lille välfödde, som uppträdt vid klockaffären, skrattade och gjorde miner af hemligt förstånd åt hvarandra.

Nu kom clownen in hufvudstupa öfver barrieren, strödde sand på den fläck, der hans skalle stött emot marken, gaf miss Zenobia slängkyssar, der hon satt och hvilade sig och ville klättra upp till henne, men fick ett nyp af hennes fina spö. Det var herr Brusquini sjelf, som uppträdde i sin gamla glansrol. Och marseljäsen tonade alltjemt från det röda förhänget. Herr Brusquinis talang tycktes denna afton koncentrerad i förmågan att gå omkring och skrika »hopp — la», så att den fjermare publiken oaflåtligt lät höra skrattsalvor, hvilka alldeles öfverröstade marseljäsen och föreföllo mäktiga nog att kunna kullvräka hela cirkus. Dessemellan föll han omkull på alla otänk-

bara hinder, satte sin spetsiga hatt på olika punkter af barrieren och nappade den åter genast derifrån, kastande misstänksamma och förebrående blickar på de närsittande. När marseljäsen hade hvisslats och pustats väl sina tjugo gånger ur positivet, nedsteg miss Zenobia och fattade den framspringande clownens hand och gjorde gester af vördnad och skälmskt koketteri för publiken och kom härunder alldeles framför och intill kaptenen med lökhakan, åt hvilken hon nu egnade en sekunds strålande ögonkast. Och åter skrattade de der unga officerarne så, att de måste hålla näsduken för munnen. Men kaptenen rullade sina ögon för att se, om någon annan hade iakttagit den skönas hyllning och var för öfrigt så förtjust, att han flera gånger måste stryka sig om hakan, liksom för att känna efter, om han verkligen var så vacker, som miss Zenobias uppmärksamhet kunde gifva anledning att tro.

Den femåriga Lola utförde ensam flera nummer samt ett par tillsammans med skönheten och clownen. Hon mottog alltid stormande applåder. Positivets repertoir hade nu hunnit listan ut, hvarför, när slutnumret »Den kinesiska eldpelaren» skulle börja, marseljäsen också kom för andra gången på programmet.

Herr Brusquini uppträdde i detta nummar, klädd i ett slags fantasikostym med kinesisk hatt på hufvudet samt bar en stång, försedd med klockor och öfverst en liten rund brädlapp. Underbarnet klättrade upp på stången, ställde sig på brädlappen och började göra alla möjliga rörelser, hvartill en menniskropp icke är afsedd. Mot slutet af numret in-

trädde miss Zenobia med en gammal stekpanna, som hon satte ned på marken tills vidare. På gifvet tecken antände hon sedan på pannan en bengalisk eld, och i dennas röda sken samt ytterligare omstrålad af ett par olika färgade eldar, hvilka anbragts å stången och i det afgörande ögonblicket tändts af herr Brusquini, syntes nu underbarnet stående på hufvudet uppe på stången och med sina små ben utsträckta, så att hennes kropp bildade ett T, hvilket hittills ouppnådda konststycke herr Brusquini nu bar rundt cirkus i majestätisk gång efter marseljäsens skarpa tjutande toner och under »radpublikens» hänryckta skrål: »bravo — bravo — hurrah!» Underbar att skåda genom sina formers skönhet och den romantiska belysningen stod miss Zenobia i en enkom för detta moment vald ställning och tog under flera sekunder, ja kanske en hel minut icke sina ögon från kaptenen, hvilken å sin sida oupphörligt strök sig om hakan och till sist, då eldarna visade tecken att slockna, förde upp sin behandskade hand till mössan och gjorde en halft militärisk halft känslofull honnör för skönheten. Och så slocknade de sista salpeterkornen och genom en tjock osande rök syntes ännu herr Brusquini traska rundt med sitt hittills ouppnådda T, medan marseljäsen med ett slags storartadt slutraseri sökte tränga genom de bedöfvande applåderna.

Men de der underlöjtnanterna skrattade så tårarne runno från deras kinder.

Sedan musiken tystnat, och underbarnet kraflat sig ned, tillkännagaf herr Brusquini, att i anseende till mellankommet hinder måste den utlofvade pris-

täflan om den såpade grisen inställas till nästa föreställning, som skulle gifvas dagen derpå, Söndag, hvarpå han tackade den ärade publiken för dess välvilja mot lilla Lola.

»Hvems är flickan, är det herrns?» frågade en kapten, då de skulle lemna tältet.

»Ja, det är hon — och min också», svarade en fruntimmersröst alldeles bredvid. Det var hon, som trädt emellan i grisaffären.

»Hvad ska' det bli af ungen? skall hon uppfostras för det här lifvet?»

Qvinnan gick litet närmare kaptenen, liksom om hon önskat, att Brusquini ej skulle höra henne.

»Herre», sade hon, »Gud ska veta att jag inte önskar det — men hvad skall jag göra! Ack, jag ville så gerna få mitt stackars barn från det här eländet, för elände blir det och elände är det — stackars, stackars barn!» Hon förde handen upp till ögonen.

»Hör nu, gubbar», ropade kaptenen till några officerare, som redan höllo på att aflägsna sig, »halt ett ögonblick! Vill ni vara med om ett barmhertighetsverk på midsommardagen? Ska vi skramla några kronor åt underbarnet.»

»Åh, nej men herr kapten!» sade Brusquinis förtjusta stämma alldeles bredvid. »Herr kaptenen får då bestämdt inte sjelf ha besväret med en så utomordentligt god handling. Herr kapten, låt åtminstone mig —»

»Lugn, min gubbe lilla! Hvartenda öre, om det blir något, skall sättas in i en sparkasseanstalt och får inte lyftas än på några år.»

Herr Brusquini såg litet snopen ut, men i den bredvidstående qvinnans ögon syntes ett uttryck, som var en direkt återspegling af moderhjertats kanske renaste känsla. Hon kunde icke få fram ett ord till tack; blott ett par stora varma tårar voro det enda uttrycket, för hvad hon kände, och troligt är att dessa ädla droppar, hvilka nog ej kunde vägas med guld, kraftigare än några skrifna och i bevekande ordalag affattade vädjanden till barmhertigheten bidrogo att öka den eljest kanske icke så stor blifna insamlingen i underbarnets mössa.

»Ja! och nu ska' vi ha oss ett glas punsch på detta», sade kaptenen, som förnöjd strök mustascherna och stoppade pengarne i en särskild ficka, sedan han offentligt räknat summan.

»Sven Petter!» skrek en gäll qvinnoröst inne från tältet, »om du inte låter bli spelpositivet, så gallskriker jag på krigsfolket.»

»Asch då, Anna-Stina — jag skojade bara — släpp mej, käring, så ska jag gå med — men hvar i hecklefjäll tog Nord vägen — släpp mej, säger jag!»

* * *

Bastrumman och messingsinstrumenten vid midsommarstången hade tystnat, folket var skingradt, tapto hade gått, och det var nästan tyst i lägret. Men inne i officerssalongen gick det ännu muntert till. Vid ett stort hästskobord sutto officerare och gäster mangrant med buteljer och glas framför sig, lyssnande och skrattande åt föredragen af en blind

vissångare, hvilken jemte sin syster kommit till lägret för att muntra officerskåren med lustiga visor, sjungna till ackompagnement af guitarr.

Stämningen blef allt mera lifvad. Öfversten och ett par majorer hade aflägsnat sig, men de öfriga sutto qvar. Plötsligt föreslog någon, att man skulle dansa. Förslaget antogs genast, borden skötos åt sidan och en liflig polka klingade från guitarren. Då inträdde en uppassare och lemnade en biljett åt kaptenen med lökhakan. Blott några underlöjtnanter hade gifvit akt derpå. Han läste biljetten, läste om den ett par gånger och såg sig derpå omkring, steg så upp och förebar för de närmast sittande kamraterna, att han var sömnig, och sade derpå godnatt.

Några gestalter smögo ljudlöst på gräsmattan bakom buskarne, hvilka följde den gång i trädgården, der kaptenen en stund senare gick fram och tillbaka. Plötsligt syntes i den djupa skuggan af en häck en qvinlig gestalt med ansigtet doldt i en schalett. Kaptenen lutade sig framåt för att tydligare kunna se och hviskade derpå:

»Zenobia!»

Gestalten stannade.

»Zenobia!»

»Ja!» hviskade det till svar.

»Det ä' jag.»

»Ja, det är jag också!»

Han gick nu så tyst som möjligt fram till gestalten och försökte se hennes ansigte, hvilket hon emellertid envist vände bort. Till slut lyckades det honom dock, men i detsamma röt han ursinnigt:

»Din förb .... drummel!»

»Ha-ha-ha-ha-ha!» skallade det från buskarna bredvid, och på sandgången hördes ljudet af en mängd hastiga, försvinnande steg. Den förmenta miss Zenobia lade också i väg med sådan fart, att kaptenen flere gånger, der han stod, kunde skymta passepoilerna på ett par officersbyxor, hvilka under språngmarschen visade sig under kjolen. Han stod länge qvar, och blott de omgifvande buskarna fingo höra alla de kraftuttryck, som vittnade om hans känslor i denna stund.

Men lustigt klingade tonerna af en française der inne i salongen.

Den äldre herrn med det hvita knollriga håret dansade som dam med kaptenen, hvilken tillställt insamlingen för underbarnet. Han kallades allmänt »herr Fabian» och sprang allt som oftast bort till sitt glas för att dricka med någon, som ropade hans namn. Det var tydligt, att alla tyckte om honom; och ett gladare lynne hade kanske aldrig visat sig inom de väggarna. Med gammaldags färdighet figurerade han och inlade dervid så mycken öfverdrifven qvinlig grace, att ofta de öfriga måste stanna för att se på honom och skratta. Punschen tycktes på honom icke hafva annan verkan än att stegra glädtigheten i hans lynne.

Men i ett hörn af salen satt, dyster och mörk att skåda, den unge mannen med pincenezen och det oljade håret. Han hade blifvit uppbjuden af åtskilliga officerare, men städse gifvit ett afböjande svar. Gång på gång torkade han sina glasögon, hvilka af

värmen blefvo immiga. Det led nu mot slutet af françaisen, och en viss trötthet visade sig hos de fleste. Då, utan att någon kunde finna motivet dertill, for den unge mannen upp, klättrade upp på stolsitsen, ramlade ned, men kraflade sig åter dit, tappade pincenezen, så att han icke kunde se tre alnar framför sig och uppstämde med hela styrkan af sina lungor: »Du gamla, du friska, du fjellhöga nord.»

Rösten var icke af det slag, att dess hörande var förenadt med njutning. Härtill kom en kanske tillfällig, men för åhörarne ytterst pinsam indisposition, som i synnerhet yttrade sig genom en långt gående oförmåga att fortsätta i den en gång inslagna tonarten. Emellertid gnodde han på med både toner och text, tills plötsligt den senare helt tvärt tröt, och som ingen välvillig sufflör kom till hans hjelp, blef det lika tyst i salen som det nyss varit bullrande. Kallsvetten glänste fram på hans panna, han utförde några sekunders ögonrullning, sökte hjelp för minnet genom att hosta som om han fått lungsot eller satt en skorpa i halsen, men kom icke ur fläcken utan kände blott, att alla stirrade på honom. Då flög han ned från sin plats, tog ett par skutt till dörren, hördes derpå dunkande ila öfver verandan och — sågs icke mer den qvällen och hörde kanske icke heller den skrattsalva, hvilken frambröt efter hans reträtt.

Ett par officerare gingo ut på verandan för att se, om han möjligen slagit sig ned der. Men det var alldeles tyst utanför. De skulle just gå in igen, då steg hördes i en sandgång, och så kommo

två fruntimmer springande från ett annat håll. Derpå ropade en stämma:

»Sven Petter! Sven Petter, så'nt svin du ä'! Här har Johanna och jag sprungit och sökt och frågat efter dej ditt kreantur — vill du gå med hem nu — vill du följa med hvasa —»

»Schssst Anna Stina — jag bara söker Nord, begriper du käring — schssst!»

»Jag gallskriker, om du inte kommer med på eviga fläcken!»

»Jag ska' gå med, men skrik inte, för då — hick — då lägger jag mej här på backen. Skrik inte käring!»

Det tycktes, som om det nu ändtligen lyckades Anna Stina att få sin värdige gubbe på allvar med sig.

Guitarren klingade åter der inne, och när officerarne inträdde, var en vals af endast manliga dansande i full gång.

»Hur mycket är en rättvis klocka?» skrek någon genom larmet, »den der på väggen långrotar bestämdt.»

»Det kan jag säga», svarade den grofväxte löjtnanten, som »lurat» klockjuden, »jag har en splitter ny remontoir-dito.»

Han tog upp uret och såg på det. Det visade på half tio. Lugnt drog han upp det medelst den refflade knappen. Men ej ett ljud hördes, när han satte klockan till örat. Han ristade henne helt sakta. Ej ett ljud. Han skakade hårdare. Hon förblef död. Han satte ögonen i henne. Hon visade lugnt på half tio och tycktes besluten att al-

drig angifva något annat tal. Då ruskade han henne, som om hon varit en medikamentsflaska, men kunde ändå icke få lif i henne.

»Det var allt synd ändå om Bajutskinotski!» sade en stämma bakom honom.

Han snurrade om och försökte nå den talande med en örfil, men den trinde lille underlöjtnanten vek undan som en ål, ty han kände sin man och dennes näfvar.

* * *

Midsommarnatten låg ljum och drömmande öfver nejden. Alla ljus hade slocknat, officerspaviljongen var tillstängd och inga röster hördes vidare derifrån; ensamma steg af poster trängde emellanåt svagt genom stillheten; då och då förnummos dunkande ljud från stallen, der hästarne stodo, och långt ute på heden höjde stundtals någon fogel ett egendomligt pipande läte.

Under en grupp buskar, som stodo halft insvepta i en tunn nästan genomskinlig dimma, rörde sig någonting mörkt, hvilket emellanåt reste på sig för att strax sjunka ned igen. Då den svaga vinden for genom bladen, började dessa prassla och sakta klappa mot hvarandra. Så blef det åter stilla, och bladen tycktes ånyo hafva slumrat in. Nästa gång vaggade och gnedo mot hvarandras stjelkar en liten flock höga grässtrån, hvilka i lugn spirat upp på den fuktiga marken. Någonting mörkt, liknande en arm, sträcktes ut och ryckte af grässtråna. Derpå bröts tystnaden af en häftig röst:

»Tusan dj-r — gif akt — sch—sch—schsss — Schleswig förtiåtta — dj-rrr anamma — fem öre — sju öre — åtta öre — schsss — brrr — vensterr tillbaka — vensterr formera batteri — schsss — ih du hoppande s-n!» Armen slog efter någonting, kanske en groda eller blott en fantasibild. Derefter kröp den mörka figuren åter ihop och snart tillkännagåfvo tunga andetag, att den stackars uslingen somnat in under dimmans kylande, tunna slöja.

Nära och fjerran var det tyst. Vinden sjelf hade slutligen lagt sig att hvila för den korta stund, som skulle föregå den frambrytande dagen. Blott en sista darrande fläkt kom smygande fram på nästan ljudlösa vingar öfver ljungens hopslagna blomkalkar. Och i hans spår sväfvade, liksom bäfvande för att höras, några långt borta ifrån kommande brutna toner af en klarinett. De voro blott nattens vemodiga vittnesbörd, att en stackars omtöcknad ande ännu förgäfves sökte den ro, som hvarken yttre eller inre skuggor förmådde skänka.

PRO PATRIA.

Majsolen hade vunnit lysande seger öfver dimmor och regn, som skymt bort himlen för jordens barn; allt större blefvo de kraftigt blåa fälten der uppe; en mild vårvind kom till hjelp och sopade rent, så der icke fanns en molntapp längre. Och så var det riktigt en söndagshimmel på landet, det verkliga bondlandet med potatislyckor, småskog, mossar och helgdagsklädt kyrkfolk, som icke förstod bättre, än att kyrkan är till för att man skall besöka henne hvarje söndag, som Gud gifver krafter dertill.

Det blef varmt, stickande varmt med mygg och flugor, som nyss qvicknat till efter vintersömnen och hade lefnadslust i gadd och snabel. Kapellet var fullproppadt, och solen, som stod in genom ena sidans fönster, lyste på andaktsfullt slumrande hufvuden, som hvilade mot fromt korslagda armar. På manliga sidan af kyrkan rymde bänkarna här och der tre rader åhörare, hvaraf en rad hade sitt-

plats i bänken, en i de förras knän, medan tredje raden stod framför, lutad mot psalmbokshyllan och tåligt väntade, att de knäsatte skulle tura om och stå en stund. Lyckliga i värmen och sällskapet, gledo hästflugor der och hvar på tvären utefter någon rygg eller funno en fristad i ett manligt, nedtill jemnklippt hår; emellanåt förirrade sig en sparf eller svala in och jagade en stund utefter väggarne, tills kyrkvaktaren tog itu med missförhållandet.

Mor Eliasson, som satt i en af de främre bänkarna, hade af vördnad för det predikade ordet lutat sitt hufvud mot armarna och lyssnat i denna ställning, tills potatisen och kon och den lilla hvita grisen kommo med i tankegången, hvarefter de många olika begreppen så småningom rördes ihop med orden från predikstolen och mor Eliassons ande af mjuka vingar bars in i drömmens verld. Den rycktes tillbaka till verkligheten långt efter predikan, då pastorn läste upp en kungörelse, att årets beväringsskyldige skulle på viss dag samlas vid gästgifvargården för att af kronobetjening mottagas och derpå öfverlemnas åt militären.

Härvid spratt qvinnan upp, slog omedvetet händerna i ryggstödet framför och utbrast:

»Jesta mej, då skall Trulle ut me'!»

En rätt känbar stöt af en stång i gummans rygg bragte henne till fullt medvetande. Hon vände sig om, hvarvid hennes blickar mötte kyrkvaktarens, der han stod med håf i hand, rätt hotfull i uppsynen och färdig att förnya anfallet, om så påfordrades.

Truls, som stod i främsta ledet i en bänk på andra sidan, erhöll vid kungörelsen en betydelsefull knyck tätt under tröjan, och en jemnårig medlem af bondeståndet hviskade:

»Det gäller voss, Truls!»

Den tilltalade, som hade djup vördnad för kyrkfriden, bjöd kamraten tystnad genom att sätta sin ena fot på hans och derpå för mera eftertrycks skull lyfta upp det andra benet. Truls kände nog, att han i detta ögonblick var en af de vigtigaste personerna i templet. Och den blick, som mor smög till honom, då mannen med håfven höll på att stöta i en annan rygg, nedsatte icke sonens tankar om sig sjelf.

När han en stund derefter vandrade hem med mor, kände han, huru han vuxit och blifvit rakare. Och vid en krök af vägen sade mor rörd och glad:

»Jesta mej, min Trulle, att du ska ut och kriga nu!»

»Ja, mor kan ge sig på, att de ska jag göra bra.»

»Men akta dej för baljenetterna, Truls, och krutet, som di skjuter me'!»

»Va' lugn, mor, jag har skjutit med pikstol mer än en nyårsafton.»

»Du dugtige pojke!» sade mor Eliasson med strålande uppsyn.

* * *

Der kom en morgon, en härlig vårmorgon med dagg i gräset och solsken på daggen och blå him-

mel med svalor och lärkor. Det var jubel i naturen öfver att en ny skön dag hade skänkts åt jorden; foglarna inne i löfhvalfven togo snart samtliga efter lärkans exempel der uppe; bäcken hade hela natten varit vaken af idel förtjusning öfver att våren hade kommit så vacker. Allt kände behof att sjunga, drilla, sorla och glädjas.

Och samma känsla tycktes i hög grad ha meddelat sig åt en svärm beväringsynglingar, som nu kommo backen uppför helt nära mor Eliassons stuga på väg till gästgifvargården, der de skulle mottagas af militärbefälet.

Fjerdingsmannen gick i teten, och tätt efter kom en, som härmade hans gång. Derpå hela skaran, sjungande, skrålande, vrålande, skrattande, tjutande, hoppande fram- och baklänges, väpnade med buteljer, enpåkar och stenar.

Mor Eliasson stod på sin lilla trätrappa för att sända Truls en sista helsning.

»In me sej, gamla skateskrämma!» skrek en halffull slyngel i teten och hötte med tombuteljen åt gumman. »Här är kronans folk, förstår hon, och —»

Han medhann icke mer, ty Truls, som gick helt nära, hade blifvit blossande röd, och der small en örfil så stark som ett skott på den förolämpandes kind. Buteljen flög i diket och mössan jemte den.

»Hva' i hel— gör du!» röt den slagne och gömde för ett ögonblick handen i fickan, för att strax derpå visa en dragen knif.

»Fjerdingsman, fjerdingsman!» skreko nu flere i sällskapet; flocken, närmast honom med knifven, vidgade sig samtidigt med att en qvinna kom ru-

sande in midt i hopen och med träskon slog till den knifbeväpnade näfven, så att taget lossnade.

»Våga dej, ditt kreatur, att ta till knifven!» hväste mor Eliasson tätt i ansigtet på fridstöraren. »Har du inte burit dej åt ändå som en djesting, utan du ska ställa till olycka!»

Nu kom också fjerdingsmannen till och afstyrde med lagens myndighet vidare följder af uppträdet.

Ett stycke längre fram fann någon humoristiskt anlagd martisson på, att grindarna till ett gärde icke stodo på sin plats, hvarför de aflyftades och medfördes några hundra steg till egarens och de innanför betande kornas fromma. Lagens representant gick lugnt framför, hvarken seende eller hörande, ehuru det nog hände, att på ett och annat ställe fönsterrutorna i förbigående äfven slogos in.

Då de kommit till gästgifvargården och militärbefälet tagit emot dem, satte sig modet något. Än mer sjönk det, då hela svärmen på mötesplatsen blifvit iklädd kronans kläder. Truls hade fått en vapenrock, som tydligen var sydd åt en jätte — och den, som nu skulle bära plagget, var ej fem fot och sex tum — medan deremot benkläderna voro löjligt korta. Men han borstade sin rock så snygg den kunde bli, förlängde till det yttersta sina hängslen, och så var saken hjelpt.

Efter ett oändligt stökande i kompaniet med tältens uppslående och inredande, sopning, uppräkningar med mera, kom ändtligen natten med sin hvila, men med henne följde tung, qvalmig luft, och korpralerna spådde åskväder. Desto hårdare sof manskapet. Det var Truls' första natt i kro-

nans kläder, och han trifdes godt bland alla kamraterna, der de lågo kring tältstången som radier i en cirkel. Och när han så funderat länge öfver allting och icke glömt mor och kon och den lilla hvita grisen, somnade han hårdt. Så drömde han. Det blef varmt och än varmare, men detta var godt. Allt emellanåt for mor Eliasson som ett skott igenom rummet med tändt ljus i hand, och hvarje gång larmade hon med bordet, hvilket sonen tyckte vara alldeles onödigt. Ett tu tre var knifkämpen från landsvägen utanför och kastade ärter och hagel på fönstret, så det smattrade, och när icke det halp, slog han en hel balja vatten i ansigtet på Truls. I det samma röt en stämma:

»Förb— mej, rök inte hela tältet ner — opp med er och akta gevären!»

Truls var yrvaken och skulle rusa upp, men någon höll en våt handduk eller dylikt på hans mun, så att han var nära att qväfvas. Med en kraftig ansträngning befriade han ansigtet och fick hufvudet alldeles bart, men då stod det allra skarpaste åskregn rakt i näsan på honom, och vid en blixt kunde han se, att tältet brustit i toppen och åkt ned utefter stången, döljande under sig en svärjande, krälande. hopgyttrad massa menniskor. Med möda gjorde han sig fri och kom ut genomvåt. Det öste ned, och regnet hade redan hunnit gräfva ut kanaler, som på ett praktiskt sätt ledde vattnet in mellan tältpinnarna till de sofvandes hufvuden. Ögonblicken voro dyrbara, om någon torr tråd skulle räddas.

Truls lemnade eländet af kamrater och kilade

in i ett aflångt tält helt nära, kröp ihop innanför luckan och fick tag i en filt, hvilken han drog öfver sig. Vid regnets enformiga hamrande mot duken blef han åter litet tung i hufvudet, hvartill nog en gryende känsla af ny välmåga i den främmande filten bidrog. Han rullade ihop sig än bättre, lyssnade, icke utan en viss skadeglädje, till allt oväsendet vid det ramponerade tältet, hörde någon gång sitt namn bland de öfrigas, tittade ut genom en springa, men såg aldrig ett grand, hvarpå han på fullt allvar drog knäna mot hakan och i tankarne helsade på mor och vännerna i ladugården.

Och regnet smattrade och smälde som mot ett trumskinn, men Truls var lugn och torr i sitt läger och hörde med liknöjdhet i sömnen, huru ropen efter honom blefvo allt starkare. Han svarade leende ja och tyckte, att mor var med och ropade allra kraftigast. Så åkte Truls en liten stund på en något ojemn väg (alldeles som om någon gått häftigt hit och dit öfver golfvet der inne), hvarvid kusken röt åt hästarne: hva ä det här för ett sataniskt väsen i krögeriet! och så svarades: det är en ko borta — hvarpå kusken började gunga i vagnen, och då var det en droska, hvars kur ramlade ned på Truls, så att han hoppade till i sömnen.

»Ä f-n lös i natt eller hvad ä det här för slag?» hördes en röst vid hans öra. Truls blott arbetade och arbetade för andra gången för att blifva fri från något, som tryckte honom. Så röt rösten: »Fins det någon korpral vaken derute, så kom hit och vräk undan det här sattyget!»

Derpå kunde Truls, som var halft qväfd, se, huru något hvitt skymtade öfver honom, och han blef åter fri om bröstet. Det hvita försvann och det blef så tyst, att han kunde höra tassande steg derinne och huru en hand trefvade efter något på bordet, hvarefter det kom en liten blixt från en tändsticka. Men alldenstund stickan var af Kalmar tändsticksfabrik, fick blixten framkallas åtskilliga gånger till, innan ett ljus kunde tändas. Nu kom skepnaden, som var hvit från hufvud till fotabjell, utlarfvande med det flämtande ljuset, samtidigt med att en korpral rusade till utifrån. Och der satt Truls och gnodde sina ögon. Kaptenen (den hvita skepnaden) och korpralen gjorde likaså. Ingen af de tre trodde sina synorgan.

»Det var det vraket, jag snubbade på», talade den hvite med flämtande stämma och lyste på några stora, svarta, våta fläckar på knän och armbågar.

»Ä du rakt förderfvader, ditt eländiga kreatur!» hviskade korpralen alldeles i örat på Truls, medan hans ena näfve tog ett jernhårdt tag under inkräktarens rygg, »ska du ligga som en sur hund och slabba ned i kaptens tält, kaptens, förstår du (taget under ryggen drogs åt en smula). Ut me' dej på lefvande fläcken!»

Den hvite sade ilsket: »Han ska ha en straffvakt, den bondlurken!» Och den, som nu stått utanför tältet som åskådare, skulle sett, hur mor Eliassons stolthet kom utrusande, kraftigt understödd af något hvitt, som genast drogs tillbaka igen.

Hvad var det, den hvite hade sagt? Den frågan kom genast för honom. »Han ska ha en straffvakt», ringde det i Truls öron så hårdt, att regnet icke kunde skölja bort orden.

Och Truls kröp in i det åter restaurerade tältet, satte sig ned på den sura halmen bland kamraterna och insåg till fullo under deras speglosor, att icke heller militärlifvet går på idel rosor, som han förut tänkt.

Då reveljen väckte honom, var han stelfrusen, och nattens dystra betraktelser hade lagt sig på lur för att vid första hanegället hålla honom sällskap i form af det enkla ordet: straffvakt.

* * *

Öfver den öde, oändliga heden låg utgjutet kallt, hvitt månsken, som smög fram i fina strimmor mellan tufvor och ljung och först närmare lägret samlade sig till breda, kalla ljusbälten, afbrutna af tältens blågråa skuggor. Långt borta i fjerran rörde sig, drifna af en svag nattvind, tunna slöjor af dimma, hvilka seglade undan förbi månen, skiftade i gulbrunt och hvitt, och uppsögos af småskogen.

Ett godt stycke från lägret reste sig i månskenet en något spöklikt konstruerad pump. Det var egentligen den krökta, i luften pekande armen, som såg litet osäker ut. Bredvid stodo ett par aspar, hvilkas stammar glänste hvita och hvilkas blad rasslade som små kortlappar. Och i skramlet framträngde då och då en gäll hvissling ute från he-

den. Folket sade, att det var ljungfogeln, som tjöt för lik.

Hade icke enkans Truls haft så mycket fantasi, skulle han skänkt både pump och månsken och ljungfogel sin liknöjdhet; men nu var han trots sin samhällsställning en finare anlagd natur och litet generad af mystiska förhållanden, i synnerhet nattetid. Remingtongeväret, som låg mot axeln, var nog godt att ha med den påskrufvade »baljenetten», men icke desto mindre ryckte Truls till allt emellanåt, i synnerhet då fogeln hvisslade. Till förströelse började han genomgå de sist inlärda handgreppen, hvarvid han kommenderade som korpralen gjort och gaf sig sjelf samma anmärkningar, som bestått under morgonexercisen:

»Om jag nu kommenderar 'sköldra järr', så ska ni bara noga tänka er för, innan ni gör nånting, för sjelfva saken är inte svår, när man bara kommer under fund med den — still, Truls Eliasson! du står och viftar med tärna som en mamsell — i första tempot —»

Det var blott aspen, som prasslade till ett tag i alla bladen, men det var nog för att afbryta den värnpligtiges instruktion. Och strax derpå blef den närmaste videbusken nere vid gåsdammen litet besynnerlig och började röra sig; åh nej, den stod allt stilla, när allt kom omkring. Men hvad den oändliga heden låg ohyggligt tyst, tyckte mannen på post, och dock var det just de sällsamma afbrotten i tystnaden, som nyss oroat honom.

Nu gick handgreppet raskt, och derpå kom »hvila gevär» utan instruktion. Truls blef riktigt

dugtig och tänkte laga sig till att göra »färdigt gevär» mot pumpen, då åter den der busken flyttade sig, och strax derpå plumsade det i vattnet, så att stänket stod långt upp i ljungen. Så växte busken, blef bred och kom närmare, fick horn samt långa öron, och innan Truls viste ordet af, stod han ansigte mot ansigte med en verklig ko.

Konfrontationen gjorde honom lugn, ty han kände sig hemmastadd, och torpet trädde fram med sin snälla »Stjerna», som var den fredligaste individen i mor Eliassons hushåll. Beväringssoldaten klappade den besökande förtroligt, och hon bemötte vänligheten med att söka suga i sig hans vapenrock.

Truls kände sig lugnare i sällskapet, hvarigenom han fått någon att tala med. Hvad brydde han sig nu om, att ljungfogeln skrek för lik eller att han icke kunde se hundra alnar för den tilltagande dimman! Än mera, Truls kände en aning om förmanskapets ljufhet och huru det skulle smaka att ha någon att »skälla» på. Högre befäl skulle han troligtvis aldrig få i lifvet; derför lagade han sig till att »instrijera» ett par handgrepp för främlingen, då helt oväntadt dimman på ett ställe tog färg och form af något mörkt, stort, som slängde litet obestämdt. Snart förnummos steg, och nu trängde i ett ögonblick korpralens sista ord, då han stält Truls på post, med kraft på dennes minne, och ett dundrande »halt» blef frukten af hvad beväringen kände.

De obestämda rörelserna hos dimfiguren upphörde samtidigt med att aspen, fogeln och vinden nere i ljungen tystnade. Truls hade fält bajonett,

då han ropade halt. Bredvid honom stod kon med front mot dimman. Sekunderna samlade ihop sig till minuter, och de senare blefvo längre och längre, utan att den minsta förändring inträdde. Mor Eliassons son blef litet ängslig, ty ställningen var redan mystisk. Hvarför kom icke föremålet närmare eller rörde sig åtminstone?

På försök tillgrep posten ett nytt halt. Dimfiguren spikades blott fastare i ljungen.

Truls skrek ett tredje halt, nu med en smula darrning på stämman. Darrningen gick upp i asplöfven och det blef kyligt, tyckte Truls.

Nu kom det för honom, att korpralen sagt, att han skulle ropa någonting mera än halt. Men det var icke svenska, det visste han. Hvarför det icke var svenska, det hade ingen i hela lägret kunnat utfundera. Truls visste icke, att intet hufvud i Svea land ännu kunnat lösa den gåtan.

På vinst och förlust gaf han nu till ett rop: bataljon! Vid det ordet blef kon ledsen och gick tillbaka mot dammen. Nu gjorde Truls skyldra gevär från färdigt, så att det smälde i remmen, men figuren blef der hon var.

Då kom vinden ned från den aflägsna åsen, tog tag i dimman underifrån och rullade bort henne, kilade ned i ljungen och blåste rent hus i hvartenda stånd, satte lif i asplöfven och visade Truls, att dimfiguren var en man i kappa, fullt tydlig i månskenet. Men han stod der ännu lika orörlig och hemlighetsfull som pumpen bredvid posten.

Ingen vet, hvad Truls tagit sig till, om han haft skott i geväret. Som det nu var, stod han

der med sitt skyldra gevär och afvaktade händelsernas vidare utveckling. Då denna dröjde, satte mor Eliassons arfvinge in sin sista trumf och skrek: framåt marsch! Han visste, att vid det ordet skulle man fram, om än, som korpralen brukade säga, »fan sjelf satte motspjern emot en». Och fram kom mannen i kappa, rakt på pumpens beskyddare, och när kappan blåste undan, glänste en sabelbalja i månskenet, och der syntes en silfverbricka under hans haka.

»Hvem var det, du talte med nyss?» frågade han genast.

»Jag! Inte med någon. Jo, kon förstås. Jag instrijerade henne lite i handgreppen, men det var inte i ond mening.»

»Har du inte läst din soldatinstruktion ännu, hvad den säger om soldats skyldigheter på post?»

Det hade korpralen många gånger om gått igenom dagen förut, och Truls var icke den, som hade svårt för att lära utantill. Som ett vatten rann det derför ur honom:

»Han får icke inlåta sig i vidlyftiga samtal med förbigående, men lemna korta och höfliga svar, om han om något tillfrågas. — Det var inget vidlyftigt samtal, herr löjtnant, för kon gick nyss. Och att jag kanske inte var så höflig mot henne —»

Han afbröts af en trumhvirfvel borta från lägervakten; hvirfveln tog af och tog till, snart följde en annan och en tredje och allt flera från skilda håll af lägret, medan oroliga, snabba signaler från messingshorn blandade sig i oväsendet.

Vid första ljud af trumma hade officern skyn-

dat från Truls och var snart ur sigte. Den qvarlemnade begrep intet af hvad som försiggick och lyssnade som en harunge. Det dröjde icke länge, förrän ljudet af rop, befallande röster och slammer af sablar och häftiga steg, som öfvergingo i allt starkare och starkare springande, trängde till den lyssnandes öron. Bullret af ropande och kommenderande växte i styrka, tills det lät som hela lägret varit i uppror. Egentligen var det den stora mängden af beväringssoldater, som stälde till värsta oljudet. Halfklädda med lifrem om bröstet, geväret i handen och bajonetten före rusade de kors och tvärs i kompanigatorna, genom tälten, krälade fram under duken med näsan i enriset, alla undrande, hvarför det slogs larm.

Efter en stund kunde man höra, att det sattes en gräns för oordningen, och snart var det åter alldeles tyst med undantag af, att ett och annat kommandoord framträngde. Så upphörde äfven dessa, tills plötsligt trumman åter skrälde, men nu för att inleda den ståtliga marschen från musiken. Tonerna bröto mäktiga, skarpa, segerjublande, lifvande genom nattens stillhet; det var egendomligt att höra allt detta, medan månen lyste lika underligt hemlighetsfullt som förut bakom de nu snabbt framseglande, hvita molnen.

Åsen der långt borta, hvilken låg mörk och bister mot himlen, fångade upp tonerna i sina innersta gömslen, der de dogo, men satte äfven här och der den hårda hällen emot, och då slogos trummornas dån och smattrandet af blåsinstrumenten tillbaka och kommo nästan lika kraftigt till Truls'

öron från detta håll som från lägret. Mor Eliassons hopp greps af musiken, kände huru blodet svälde och att han kunde försvara sin pump, om det behöfdes, och gjorde nu hvila gevär och ställde sig framför sin skyddsling, för att börja marschen mot någon tänkt fiende.

Hans tröst och sällskap under den nyss förflutna svåra pröfvostunden trädde nu åter fram på skådeplatsen. Det traskade, sög och plumsade i den sura marken nere vid dammen, då kon åter närmade sig pumpens väktare. Denne grep tillfället som det bjöds, kommenderade med stentorsstämma: »färdigt gevär» och satte sig omedelbart i anfallsmarsch mot sin förra vän. Musiken eldade Truls, men icke den anfallna, hvilken inblandade några toner af ogillande och rädsla i marschen, hvarpå hon lade i väg förbi dammen, följd i hälarna af den snart ursinnige posten.

Ekot kom från åsen, smattrande och skrällande med bastrummans dunk; det var ljust i sommarnatten, så att mor Eliassons kämpe kunde se, hvar han satte ned fötterna och huru flyktingen satte upp svansen, och så bar det af ännu ett godt stycke, tills plötsligt en annan punkt i soldatinstruktionen kom för Truls, lydande i all sin enkelhet, att soldaten icke får lemna sitt postställe utom i få undantagsfall, hvaribland det för handen varande uppträdet med kon omöjligen kunde inrymmas.

En smula afkyld af den der paragrafen, vände han om och ökade snart stegens längd åt motsatta hållet. Det var så pass ljust, att han kunde se, hurusom hans postställe intagits af flera mörka skep-

nader. Musiken hade nu tystnat, och åsen gaf ej längre ljud ifrån sig, utan låg der åter insvept i all sin mörkhet och ovisshet. Asparna prasslade alldeles ohyggligt och i stället för en ljungfogel hörde man minst tio. Så kom kylan åter utefter mor Eliassons sons ryggrad, och den tog ingalunda af, då månljuset visade honom, att hans egen korpral stod der med fem man.

»Ä' de' Truls Eliasson?» frågade korpralen, då han ännu var på något afstånd.

»De' ä' jag!»

»Hvarför lemnar du poststället?»

Hvad det blef ohyggligt tyst under en liten stund! Truls hade ingenting att svara och korpralen ingenting att fråga vidare. Och åsen teg och ljungen var tyst och sjelfva asparna lyssnade på, hvad pumpens väktare kunde hafva att andraga till svar på korpralens enkla fråga. Men naturen blef lurad den gången, ty Truls teg lika godt som hon.

»Jag skall rapportera dig, hör du, Truls Eliasson!» ljöd det från korpralens mun, lugnt, enkelt, men med en hel afgrund af skräckbilder för Truls' fantasi. Så blef han aflöst och fick marschera med de andra efter korpralen, och när han gick, tyckte han att takten markerades af de enkla orden:

»Jag skall rapportera dig
hör du, Truls Eliasson.»

De hunno lägret, och der var lugnt nu. De hvita tälten föreföllo Truls som arrestlokaler och de spridda grupperna af män, som ännu syntes der och hvar mot den ljusa duken, voro alla domare öfver honom.

»Bättre takt!» sade korpralen, »ni får inte slarfva med marschen». Truls satte i fötterna hårdare och ur marken ljöd det:

»Jag skall rapportera dig,
hördu, Truls Eliasson».

Han skulle sitta bland bofvar och banditer under bevakning! Truls kände gråten i halsen. Snart voro de vid lägervakten, gevären sattes undan och Truls fick somna bland det lediga manskapet. Utanför gick gevärsposten fram och tillbaka, och månen lyste in genom tältöppningen. Truls hörde icke längre ljungfogeln, icke kamraternas snarkningar, utan endast huru marken hviskande sade vid den utanför gåendes steg:

»Jag skall rapportera dig,
hör du, Truls Eliasson.

* * *

Den hetaste sol, som Juli kunde bjuda på, brände den mark, der bortåt fem tusen man nu öfvade sig i krigets lek. Landsvägarna törstade efter en vattendroppe, men fingo i stället blott solljus. Allt glittrade, stenar, gärdesgårdar och stoft, men det var icke det friska glittret efter ett svalkande sommarregn, utan något hemskt och stirrande.

Och så var det ock i blickarna hos det kompani, som nu vid middagstiden kom tungt och tyst släpande framåt vägen. Sångerna hade längesedan upphört, och man hade ock hunnit öfver det stadium, som betecknas af svordomar och missnöje med befäl och all bestående ordning. Nu var det

blott ett slags mekanisk benägenhet att fortsätta den en gång påbörjade rörelsen, som dref kompaniet framåt.

I teten gick kaptenen med mössan i hand, syrtuten uppknäpt och tankarna hemma, vid bordet under den svala lönnen, der det kanske just nu serverades smultron med frusen grädde! Och så kom dammolnet, som räckte lagom till att innesluta jemt ett kompani. Inuti molnet, som var hvitt, varmt och stillastående, marscherade menniskor med förtorkade gommar, hvita ögonbryn, hår, skodon och kläder, utan intresse för den högre eller lägre taktikens utveckling, halft förslöade af värmen och uppehållna endast af vissheten, att allt här i verlden har ett slut, således äfven en julidag.

Så skred det vägen framåt, uppför backe och utför backe, öfver oändliga fält, der det icke fanns annan skugga än den, man sjelf bestod, förbi små oaser med lummiga träd kring en göl eller källa, framåt, evigt framåt mot sol, vattenbrist och ändlöshet, genom glödgad, rödbrun, glittrande, törstande sand och mjukt, finmalet, onaturligt torrt stoft, som låg likt en matta mellan dikena och utanför dessa bredts i en tunn slöja öfver peppartorra tistlar.

Närmare köen af kompaniet gick en beväringsyngling med temligen fint ansigte, vacklande steg och sjuk blick. Truls Eliasson tyckte icke om den här marschen, der han gick och tänkte på den sura mjölken hemma. Men det var sagdt, att kompaniet snart skulle i strid, och detta höll Truls' nyfikenhet och lifskrafter vakna. Af kamrater hade

han bytt sig till samt med varm hand fått ett helt förråd af patroner, som nu skulle användas. Och framåt gick det tum för tum.

Ändtligen! Teten vek af in på ett gärde, fortsatte i gåsmarsch längs diket, hoppade ned i diket och följde den glänsande rågen. Man efter man gjorde sammalunda, och snart var Truls också med fötterna i svalkan dernere. Han såg blott en böljande rad af hufvuden och renslar framför sig; derpå hoppade kaptenen i teten upp igen, krökte ryggen så godt magen tillät och tittade uppmärksamt åt alla håll, medan truppen fortsatte fram till skogsdungen på backen, in mellan träden och först stannade på andra sidan i den allra skönaste skugga. Här skulle kompaniet intaga ställning utefter det lilla skogsbrynet med utsigt öfver de vida, soliga fälten och vägarna der borta.

* * *

I solbaddet glimmade dragna kavallerisablar, blanka messingsknappar, sabelbaljor och hästskor, när sqvadronen trafvade framåt. Dammolnet dref undan litet åt sidan, ty en lindrig vindfläkt hade ändtligen väckts till lif. Ett par patruller voro sända förut bort mot skogsbrynet, hvilket hade krupit ned på den lilla backsluttningen. Plötsligt stannade den, som red främst, och gaf något tecken. Ögonblicket derpå bröt en salva på tio till tjugu skott fram från buskar, stenar och träd, röken rullade utför backen, glänste hvit och gulbrun i solskenet, tills den häftigt glödgades upp af en ny salva.

Sqvadronen nere på vägen hade försvunnit bakom en gård, der den inväntade patrullernas återkomst. Snart kommo ock dessa sättande i fyrsprång.

»Skogsbrynet besatt af tre kompanier infanteri!» rapporterades det med den säkerhet och trovärdighet, som beteckna fältförhållanden.

»Ja, men fram ska vi», puttrade ryttmästaren halfhögt till officern bredvid. »Vi få väl lugna oss en stund.»

Men uppe på backsluttningen tittade kaptenen på sitt ur, viste att klockan två skulle striden afblåsas och att det var ett bra stycke väg bort till gården, der middag serverades. — Åh! Filbunke kanske och is och en god stek med litet burgunder och så vidare. Nogsamt afvägdes skälen för ett qvarstannande mot skälen för ett uppbrott och så vunno de senare öfvertaget, och kompaniet kom än en gång ut på landsvägen, men så att sqvadronen icke kunde se det samma. Några minuter efteråt var klockan två och dermed situationen räddad.

Sqvadronen skulle fram samma väg för att komma till sitt rastställe. En halftimme efter kompaniet satte sig kavalleriet i marsch i lugn skridt. Manskapet, som tänkte på den efterlängtade hvilan, började sjunga, det blef allt gladare stämning inom truppen och ryttmästaren sjöng med allt hvad han orkade. Då for en blixt fram från en buske på den der backen, knallen följde omedelbart, och ryttmästarens samt de främsta hästarna i sqvadronen stodo på bakbenen och ville icke fram.

»Hva f-n är det här för slag?» röt befälhafvaren, der han dansade rundt framför truppen, som

gjort halt. »Är inte elden afblåst för en halftimme sedan och klockan —»

Till svar kom en ny blixt med knall från busken bredvid; röken dref nedåt i näsan på hästarna, som starkt oroades deraf; så följde åter en blixt och åter ett skott och ännu ett med temligen lika uppehåll, men alltid från olika punkter der uppe. Det var tydligen en svag, men lång skyttelinie, som ännu dröjde qvar i skogsbrynet. Och der funderades kraftigt inom sqvadronen. Resultatet blef, att man ansåg sig ha tagit miste om tiden för manövrernas upphörande den dagen samt att man ej borde forcera fram sqvadronen mot så väl betäckt infanteri. Skott föll på skott med blott några sekunders uppehåll, utan att någon fiende syntes. Och så kommenderades vändning i sqvadronen, och i sträckt traf bar det åter af bort på landsvägen.

Då bröt ett fnissande skratt fram ur buskaget, och efter skrattet kom ett ungdomligt ansigte och en helt liten kämpafigur med rykande gevär i hand. Truls Eliasson tittade i stilla förnöjsamhet efter kavalleriet, kröp derpå åter in och kom snart fram på andra sidan, deråt kompaniet tagit vägen. Ingen följde honom. Truls kom ned på landsvägen och der började han springa, tagande samma kosa som kamraterna. Snart dröp svetten i stora perlor från ansigtet, men mor Eliassons ende son fortsatte oförtrutet sin språngmarsch. Dammet kom honom till mötes i små moln och fästade sig begärligt i hans anletsdrag, der svetten glänste. Men Truls tänkte ej på sitt utseende, utan blott sprang. Han hade

gjort det bra, tyckte han och väntade nu sin belöning.

Under en rad af träd vid diket låg kompaniet, njutande skugga, hvila, bränvin och öl. Kaptenen satt på en sten, som såg sval ut, med mössan i ena handen och en sodavattensflaska i den andra. Bredvid lågo ett par löjtnanter på rygg och rökte. Så kom Truls Eliasson alltjemt i språngmarsch och stannade först, då han nått kaptenen. Här gjorde han skyldra gevär, flåsade en stund och sade derpå med täta afbrott:

»Se så — kaften — nu har jag — kört bort 'em!» —

Något mera förvånadt än befälhafvarens ansigte hade Truls aldrig sett. Och så blef han sjelf i sin ordning lika förundrad, men behöll fattningen, jemkande sig blott ett steg tillbaka af naturlig grannlagenhet.

»Ja visst, kaften, ja' körde bort 'em ensam.»

I det samma kom en underofficer fram och rapporterade, att Truls saknats under marschen från skogsbacken.

»Hade du permission?» röt nu mannen på stenen och stod i ett ögonblick rak, tjock och rödglänsande framför Truls. En oemotståndlig impuls förmådde denne att göra hvila gevär och så kom svaret:

»Nej kaften, men jag gömde mej, för annars hade jag inte fått perm'sjon. Jag såg hästarna komma och tyckte, det var spektakel, att di skulle komma fram, så länge jag hade byxfickorna fulla med patroner. Och så låg jag qvar och sköt och

kilade från buske till buske, så di trodde, att vi var der allihop, och der kom aldrig en käft fram.»

Det ryckte i kaptenens mustacher, men han tog ånyo på sig den officiella minen och sade strängt:

»Jag skall rapportera dig, hör du, Truls Eliasson. Marsch!»

Men Truls stod qvar fastspikad. Återigen de der orden! Förra gången hade han sluppit arrest och fått blott en skrapa. Nu skulle säkerligen straffet slå ned dubbelt hårdare. Hvad hade han då gjort? Återigen lemnat sin plats, men hvad var det felet, jemfördt med nyttan af hans qvarstannande på backen? Så kom Truls in i funderingar öfver rättvisan här i verlden och en hel del vigtiga frågor, som andra behandlat före honom. Till sist skulle han nog komma in i fängelse blott för sin välmening. Och så fattade han ett beslut att låta allting gå som det ville, utan att han ingrepe i händelserna. Dermed gick han trotsigt till sin plats och teg som en mur emot alla frågor af mindre grannlaga art, som nu haglade emot honom.

Och kompaniet bröt upp och Truls marscherade åter efter takten af:

»Jag skall rapportera dig,
hör du, Truls Eliasson.»

* * *

Det var stoj, dans, skratt och musik med dunk från bastrumman kring den på exercisheden ännu qvarstående midsommarstången. Den nedgående

solen lyste varmt och vänligt, och i hennes strålar hvirflade dammet öfver den talrika massan af militära och civila kavaljerer och damer ur temligen olika samhällsklasser. Par bredvid, framför och efter par snodde rundt under de kringståendes hjertliga jubel, officerare och bondjäntor, fina »hattdamer», fruar eller systrar till befälet, manskap och civila drängar, alla lika muntra och i samma ursinniga fart. Och der midt i molnstoden kom Truls Eliasson dansande solo framlänges, ömsom på venstra, ömsom på högra benet, alltid med det lediga knäet upplyftadt så högt som möjligt och med tummarne i västens armhål, mössan i munnen. Truls väckte allmän och berättigad uppmärksamhet för det öfverlägsna i sin danskonst, och hans blickar samlade också ihop erkännanden från många håll. Det var sista qvällen af årets vapenöfning för honom, och i motsats till flertalet kamrater tänkte han med vemod härpå. Känslorna voro blandade, då han såg tillbaka på de dagar som flytt. Han mindes nogsamt den första natten med derpå följande straffvakt och ytterligare förseelser, men han hade icke heller glömt manövern och sitt ingripande i händelsernas gång. Straffet härför hade ännu icke kommit. Och Truls dansade på, slog bekymren ur hågen och fötterna i marken, bådadera lika kraftigt.

Musiken var nu utblåst och behöfde hvila. Sorlet afstannade för en stund, och härunder såg man öfversten med några äldre officerare närma sig platsen. Han talade litet med en fanjunkare, och strax derpå blef det rörelse i menniskomassan och stämmor ropade Truls' namn.

»Nu», tänkte den ropade, »det gäller manövern!» Litet blek trädde han fram till öfversten.

»Är du Truls Eliasson?»

»Ja, öfverste!»

»Var det du, som sköt på sqvadronen i förgår?»

»Ja, men det var i god mening, eftersom det var fiender. Och patronerna hade jag ärligt fått och bytt mig till. Ska jag ha straffvakt, öfverste?»

»Lugna dig. Tänker du göra på samma sätt, när det gäller på allvar en gång?»

»Nej öfverste, då lägger jag allt småsten i bössan, om jag inte får andra patroner.»

Det blef litet fnissande omkring, och Truls tänkte, att han sagt en dumhet. En bondgumma hade trängt sig fram genom hopen och kommit alldeles intill öfversten, som hon fixerade på det skarpaste.

»Hör du, min käre Truls Eliasson», fortfor nu chefen, »du begriper nog inte, hvad du har gjort — sch, lugna dej nu! Men du har handlat så, som det anstår en redlig krigsman, och dertill har du, genom att uppehålla sqvadronen, skaffat vårt regemente ära och beröm. (Truls hade både fått af sin mössa och tappat henne, och det såg ut som om ögonen skulle följa hufvudbonaden.) För att du nu skall ha ett minne från ditt möte och ditt nappatag med fienden, erhåller du af regementets officerare detta (der blänkte silfvermynt i öfverstens hand) jemte deras aktning och tack för ett godt handtag!»

»Jesta mej, min egen Trulle!» skrek en stämma alldeles bredvid, och mor Eliasson störtade fram,

slog armarne om sonens hals och grät dugtiga glädjetårar. I det samma spelade musiken upp till polka, och innan mor Eliasson viste ordet af, for hon i väg, förd af öfversten sjelf och det med sådan kraft, att tandlådan skallrade i gumman. Och efter dem kom Truls, allt jemt solo, medan mängden omkring sällade sig till dansen parvis, hoppande och skuttande, eldade af öfverstens exempel.

* * *

Följande afton satt Truls i lugn och ro på trappan hemma hos mor. Det var så fridfullt i solnedgången, och tonerna från »piglockan» i Truls' knä hördes vida omkring. Ett par bonddrängar gingo förbi.

»Aldrig spelte Truls Eliasson förr», sade den ene.

»Nej, han köpte spelet, när vi gick hem från exercisheden. Nu ska han kanske gno på det hvar qväll.»

Talaren spådde sant. Så snart solen hunnit ned till grantopparna borta vid sjön och Truls kommit hem trött från sitt arbete, togos mor Eliasson och »spelet» ut på trappan, hvarpå sonen öfvade sig på den der polskan, efter hvilken öfversten dansat med mor och som aldrig kunde gå ur hans minne. Och då brukade mor lägga sina armar om hans hals och under rörelse säga:

»Djestingen, min Trulle, om inte du ändå borde blett öfverste, du också!»

UNGE JÖNSSONS KÄRLEKSBREF.

Det blåste half storm öfver heden, der några tusen man lågo sammandragna i olika läger, för att öfva sig i vapnens bruk. I infanteriets kompanigator hade genom det ständiga trampandet all växtlighet dödats, så att blott torr sandblandad jord återstod, der fordom åtminstone anspråkslösa får kunde tillfredsställa magens kraf. Af denna omständighet begagnade sig blåsten för att göra vistandet i tälten nästan odrägligt, i det han körde upp riktiga jättemoln af dam, hvilka sedan jagades framåt utefter tältraderna och pressades in i hvarje den minsta springa, som lemnats öppen.

Jöns Petter Olssons tjuguettårige telning, Ola Petter Jönsson, hvilken var inregistrerad under n:r 102 bland sjunde kompaniets beväringsmanskap, satt kl. nio på midsommardags morgonen i det tält, han delade med tjugotre kamrater, och författade ett bref till flickan. Skrifvelsen skulle afgå med regementets postbud kl. tio. Och vid poststationen

skulle adressaten möta för att utbekomma brefvet. Ola Petter skref och doppade och torkade pennan, der han satt i halmen med den smala furubänken, som gick rundtom tältstången, till bord. Men genom tältluckan inhvirflade alltjemt ny sand, hvilken visserligen kom väl till pass, när det gälde att få första sidan torr, men derjemte på samma gång sökte sig en väg ned i Ola Petters bläckhorn, så att dettas innehåll blef allt tjockare; den värnpligtige hälde litet vatten i blandningen och skref vidare:

»— brevet har jag Bekommet som du skrev i onsdas, jag kan nog inte få Parmeschon för här knuschlas me parmeschoner att komma te å möta dej i qväll klåckan Tio såm du först kan bliva ledi vid Olavesas Järde menn jag skall nock fresta te kåmma endå för sjurkörperalen Rang är en rakkere såm alldri såver me mer enn ett öga i sönder den Fehunnen. Jag har fott Brännevinet som du sende me stöfvlerna och den Sivilla hatten evensom hälsningarna frånn kärringen å farsgubben, om du kunne se vicket sjuhälsinges Bleck det er så tjåckt som grötaslinken vi bekåmmer te qvellsmat å lika möcke sann får man i denn åckså, nu hör jag di trummar å de ska — — —»

»Ställ opp i kompaniet!» skrek en stämma utanför, det blef lif öfverallt, manskapet sprang upp från liggande eller sittande ställning, tältstången, der Ola Petter Jönsson satt och skref, fick en knuff, hvilken omedelbart meddelades bläckhornet, och nu visade det sig, att bläcket ännu var tillräckligt flytande för att kunna nästan till sista droppen, rinna ned i närmaste brits.

»Undan med ditt skriftyg!» snäste en soldat. »Du sitter i vägen, hör du!»

I en handvändning fick Ola Petter papper och penna samt det tomma bläckhornet gömda under renseln vid hufvudgärden, hvarpå han satte mössan på hufvudet och sprang ut i den förhoppning att före kompaniets afmarsch få några minuters ledighet att försegla skrifvelsen och lemna den till någon qvarstannande kamrat.

Det n:r 102 åsyftade med den sista, genom trummans ljud afbrutna, meningen i sitt bref, var, att regementet skulle ha gemensam kyrkparad med kavalleriregementena, hvilka lågo på samma exercished. Visitationen af manskapet vid uppställningen skulle derför blifva om möjligt noggrannare än vanligt.

Kompaniet stod uppstäldt, tropparne aflemnades på öppnade led till plutoncheferne, hvarefter desse företogo sin långsamma promenad förbi karl efter karl, granskande hvarje detalj — utan att synas granska något — så, som endast en plutonchef kan göra detta. Der var ingen anmärkning att göra. — Jo, en karl hade fästat en lös knapp medelst en tändsticka, som han stuckit genom knappens ögla bakom knapphålet. Stickan syntes icke, men af bugten på rockslaget just på denna punkt kunde man upptäcka bedrägeriet.

»Hvad har du för nummer?» (Ni-reformen hade ännu icke trängt djupare in i språkbruket, än att en karl duades, då det skulle vankas ovett.)

»Nittiett, löjtnant!»

»Gå in i tältet och sy fast knappen och kom inte ut som en söndagsknodd fler gånger!»

Beväringssoldaten försvann i samma tält, som Ola Petter bebodde. Hvar skulle han finna nål och tråd? Han trefvade och famlade, slet undan kappor och rockar, slog omkull gevär, kastade ikring renslar och gjorde en fullständig rond af förstörelse i tältet. N:r 102 hade sin sängplats närmast tältluckan. Äfven hans rensel flög undan — och der låg verkligen ett trådnystan med nål uti. Men med renseln hade äfven ett hopviket papper kastats ut i halmen. En liten stund senare stod n:r 91 åter på sin plats i ledet.

I detsamma trädde kaptenen ut i kompanigatan, arbetande med att få ett par för trånga handskar på händerna. Löjtnanterna lemnade af sina plutoner till kompanichefen, och denne helsade truppen god morgon, hvarpå han kommenderade »på stället hvila». Nu fattade Ola Petter mod och trädde fram till sin löjtnant för att begära permission att gå in i tältet.

»Gå till kaptenen!» fick han till svar.

Ola Petters ögon vidgades. Hade en löjtnant så liten makt? En känsla af förakt genomfor hans själ, då han marscherade bort mot kompanichefen. I en olycklig stund kom han fram. Kaptenen stod der, bastant och säker, arbetande med sin handske, och mötte redan på afstånd beväringens blick.

»Kaften! Jag skulle — nej! beväringssoldaten vid sjunde kompaniet n:r 102 Jönsson anhåller —».

Handsken sprack.

»Dra åt hel— vi ska' ju marschera nu!»

Hade icke heller han makt att bevilja den äskade ledigheten? Ola Petter var slaf under den njutning, som framkallas genom att tugga snus. Och när han skred tillbaka mot sin plats i ledet, sköt han ett skott från spetsade läppar mot en spindel, som ilade fram öfver marken. Några minuter senare gick åter trumman, »gif akt» kommenderades, och kompaniet marscherade derpå ut till uppställningslinien.

Godt ändå, att han gömt sitt bref så väl.

* * *

Helgdags förmiddagen var solig och vacker, men stormen höll i sig. En och annan tältlucka, som blifvit slarfvigt tillknäppt, stod nu och piskade i full frihet. Så var förhållandet med det tält, der n:r 91 sytt fast sin knapp. Några halmtussar hade redan slitits från någon brits och dansade rundt i kompanigatan. Och i sällskap kom snart ett brefpapper, till hälften fullskrifvet. I cirklar och bugter gick den lustiga färden, än utefter marken, än på toppen af något dammoln, som skulle bort mot kokhuset. Från detta håll närmade sig nu emellertid sjunde kompaniets jourkorpral, Rang.

Korpral Rang gjorde i regel aldrig andra utflygter än till kokhuset eller marketenteriet, och i den yttre tjensten deltog han endast en gång hvart möte, då det gälde att till brödmönstringen nedföra kompaniets kockar. Vid sådana tillfällen drog han blankt och marscherade som en hemvändande

segrare framför eller vid sidan om sin fem man starka trupp. För öfrigt var han oumbärlig, kunde räkna som få, hjelpte fanjunkaren i expeditionen, såg allting, hörde allting, viste allting, fanns öfverallt, d. v. s. inom den triangel, som bildades af kokhuset, marketenteriet och kompaniets yttersta tält, kände hvar karl bättre än karlen sjelf och bar medalj på bröstet.

När en nyare tids åsigter hårdt ansatte föråldrade tänkesätt, stod han manhaftigt emot, och då han genom skäl såg sig ur stånd att vinna segerpalmen, sökte han rycka denna till sig genom ett summariskt: »Håll käften, för det här begriper ni inte, förrän ni kommer till min ålder.» Han bar alltid en pris snus emellan högra handens första samt fjerde och femte fingrar; detta för att alltid hafva de två återstående fingrarne lediga till helsning, när verkligen helsning var af nöden, d. v. s. då någon kapten eller regementsofficer kom i hans närhet. För graderna under kapten gjorde han så godt som aldrig honnör.

Redan på afstånd hade jourkorpralen sett papperet komma hoppande, flygande rundt och skuttande från kompanigatan; det kunde möjligen ha förirrat sig ut från fanjunkarens expedition eller kanske från kaptenens tält. I alla händelser — Rangs stora, breda, nästan polerade smorlädersstöfvel trampade lugnt ned på föremålet. Som han för tillfället ingenting hade att i tjensten beställa, slog han sig ned på en soffa, klämde papperet mellan knäna och tog upp glasögonen. Och så började han läsa. Tjensteskrifvelse var det inte.

»— te å möta dej i qväll klåckan Tio såm du först kan bliva ledi vid Olavesas Järde menn jag skall nock fresta te kåmma endå för sjurkörperalen Rang är —»

Ovanligare syn än den, som nu följde, hade nog aldrig tett sig inom lägrets gränser. Korpral Rang, som säkerligen skulle i yttersta lugn hållit sin jemna gång, om än sjelfva generalen kommenderat honom att springa, samme Rang sågs i detta ögonblick rusa i väg efter ett papper, som jagades framåt af vinden och hvilket han tappat just som han vid dess genomläsande kommit till orden »för sjurkörperalen Rang är —». Ett nytt under följde på det första. Rang var långt utom den triangelspets, som utgjordes af kokhuset, när han ändtligen fick sin kamelfot att för andra gången slå ner på skrifvelsen. Med lika högburet hufvud som en katt, hvilken bär en råtta i munnen, gick korpralen tillbaka till soffan. Nytt snus låg emellan de tre fingrarne, när han läste:

»— för sjurkörperalen Rang är en rakkere såm allri såver me mer enn ett öga isönder den Fehunnen. Jag har fott Bränevinet —»

»Jaså, du har det», sade Rang, snusade och tog ny reservpris.

»— om du kunne se vicket sjuhälsinges Bleck det er så tjåckt som grötaslinken vi bekåmmer te qvellsmat å lika möcke sann —»

»Jaså, kronans mat anstår inte ett sån't der svin till bassbeväring — för att det här inte ä' en soldat — anfäkta dej, ditt illfä, när jag får tag —»

Och korpral Rang gömde brefvet i sin gamla portmonnä.

* * *

I en väldig fyrkant stodo de fyra regementena samlade för att höra det predikade ordet. Anblicken af kavalleristerna med deras glänsande uniformer var sådan, att i synnerhet beväringsmanskapet inom infanteriregementet ej kunde iakttaga den tystnad, som stundens allvar kräfde. Härtill kom att blåsten, hvilken ute på slätten for fram utan hinder, låg från infanteriet mot den punkt, der presten stod, så att inom fotregementet knapt en enda individ hörde så mycket, att han kunde afgöra, huruvida predikanten höll på med någon bön eller med sjelfva predikan. Det föga disciplinerade beväringsmanskapet ansåg sig härför ha större rätt att yttra sina egna tankar. Den granna grupp, som syntes nära fyrkantens midt och hvilken bestod af generalen med stab samt ett par brokigt uniformerade utländingar, kunde aldrig nog betraktas och beundras. Gång på gång fick befälet, i synnerhet inom sjunde kompaniet, som stod mest aflägset från predikanten, tillhålla en och annan ungdom att tiga. Så fortgick det en temligen lång stund, hvarpå sönderslitna ackord från musiken banade sig väg öfver fältet. Nu aftackades regementena af generalen och infanteriets bataljoner gjorde helt om marsch.

»Ble' det ingen predikan å?» skrek Ola Petter, glömsk af de många tillsägelserna om tystnad. Han fick en knuff i ryggen, så att han kom in på sin

plats i ledet, och hörde med det samma kaptenens röst.

»Hvem var det, som pratade?»

En sergeant angaf honom, och den brottslige hörde, att kaptenen tillsade underofficeren »att taga fram honom, när kompaniet gjort halt i luckan». — Hvad betydde detta?

Ola Petter Jönssons far var en bergad hemmansegare, som allt hade en del styfrar på kistbotten. Och Ola Petter hade från barndomen insupit den tanken, att när man har pengar, behöfver man inte krusa någon. Militärtjensten ansåg han egentligen som ett galet skoj, hvari man ju kunde finna sig för den korta tiden af femton dagar. Men hvem kunde binda hans tunga, om han verkligen ville yttra sig, till och med under »gif akt» i ledet? Ilsken af blotta tanken på ett sådant öfvergrepp, marscherade han och stampade så dammet rök om fötterna.

Kompaniet ryckte in i luckan, gjorde vändning och halt, men man kunde se på kaptenen, att denne hade något att säga, innan manskapet upplöstes. Civilt folk från nära och fjerran hade följt regementet upp från kyrkparaden och fördelade sig nu inom de olika kompanigatorna. En stor del folk hade ock strömmat in bland sjunde kompaniets tält. Kaptenen gaf den der sergeanten ett tecken. N:r 102 framkallades för fronten.

»Kan du inte hålla munnen i ledet?» sade kompanichefen och trädde in på beväringssoldaten. I ett ögonblick förintades Ola Petters nyss så stålfasta känsla af sjelfständighet.

»Jo, kaften!» svarade han på ett allt annat än manhaftigt sätt. Der stodo ju framför och snedt framför och på sidorna och bakom och snedt bakom honom pigor och drängar och bönder och skomakare och skräddare och barn, och alla sågo så försmädliga ut, att — djekelen regera, om han finge slå en butelj i hufvudet på den der undantagsgubben, som stod nästan alldeles inpå kaptenen och glodde som ett troll på Ola Petter!

»Du har blifvit tystad, säger sergeanten, gång på gång, och ändå kunde du inte hålla tjattran, när jag skulle kommendera helt om marsch — hvasa?»

»Kaften!»

»Hvasa? Jourkorpral!»

»Kapten!»

Rang kom der, hjulbent och med afmätt hastighet samt de två lediga fingrarna vid mössan.

»N:r 102 har tre dagars permissionsförbud, som börjar nu klockan tolf!»

Ola Petter stirrade. Flinade inte den kanaljen, undantagsgubben, flinade de inte framför honom och snedt framför och på sidorna och bakom och snedt bakom honom?

»Gå och ställ in dej i ledet!» sade kaptenen. »Hör nu, karlar, fastän det ä' midsommardag, eller rättare, just derför att det ä' helgdag, hoppas jag, att regementet inte ska' ha skam utaf sjunde kompaniet, utan att hvarenda karl tar sej till vara och håller sej nykter. Jag vill särskildt lägga det unga beväringsmanskapet detta på sinnet och minnet. — Höger och venster om marsch!»

Ola Petter sprang in i sitt tält och vräkte sig handlöst på filten. Der låg han nu på rygg med händerna under nacken och blickade upp mot tältspetsen, der solen satt och stack med förtärande hetta. Blåsten tycktes nästan vilja lugna sig, eller med andra ord, det skulle blifva hetare och hetare i tältet. Ola låg och grubblade djupt öfver lifvets gång. Permissionsförbud, för det han sagt några ord! Hvad hade han fått tungan till, om inte för att tala? Och hvem hade gifvit just den här kaptenen rätt att förbjuda honom, Ola Petter Jönsson, att tala, när det föll honom in? Var han genom något slags öfverenskommelse antagen att tjena kronan? Hvarför tjenade han kronan? Derför att han var ett fä, som inte reste sitt håll, när beväringen sammankallades. Hvem hade gifvit kronan rätt att sammandraga beväring ifrån hus och hem och åkerbruk just, när folket bäst behöfdes? Skulle han foga sig i detta? Skulle han ligga stilla eller gå och larfva i kompanigatan, då alla andra hade roligt kring midsommarstången? Nej, nej, nej! Han slog stöfvelsulan i tältstången, så hela tältet gungade. Skulle han försaka mötet med flickan, derför att — att — att — —. Han for upp som en fjeder. Brefvet!

Renseln kastades undan; der fanns intet. Filten refs upp, halmen följde efter; stöflar, kläder, vapen, kopparflaska — allt flög från sina platser, men förgäfves.

»Hvad går åt dej?» sade en stämma i tältluckan, och korpral Rang stack in hufvudet.

»Jag har förlorat ett bref, som inte var mer

än halffärdigt, som jag skref i morse, som var till min fästmö, som skulle möta mej i qväll vid Olavesas — nej jag pratar, det var till farsgubben angående lilla kalfven — — — för resten, har jag gjort körpralen något ondt?»

»Jag ville bara säga, att från klockan tolf ska' du anmäla dej hos mej hvarje timme.»

»Klockan ä' inte tolf än — — hon ä' bara treqvart. Jag ska' gå ut ett ärende, det har jag rätt till.»

»Ja, men klockan tolf ä' du här igen.»

Ola Petter skyndade ut från tältet utan att svara.

»Jaså», sade Rang och förde prisen till näsan, »det var du!»

Ola Petter hade icke riktigt klart för sig, hvart han skulle gå. En instinktlik dragning till matskrinet förde honom emellertid snart mot bataljonens marketenteri, der nämnda skatt var förvarad. Vid en blick från marketenteriets inre utåt mot den nyss lemnade kompanigatan såg han korpral Rang på afstånd närma sig långsamt, men snörrakt. I denna stund vaknade åter Ola Petters sjelfständighetskänsla, han förstod, att nu skulle slaget slås, om någon vinst skulle vara att vänta, och han ryckte upp sin flaska, hvarpå han hänsyftat i brefvet, stoppade henne innanför vapenrocken och gaf sig i väg genom marketenteriets motsatta dörr ut i det bullrande, brokiga folklifvet. Här funnos positivspelare, trollkarlar, klockjudar, akrobater, »andligt sinnade», hvilka sålde religiösa skrifter, gamla för-

supna f. d. disciplinsoldater, fruntimmer och barn från kringliggande orter.

Någon slog honom på axeln.

»Goddag, Ola Petter!»

»Goddag igen, Björkström! hvad hittar du på nu för tiden?»

»Å, jag går mest och söker arbete. Ja, här hade jag lagom trefligt i fjor.»

»Du exerade andra året då.»

»Det stämmer — och det måtte hundarne göra om igen. Jag satt i finkan mest hela tiden — oskyldig, förstås — alldeles oskyldig — ja, så oskyldig, som den der barnungen, der står — ja, så pina dö', om jag hade gjort nån'ting, som var värdt ens ta te baks; ja la' en körpral på käften en gång, det var alltihop. — Har du en sup att bju' mej?»

»Nä, vi få inte bränvin nu på middagen — nä, det har jag inte —.»

»Har du inte? Tror du, jag ä' dum, jag? Hva' ä' det för slag, som du har i rocken?»

Han tog ett tag med näfven för att förvissa sig om gissningens riktighet.

»Tss bara!» sade Ola försigtigt. »Vi kan gå bort i hagen der borta, så ska' vi se, hur det står till med flaskan.»

Björkström trädde genast sin arm under Ola Petters, och snart voro båda ett godt stycke från folkhvimlet, dolda bakom gärdesgården, som skilde hagen från öppna heden.

Och så kom flaskan fram. Björkström hade händelsevis en hvetebulle, hvilken kom bra till pass

som tilltugg. Med tumnageln togs märke på flaskan för hvarje ny sup, hvarvid en uppmärksam betraktare skulle kunnat iakttaga, att Björkströms finger alltid sköttes försigtigare än värdens. Under tiden blef den senare allt meddelsammare. Hela historien om permissionsförbudet samt öfverenskommelsen om mötet vid »Olavesas gärde» lemnades under samtalets gång. Trumhvirflar hade längesedan tillkännagifvit, att vaktombytet börjat, hvilket Ola Petter viste skulle ske klockan tolf. Men han satt der modig på sin sten och hemtade med hvarje ny klunk ur flaskan ytterligare stadga i sin föresats »att visa hela regementet, att Ola Petter Jönsson inte krusade någon.»

»Hör du», sade Björkström och slog armen om den andres lif, »det kommer att synas, om du blir borta ifrån exisen i eftermiddag.»

»Det ger jag —» röt Ola och slog mössan i stenen.

»Sch—sch! Skrik inte! Vill du vara me' om något roligt?»

Ola Petter lutade sig ned till gästen.

»Jag tar din uniform och ställer mej i kompaniet, så kan du ta mina kläder och gå te' Olavesas, när du vill — men, schsst hör du. — Det vill jag ha betalt för!»

»Hva' kostar det?» Han hade flugit upp och stod der osäker på benen, men med en min, som om han varit en furste.

»Ah — ge mej en tia, om du har —»

»Här fins pengar, du — och här fins ännu en tum qvar i buteljen — hör, så di spelar der oppe

och trummar — tjo!» Han gjorde ett språng i luften och slog klackarna till samman.

* * *

Eftermiddagsexercisen, tillställd hufvudsakligen för att draga folket från lifvet i och utom marketenterierna, hade nyss börjat, då en löjtnant kom fram till kaptenen på sjunde kompaniet med rapport, att man fått en okänd individ in i en afdelning, äfvensom att n:r 102 saknades. Förhållandet hade genast uppdagats derigenom att truppen icke kunde hålla god min, utan ständigt stod och fnissade.

»Det ä' en gammal beväring — han hör inte te oss — han exerade andra året i fjor — han ä' fuller», lät det från åtskilliga håll, då kaptenen närmat sig afdelningen, hvilken stod i »på stället hvila». Löjtnanten hade ännu ett tillägg:

»Jourkorpralen har rapporterat, att n:r 102 icke synts sedan klockan tre qvart till tolf.»

»Hvem ä' du?» frågade kaptenen med sina nästan hvita ögon alldeles in på Björkströms ansigte.

»Jag heter Björkström!» Karlen hade tydligen nyktrat till af förskräckelse.

»Hva' innerst i — vill detta säga! — Är du galen — hva' kommer du från — hvar har du fått kläderna ifrån? — Svara karl!»

Ola Petters representant hade alldeles ledsnat på sin roll och ville nu till hvad pris som helst komma från allt sammans.

»Förlåt, kapten, det var bara skoj — oskyldigt

förstås — jag har bytt kläder med Ola Petter Jönsson, vi ä' gamla bekanta —»

»Jourkorpral!» dundrade kompanichefen mot en figur, hvilken från kompanigatan åskådade allt samman. Rang kom med afmätt gång. Kaptenen var ursinnig.

»Skynda på litet, korpral!» Rang tycktes ej höra.

»Korpral Rang — hör inte korpralen — ta' ut stegen, säger jag — eller så ska' —» klingan flög ur baljan och kaptenen tog några väldiga steg mot den stendöfve korpralen, men Rang förde lugnt upp handen och svarade:

»Kapten, reglementet bjuder inte mer än hundrasexton stegs takt.»

Kompanichefen vände sig bort för att dölja ett leende, som icke kunde återhållas.

»För karlen ned i polisen, tag af honom kronans kläder och släpp honom!»

* * *

Från folket, som ännu uppehöll sig bakom lägret, hördes plötsligt ett skallande skratt. Munterheten tog upp sig, massan kom i rörelse utåt heden, pojkar satte i väg så fort benen kunde bära, alla skrattade, en del skreko »hugg honom — ta fast honom», och soldaterna vid polisvakten stodo dubbelvikna af hejdlöst gapskrattande.

Orsaken till den plötsliga glädjen visade sig långt ute på slätten i skepnaden af en man, som, klädd i endast skjorta och stöflar, snarare flög än sprang öfver fältet för att i närmaste bondgård

söka tillfälligt skydd samt skaffa sig kläder, tills han kunde få tag i Ola Petter. Björkström hade blifvit tillbjuden att i polisvakttältet afvakta den undanvikne beväringens återkomst, men hade föredragit att genom en omedelbar reträtt förskaffa sig full trygghet mot alla efterräkningar.

* * *

Midsommardagen skulle icke ändas utan att ännu en syn tedde sig, nästan lika sällsam som den, hvilken under eftermiddagen framkallat de stormande skratten.

Lyst af den nedgående solens röda skimmer, marscherade en patrull ut från sjunde kompanigatan, tog vägen förbi polisvakten och forsatte utåt heden. I spetsen gick med dragen huggare — korpral Rang. Om jourkorpralen någon gång tillåtit sig en afvikning till ett hastigare från den takt, han för öfrigt alltid iakttog, skulle det varit vid detta tillfälle — alldeles som om någon rörelse i sinnet meddelat sig åt de starkt krokiga, höga benen. Der han nu marscherade fram, såg han ståtlig ut, korpralen; han påminte starkt om en man, som var stadd i marsch — icke mot hemmet efter en vunnen seger, utan mot fienden för att slå sitt slag, viss om segerpalmen.

Solen sjönk och skuggorna förlängdes. Rangs öga vreds åt sidan för att betrakta den långa, ståtliga skuggbilden. Ja, så skulle en jourkorpral se ut! — Patrullen vek af in på vägen, som ledde söderut från exercisheden. Solen försvann bakom

fjerran skogstoppar, men hennes sista strålar voro redan uppblandade med det kalla skenet från fullmånen, hvilken längesedan höjt sig öfver den närbelägna björkskogen.

»Här är gärdet!» sade korpral Rang; det var hans första ord efter afmarschen från kompaniet. »Nu ska' vi gå öfver stenmuren och krypa ned i diket.»

Befallningen åtlyddes. Och så blef det tyst en stund. Svag qvällsvind susade genom björkdungen, hvita moln seglade sakta öfver fästet, ängsknarren var vaken, men småfoglarne hade alla tystnat. Det låg något fridfullt och drömmande öfver naturen. Qvällen tycktes inbjuda till hemliga möten och hviskningar om kärlek och trohet.

Sakta for vinden genom björkarnes löfhvalf. Korpral Rang förstod icke hans språk, men den gamle knektens öra var ännu fint nog att uppsnappa ljudet af fotsteg borta från landsvägen. Omtänksamt nog hade han förlagt två man längre bort, för att få sitt offer mellan två eldar.

»Det ä' han!» hviskade korpralen. »Rör dej inte ur fläcken, Langqvist, förrän jag säger till.» Och Langqvist låg nedtryckt som en indian bakom stenmuren.

Ett par kom vandrande med armen om hvarandras rygg.

»Du har allt druckit för mycket i qväll, Ola Petter!» sade hon.

»Asch, Johanna, det bara luktar så. — Åh, det var godt att få gå i civilla kläder ett slag —»

»Tycker du?» hviskade Rang och drog benen under sig som en tiger.

»Men, Ola lille, hur ska' det här slutas? — Du kommer bestämdt i cellerna. — Hu då — jag blir så rädd, bara jag tänker på —»

»Var lugn du, Sissa, jag får lite arrest i polisen, och der kan man sofva som en kung. Den rackare dumma jourköpralen, som inte kunde begripa —»

Det hördes ett rop från en qvinna, några stenar rasade ned från muren, en klinga skrälde till, mörka figurer stucko upp framför och bakom gruppen på vägen, korpral Rang sprang några steg (för andra gången under tjugo år) och Ola Petter var gripen.

»Du ska gömma dina bref litet bättre en ann' gång, så inte jourkorpralen, den fähunden, får läsa dem», hviskade Rang alldeles i örat på fången. »Gå hon hem med sej, flickslinka! — Det ä' hennes skull till hälften —»

Korpral Rangs seger- och triumftåg skred i afmätt takt och belyst af praktfullaste månsken hem mot lägret. I polistältet väntade kronans kläder Ola Petter. Och när han påtagit dem, fick han stanna qvar för att fundera öfver sin midsommardag. Korpralen hade gått till kompaniet för att aflemna rapport.

Der satt nu Ola Petter Jönsson med händerna under hakan och armbågarna mot knäna, stirrande ut genom tältöppningen. Slaget hade kommit så plötsligt, att hans tankar ej förmådde reda ut belägenheten. Han såg på månen. Der gick en vid, brun ring utomkring det ljusa fältet närmast himlakroppen. Ola Petter tog sig till att söka utfundera, hvarför inte den bruna ringen var innanför det

hvita. Ett tu tre flög tanken bort till landsvägen. Hvem var det, som hade sagt, att man kan sofva som en kung i polisvakten? Ola Petter strök sin panna. Hon var besatt med små droppar. »Björkström — Björkström!» sjöng en röst för honom. »Ha-ha-ha — tio kronor — ha-ha-ha! tio kronor — ha-ha!»

Han spratt till och lyssnade. Folk talade derutanför.

»Hvad han får», sade en, »ja, det blir svårt att säga.»

»Hvad tror sergeanten —?»

»Ja, olofligt undanhållande från tjenst — och så olydnad mot befäl och — usch, det blir då säkert mörk arrest för det återstående af mötet — om det stannar vid d e t.»

»Så'n djekla bondkanin!»

Ola Petter låg i halmen och hörde på, huru en skalbagge prasslade för att blifva fri. Några månstrålar gledo fram öfver stråna, så att Ola kunde se insekten. Han hjelpte honom att komma loss, och så låg han och tittade på honom. Inte kunde skalbaggen tala? Men Ola tyckte, att han gång på gång hörde:

»Om det stannar vid d e t!»

GAMLE KAPTENEN.

Gatstenarna glänste, som om de varit polerade. Ån, som rann midt igenom småstaden, skimrade lik en lång glasbit, de lediga hamnbusarne, hvilka stodo samlade på den fläck skugga, som stadens ena stenhus skänkte, ströko svetten ur pannan och flämtade sakta med förtorkade lungor, längtande efter något vått, asparna och hängbjörkarna i vattenbrynet sofvo med orörliga blad, och på himmelen hade några åskmoln klumpat ihop sig, så att det rent af tog sig löjligt ut.

En man trädde ut på hotellets trappa.

»Jag tror, dj— trakassere mej, att det blir för hett i bara skjortan», sade han med värme. Dermed befriade han sig från vesten (rock, krage och manchetter voro redan undanstökade), men gick icke längre i sjelfutblottning, utan i stället tillbaka in till sällskapet i den rökfylda och qvalmiga biljardsalen, derifrån han kommit.

Han kunde väl vara så der vid en sextio års ålder samt omkring sjutton lispunds vigt. Längden var icke särskildt anmärkningsvärd.

»Hur var det, kapten», frågade en liten herre med stort hufvud och helskägg, »blir det åska?»

»Jag har inte läst orderna.»

»Skål krigsknekt!» ropade en tredje, som saknade skägg, fettbildning och förmåga att svettas.

»Hva' står jag på?» frågade kaptenen markören.

»Sjutton!»

»Pund, menar herrn?»

Markören teg.

»Jag ska' göra en boll, en riktig en, så de der herrarne kunna få se, huru en knekt — hm! en fördetting — det ä' ändå hårdt! Jag vill se det kompani, som går om gamla sjunde med Jumbo — ja, just Jumbo — i teten.»

»Hvem är Jumbo?» frågade den magre.

»Hva' sa' du? Det angår dej inte. Står du och lyssnar, när man talar för sig sjelf? Jumbo är en elefant i Amerika, något mer fetlagd än du.»

Nu lade han sig öfver biljardvallen och stirrade mordlystet på bollen. Och stöten kom, så det sjöng i elfenbenet. Men kaptenen sprang rundt om bordet för att från andra hållet gifva ännu ett dråpslag. Den långe stötte sin granne i sidan och pekade på de sjutton punden. Markören kunde icke hålla sig allvarsam. Kaptenen såg upp och förstod genast, att han var föremål för drift.

»Mår du illa?» röt han åt den långe.

»Hvasa?»

»Känner du dej för mager, klockfodral?»

»Jag har aldrig blifvit spritlagd på några möten.»

»Hur tror du, en uniformsknapp skulle ta sig ut på dig?»

»Så som dylikt glitter alltid ser ut — som ett grannt spikhufvud på en tom låda.»

»Nu var du dum!»

»Stöt!»

»Du anser militär onödig?»

»Fullkomligt.»

»Och jag instämmer», sade den lille.

»Men herrarne trifvas rätt godt med oss, öfverflödige.»

»Ja, när ni fått afsked och börja bli menniskor igen eller åtminstone bjuda till att bli det — stöt nu!»

Gardinen hängde orörlig i fönstret. Luften förmådde knappt hålla sig uppe. Från åns vatten strålade solens bild bländande, stickande, orörlig. Och molnklumpen borta öfver skogen hade ej flyttat sig en tum.

Kaptenen stod lugnt stödd vid sin kö och såg på, när den magre magistern stötte. Perlor glänste i hans panna. Den lille apotekaren njöt af sodavatnet, som han sjelf kolsyrat.

Plötsligt träffade ett aflägset ljud kaptenens öra. Han smög till fönstret och lyssnade,

»Var det verkligen —? Ånej!»

»Pass på, Tjockoff!»

Han spratt till som ur en dröm, fattade köen och sände sin boll med en kanonkulas fart öfver klädet.

»Du stöter så häftigt», sade den lille med stora hufvudet, »mår du icke bra i värmen?»

Han svarade ej, men låg åter framstupa, färdig att fyra af. Ögonen voro stora och runda som ett par biljardbollar, i hvilka pupillerna sutto små och skarpa, lika flugfläckar. Något ovanligt måtte rört sig inom det omfångsrika bröstet, ty han var sig icke lik i denna stund. Passionerad biljardspelare var han, liksom de andra två, och han hade varit det, alltsedan han tog afsked — nu fem år sedan —, men den der oroliga blicken var icke betecknande för honom.

»Undan, harkrank!» röt han plötsligt åt magistern, som stod i vägen. Derpå kom stöten — han sköt bom, slängde köen och lufsade åter bort till fönstret. Nu hördes det å nyo, det der fjerran ljudet, tydligare, åter aftagande, skarpare igen, samlande sig till bestämda toner och ord, allt efter som det kom närmare på den slingrande landsvägen —

»— på Narvas hed, på Polens sand,
på Leipzigs slätter, Lützens kullar,
än har Finlands kraft ej dött,
än kan —»

Patron Karlssons långa magasinsbyggnader togo bort orden, och ekot, som kom från väggarna rullande fram mot torget, gaf blott ett sammelsurium igen.

Sjutton lispund menniska stodo ute på hotelltrappan, koncenterade i ett enda sinne — hörseln.

Staden utsände åt det hållet en lång gata, som förmedlade öfvergången till landsbygden; hon var sparsamt bebygd på sin ena sida, men alldeles öppen på den motsatta, som vette åt de fjerran bergen, mot hvilka solen nu höll på att sänka sig.

Fram utefter denna gata eller väg gick sången, och hela nejden lyssnade; blott bergen der borta svarade:

»Ädlaste mål oss vinkar på vår bana,
skarpt är vårt stål och blöda är vår vana —»

Han, som stod på trappan, rörde icke en lem. Blott bröstet arbetade, som om det ville sprängas. Skulle han stå qvar eller försvinna? Hade han rätt att längre lyssna till dessa toner och ord, han, en gammal, afskedad kapten, som visserligen sjelf takt för takt och ord för ord lärt just dessa sångare denna sång, hans högst älskade musik, men som nu ej längre hade med allt detta att skaffa?

Han ville försvinna, ville gömma sig under biljarden, i köket eller på en vindsskrubb, hvar som helst, men fötterna rörde sig icke ur stället, ty tonerna, som han ej hört på fem år, bundo honom med oslitliga, tjusande fjettrar, hvilka blefvo allt starkare för hvar sekund. Nu voro de ej femtio steg från hörnet, rymden fyldes af de råa, men rena ljuden, folk sprang fram och tillbaka öfver torget, pojkar hurrade och fönster efter fönster slogs upp.

»Söner af ett folk, som blödt —»

De togo om det igen.

»Manöver!» hördes en röst, som kunnat tränga genom åskans dån; det blef i ett ögonblick slut, men det taktmässiga trampet mot stenläggningen närmade sig, svälde ut — och så glänste en sabel fram från hörnet och uniform efter uniform kom i dagen, och alla voro dammiga, som om de rullat fram på landsvägen.

Han stod der på trappan utan rock och vest, starkt belyst af solen. Han kände igen dem alla — och der gick ännu dem gamle, oförbätterligt hjulbente Rosengren, som tvättat och badat och torkat och borstat honom i tretiofem år!

I nästa sekund var han upptäckt; han tyckte det gick litet rundt för honom, ty bortåt hundrafemtio ansigten, skäggiga, släta, gamla, unga, men alla dammiga, stirrade emot honom; det var ett ögonblicks verk. — Hviskningen: »gamle kaptenen» gick som elektricitet genom rotarna, befälhafvaren hörde det, tänkte det samma som truppen, höjde sabeln i luften och ropade: »lefve kapten Ström!»

»Hurra! hurra!» slog det i hotellets stenvägg. Nu lossnade fötterna under honom, han vände som en fisk i vattnet, och de sågo hans röda, broderade hängslen försvinna samt någonting skymta nedåt den breda ryggen. Det var hans hand, som ifrigt sökte efter den stora, brokiga näsduken.

* * *

Månen hade hunnit upp till den gamla furuskogens vaggande toppar, mellan hvilka hans ljus allt emellanåt bröt sig fram, då molnen sakta seglade öfver nejden. Ett stycke in i skogen, kanske en half mil från staden, stod en brant och hög klippvägg, hvars eko aldrig förr väckts till lif af sådana ljud, som hördes denna sommarnatt. »Piglockan» tonade vid bergets fot, esomoftast öfverröstad af sång och muntra skratt.

Skogens små foglar, som ännnu icke hyst en tanke på långresa söderut, men i stället hade allt

besvär med att hålla ungarna qvar i boet och förekomma olycksfall, hade tysta och yrvakna hört på de första tonerna; snart funno de, att musiken ej medförde någon fara — och så stämde de in, tills de åter blefvo sömniga och vredo näbbet tillbaka på sin plats i ryggfjädrarna. De gamla kråkorna uppe i berget hade tegat som skuggor hela tiden; de misstrodde allt, som kom från menniskor.

Berget bildade en vägg till ett öppet rum i skogen. Den öfriga omslutningen utgjordes af täta mörka furor med en och annan instucken hvitstammig, glad björk; rummet pryddes af den vackraste matta, som någonsin väfts — fint gräs, öfversålladt med daggperlor. Månen bestod upplysningen och hade nu ändtligen hunnit upp öfver bergkanten, der ljungen gick som en kraftfull taklist emellan grå- och rödskimrande granit samt himmelens rena, blåa hvalf.

Kaptenen, som förde sjunde kompaniet, hade förstått att välja bivackplats. Utefter skogsbrynet kunde man i månljuset skönja bajonettspetsarna på en rad gevärskoppel. Och litet längre in bland träden glimmade ännu glöden från en lägereld. Der satt en rekryt med en trumma framför sig, ritande med blyertspenna början eller fortsättningen af ett bref till fästeqvinnan.

Men invid bergväggen gick det muntert till. Nejdens pigor hade snart med öfvadt öra uppsnappat ljuden från »lockan» och kommit, i början försigtiga och tvekande, men sedan allt modigare, då äfven drängarne börjat uppträda på vägen, som

ledde genom skogen. Isen bröts snart mellan dem och de blanka knapparnas män, kaptenen fattade situationen samt strax derpå en bondtös om lifvet och snodde i väg omkring spelmannen lika fort som tankarna i flickans hjerna. Och så var dansen i gång.

Alltmera folk strömmade till från staden. Sommarnatten var så härlig, att sömnens gud sveks af gamla och unga. Ringen af menniskor kring de dansande tätnade och blef brokig. Mannen med dragspelet, en kry bonddräng från orten, föreföll outtröttlig.

I kretsen stodo ett par unga officerare, hvilkas ögon spelade rundt omkring öfver både menniskor och omgifningar. Den ene öfverfor händelsevis med sina blickar klippväggens kontur mot himmelen. Något föremål, som tycktes för stort att vara ett menniskohufvud, men som dock till sin form liknade ett sådant, rörde sig deruppe, starkt beskuggadt.

Han uppmärksammade sin kamrat derpå; denne tyckte också, att det var en liten jättes skalle. En aning föddes hos båda: gamle kaptenen! De kände hans egendomliga lynne, huru han aldrig kunnat förmås att besöka mötesplatsen, sedan han en gång blifvit kronovrak; budet, som de afsändt till hotellet, för att åstadkomma ett närmande under aftonen, hade fåfängt sökt honom. Det skulle emellertid icke förvåna, om han nu sutte der, gömd som en hare i ljungen, och betraktade deras förehafvande. Snart var äfven kompanichefens uppmärksamhet riktad mot synen der uppe.

Några minuter senare smög en patrull af de båda yngre officerarne jemte ett halft dussin man ljudlöst och spår i spår uppför sluttningen på bergets ryggsida. Månen lyste deras väg så, att de kunde undvika torra grenar och ris.

Han låg der framstupa, tryckt emot marken och stirrade ned i folklifvet. Skuggor sväfvade öfver ljungen, månen klarnade upp, så att de blefvo mörkblåa, de gingo öfver hans rygg, den ena efter den andra, men med skuggors lätta gång; det prasslade i mossan, men vinden susade genom skogen, så att prasslet ej hördes. Han låg der och ömsom skrattade, ömsom pratade för sig sjelf. Han hörde icke ett fnittrande, som oemotståndligt bröt sig fram bakom hans gömställe.

»Nå si! Trakassere mej, ska' inte Rosengren också åstad och hoppa, han som aldrig kunnat mota en gris — ha, ha, ha! Styfbent som en gymnastikhäst, men med det genomärliga, gamla skäggtrynet; du och jag ha allt hållit af hvarandra en smula. — Hva' fan står på?»

Aldrig har någon af Coopers hjeltar genomfört en fullständigare öfverrumpling, än den unge officer, som gått i teten för patrullen och nu lade sin hand på provinsens bredaste rygg.

»Kapten ska' ned till dansen!»

»Nej!»

»Kapten *ska'!*»

»Nej — dj— trakassere mej, nej, säger jag!»

»Kompaniet vill det!»

»Men inte jag — nej pojkar!»

»Jag har order.»

Det halp icke. Han sparkade till en början och grep derpå fast tag i ljungen, men lyftes ändå ty ljungen svek honom och följde med.

Då han såg, att motstånd var fruktlöst, gick han lugnt, och den lilla truppen ordnade sig bakom. En signal hade gifvits nedåt, då han greps. Och när kapten Ström mot sin vilja åter närmade sig sitt forna kompani, stod detta som genom ett trollslag uppställdt med skyldrade gevär, och åter genomilades hans hjerta af de der »lefve kapten Ström» med sina åtföljande, klidpstormande två hurra.

De stodo der hela raden, nästan utan undantag gamla bekanta, föremålen för hans varmaste känslor, sedan ungdomstycket »klickat», som han uttryckte sig. — Ack, den der sloken till magister skulle sett dem nu med de många spickhufvudena (förfasligt dum liknelse!), som glänste i månljuset! Och der stod Rosengren. Kaptenen nästan smög fram till det gamla gråskägget för att se närmare på honom. Det kändes så underligt, då han närmade sig detta led af män, hvilka han sjelf till stor del uppfostrat och hvilkas lefnadsförhållanden han så till punkt och pricka kände.

Nattvinden sopade en ren fläck högt uppe öfver berghällen. Månen framträdde skarp i hela sin glans, lyste underligt ned öfver scenen, bröt sina strålar mot Rosengrens blanka knappar, hans gevärspipa och ett par klara droppar i hans ärliga ögon.

Kapten Ström darrade som ett asplöf inför en simpel soldat. Men snabb som tanken fick han upp

snusdosan, tog en pris, och då derpå den röda näsduken gjorde sin tjenst, fick den äfven gå ett slag öfver egarens ögon.

Mannen med piglockan började tycka, att pausen blef väl lång, hvarför han oombedd stämde upp en polka. Kapten Ström, som känt, att situationen skulle blifva honom öfvermäktig, fann i den spelande bonddrängens ingripande en välkommen hjelp, och just då alla väntade, att han skulle säga något till kompaniet, snurrade han plötsligt om, fick närmaste flicka om lifvet och gaf sig ut på den lilla dansplanen i en polka, hvars motstycke kanske aldrig skådats. Han hade icke dansat ett hvarf, då han vid en hufvudvridning fick se en syn så oväntad, att han knappt kunde tro sina ögon. Tätt efter houom, hoppande som ett lefvande gjordt bönspröt, kom magistern, den långe magre, blodlöse mannen från biljarden, knogande i väg med sin jänta. Och alldeles i detta pars spår följde den lille apotekaren, arbetande med en tungrodd ladugårdspiga. I nästa sekund var kompaniet upplöst och med i polkan, officerare, underofficerare och trupp om hvarandra, som en väldig kometström efter gamle kaptenen.

Pojken satt qvar i sextioåringen. Fastän snart badande i svett, glömde han allt i känslan af att åter vara i spetsen för »sitt sjunde.» Magistern och apotekaren höllo sig ännu närmast »lokomotivet», och den förre dansade nytt lif i sin torra själ. Rosengren kom tätt efter pillernas och det engelska saltets man, hindrande honom från att »långrota».

En skata hade flugit upp i en grantopp för att se på. Hon hade aldrig förr sett menniskor dansa polka. Till slut måtte hon tyckt, att det gick för långt i galenskap, ty hon gaf till ett gapskratt och flög ned i skogen igen. Zoologen sätter skatorna högt i intelligens.

Kläm på dragspelet, speleman! Elfvorna dansa der långt borta i dimman, som nyss kom sväfvande fram vid skogsbrynet. Stjernorna dansa ringdans uppe i det blå, och hela jorden dansar under dem. Rosengren kippar efter andan, men gamle kalfaktorn sviker icke, så länge gamle kaptenen kan hoppa på sina fötter.

* * *

När det blef efter midnatt, upphörde furorna, som omslöto den öppna platsen i skogen, att vagga. Björkarna hade redan slumrat in. Blott en och annan asp stod ännu vaken och frös litet, ty natten var kylig. Men då det nu var så stilla i skogen, vågade sig elfdansen längre fram. Den fina, hvita slöjan, i hvilken månstrålarna lågo inväfda som trådar af matt silfver, vaggade fram och tillbaka, hvarefter hon sakta sväfvade fram öfver gräsmattan. Hon rörde så lätt vid tufvor och blomster, att ej ens de känsliga, drömmande blåklockorna vaknade. Innan dessa slumrat in, hade de ringt till sömn det sjunde kompaniet, som nu sof med djupa andetag under ett silkeslent, tunnt täcke, hvilket hade sitt fäste i små convolvler, nattvioler och darrgräs.

* * *

»Undan, ur vägen, se, hur profossen med plumager — ptrro! Tack, kapten — här ä' så förhextradt mycke' rötter!»

»Skrik inte så helvetiskt, din lille pillerburk!

»Skriker! Hvem skriker? — »Undan, ur vägen, se, hur profossen med plu- aj!»

»Hva' sa' jag! Hvarför ska' du släppa min arm? Slog du dej?»

»Nå, hvad ä' det då?»

»Halt kapten!»

Månen lyste fram mellan gamla furor, späda björkar och praktfulla ormbunkar djupt inne i skogen på vägen från bivackplatsen till staden. Der stodo tre män, och en af dem gaf lika mycken skugga som de andra två till sammans.

»Se-se-se!» sade den lille skälmaktigt och halfhögt, pekande på månen: »full, full som en liten kaja — sch! sst! Jag kommer — åh, hvad jag tycker om militärer!»

»Så-å, verkligen?»

»Patrull d'honneur! Hva' vill herrn?»

»Lugna dej, bror lille, det ä' bara en gammal afhuggen björk.»

»Hå — jag skojade med er. — »Undan, ur vägen, se hur profossen med plumager» — far min ville, jag skulle bli knekt, men jag blef kass — men jag blef kasserad (hviskande) — plattfot! Åh, det ä' något till yrke ho-ho-! ho-ho! ho-ho! Hörde ni göken?»

Den stora skuggan sög de andra två till sig, och så bar det åter i väg. Plötsligt stannade magistern.

»Det ä' dock för märkvärdigt,» sade han, »med

den försvarsnihilismen. Individer ha alltid, ha alltid existerat — brr, ja det har di, förstås, men jag menar, att di har alltid grälat, och så har det smällt — ja jag hör göken, aptekare! — hvarför skulle inte då de stora individerna, som bestå af samhällen, få gräla och lägga till också? Inte låter jag någon som helst, det må nu vara hvem som helst, som har tyckt sig ha någon anledning att utan vidare orsak, som man väl i allmänhet har rätt att föreställa sig, hvasa? Om, till exempel, jag vill lefva i fred med mina medmenniskor och dock —»

»Ho-ho! ho-ho! ho-ho!»

»— och dock skulle finna, att en annan, som, låt vara af naturanlag eller inbillad yttre anledning eller — nä', »tertium non datur», heter det hvasa?»

»Nej, naturligtvis inte!» svarade kaptenen.

»Framåt marsch, gå på — höger om! rätt så — hu, så beckan» . . . ptrro! Hör nu, hvem ä' det, som håller vägen här?»

»Ström», talade åter magistern, »här ä' min hand!»

Han grep hårdt om den andres hand, stannade och såg honom länge i ögonen. Derpå fortsatte han. Historien sväfvar ännu i ovisshet om, hvad han menade.

Kaptenen teg för det mesta under hela hemmarschen och gick blott så fort hans trötta fötter tillåto. Ändtligen var halfmilen slut, och han såg, huru åns vatten glittrade under hotellfönstren. Nu besvarade han för tjugonde och sista gången sina skyddslingars godnatt och hörde dem snart ramla

i väg, hvar bortåt sin gata. Och så gick han till en soffa vid hotellväggen.

* * *

Framåt skogsvägen marscherade kompaniet. Öfver och på sidorna om detsamma prasslade, qvittrade och drillade det i träd och buskar, ty den härliga morgonsolen hade brutit fram genom barren och med ett enda bländande strålknippe väckt till ny glädje furuskogens kör af småfoglar. Vägen gick lik ett långt, slingrande band, synlig från klippan vid bivackplatsen. Uppe i ljungen stod en ensam man och såg kompaniets bortmarsch.

Det syntes någon rörelse i främsta rotarna, Det var visst en man, som sprang fram i teten. Nu bar det uppför den sista synliga backen. Han som sprungit fram, kom något utanför truppen, så att hans hela figur aftecknade sig mot himmelen. Han var hjulbent som en gammalmodig nötknäppare.

Då klang en sång genom den friska morgonluften; inom ett ögonblick hade hundrade röster stämt in. Och öfver skogens höjder rullade toner och ord:

»Söner af ett folk, som blödt på Narvas hed, på Polens sand, på Leipzigs slätter, Lützens kullar, än har Finlands kraft ej — — — oväns blod ett — — — en storm är lös, det — — — ädlaste mål oss vinkar — — —.»

Den sista gevärspipan försvann.

Ljungen deruppe på berghällen var rikt be-

strödd med diamanter, hvilka solstrålarna ännu ej kysst bort. Kanske de ädlaste bland dem voro några manliga, brännheta tårar, hvilka fallit på den fläck, der den ensamme stått just då gamle Rosengren, som sprungit fram i teten för kompaniet, tog upp sin sång.

LARM.

Ute öfver ljungheden, der det ej fanns en alnshög buske, for stormen ohejdad fram, trängde sig en väg mellan strån och grus, så att det pep och hven efter honom, rullade upp- och utför de svaga sluttningarna, fick då och då fatt i något tunnt, otaliga gånger undanjagadt lager af sand och bildade i några ögonblick häraf ett stoftmoln, som han triumferande skjutsade före sig mot lägret, der infanteriregementet skulle njuta den hvila, som natten i allmänhet anses skänka åt allt lefvande. När sanden delade sig för att fastna på tältdukar och om möjligt få en fristad innanför dessa i lägerhalmen och på manskapets ansigten och kläder, kilade blåsten vidare genom kompanigatorna och afskilde på andra sidan af lägret en del af sin kraft, hvilken anföll den gamla gymnastikappareljen, så att de långa hängande stängerna började gnissla på sina jernhakar och smälla och dåna mot hvarandra, som om mörkrets alla andar der haft gymna-

stikuppvisning. Månen satt eldröd och jättestor borta öfver skogskanten och tycktes helst vilja krypa ned igen och lemna hela naturen i mörker. Om en stjerna för ett ögonblick glänste fram, doldes hon genast af någon mörk skymassa, som klumpig och tung sökte undkomma den våldsamma kraft, hvilken oroade allt. Regn började snart falla i kortvariga men häftiga skurar och band dammet, men bildade med detsamma hundratals små bäckar, hvilka letade sig fram öfver den tilltrampade jorden till halmen i manskapstälten. Posterna gingo af och an i sina långa kappor eller stodo stilla med ryggen mot blåsten och tänkte på allt möjligt utom ändamålet med deras enformiga sysslolöshet.

Dörrarna till den ännu upplysta officerspaviljongen öppnades, och tre män trädde ut på den långa, rundtom byggnaden gående verandan.

»Åh, det var ett hundväder!» sade den förste och drog hastigt regnkappan omkring sig.

»I natt reser nog något tält», sade den andre i ordningen.

»Ja, men en fördel har alltid så'nt här väder och det ä' den, att man har hvarenda man hemma i bås.»

»Tror öfversten?»

»Ja min sann, tror jag det.»

»Nog förefaller det, som om det borde vara så, men jag — jaja, jag har nu aldrig satt mycket förtroende till beväringar och ska' jag säga rent ut, så litar jag aldrig på dem längre än jag har dem i handen eller i ledet».

»Hör nu!» inföll öfversten lifligt, »ska' vi hålla

vad! Jag säger, att hvarenda karl fins inom lägrets gränser, och du vinner, om blott en enda är utan permission frånvarande. Vi ska' ta reda på det inom tio minuter.»

Han fortsatte några ord tyst till den tredje personen, som gjorde honnör och derpå med hastiga steg aflägsnade sig.

* * *

Långt ute på heden lågo skottvallarna, uppförda af sand och torf, och i närheten af dem uppstack ur ljungen ett ensamt rundt tält, af blåsten frestadt att släppa sitt fäste i marken. Der inne lågo tre man, en stamsoldat och två beväringsynglingar. En fjerde af den senare kategorien stod i lä om en skottvall på post för att tillse, det ej vallarna förstördes eller plundrades på bly utaf traktens kringboende ungdomar.

Per Olofsson med nummer 130 tyckte helt säkert, att det blef litet långrandigt att stå och gå mellan klockan elfva och ett på natten, hvarför han slog sig ned på en afsats med ryggen mot en skottafla och inrättade det åt sig så beqvämt omständigheterna medgåfvo, hvilket ej vill säga mycket. Geväret ställde han bredvid sig, och så trädde han händerna förbi hvarandra in i ärmarne och satt och såg ömsom på den dystra himlen, ömsom på den mörka heden framför honom. Då och då flög ett matt sken från månen fram öfver marken och belyste grupper af enbuskar samt någon ljust skimrande sten. Skottaflan skyddade honom mot både

blåst och regn och han började trifvas rätt godt i sin varma kappa. Det var första gången, han var på post under mörker. Ängslig kände han sig egentligen icke, ty det var ej mer än några hundra alnar till tältet, som han dock ej kunde se. Och några faror kunde natten ej gerna föra med sig. Emellertid kände han sig alltjemt vaken, ehuru han nog fruktat att somna, när han satte sig. Han såg mest på enbuskarne, ty det kunde ej nekas, att de voro litet besynnerliga. Som han med säkerhet hade under de korta glimtarne af månljuset sett, att de voro verkliga buskar, fanns det intet skäl att antaga, att de kunde röra sig. Men besynnerliga voro de dock. När han stirrat länge på den yttersta, tycktes denna glida litet åt sidan mot sin granne, likväl utan att minska afståndet, ehuru grannbusken stod orörlig. Per såg uppåt molnen, men hade snart ånyo ögonen på busken. Nu såg han då tydligt, att denna rörde sig och med detsamma kom en vindil pipande fram under en skotttafla bredvid honom och då hörde han, huru någonting lossnade från vallen. Han steg upp och gick dit, men vallen låg så stilla som en grafkulle. Och Per Olofsson slog sig åter ned och började fundera öfver, hvad klockan kunde vara. Han gjorde en beräkning af den tid, han varit ute och kom till det resultat, att han borde hafva en half timma qvar att posta. Som det icke var att befara, det någon menniska skulle under en sådan natt begifva sig ut att söka bly, och Per dessutom viste med sig, att han var lättsöfd, ansåg, han att en liten lur skulle vara en lämplig förströelse. Han

sluppe derigenom att stirra på de der buskarna, från hvilka han ej kunde taga sina ögon.

Tänk, om det vore krig nu och han skulle sitta och vänta en kula eller ett bajonettstyng i hvarje ögonblick! Usch då! Nej, nu hade det varit fred i så många år, så ryssen skulle nog allt vidare hålla sig hemma — se nu! nu riktigt hoppade den der busken åt sidan — nu igen! Men den kunde inte röra sig, det var ju klart. Om ändå månen ville skina fram litet. Men skuggorna från himlen sänkte sig och blandades med skuggorna på marken och bildade stora, breda, långa och mörka bälten, som kröpo fram från höger och venster och gömde buskarna, så att dessa måste hoppa — måste hoppa — och hoppa — och komma med skuggorna — som hoppade om dem — hopp — hopp — — från höger och — från höger — och höger — — öfver skuggorna — som kommo — och kommo — — öfver och under — — under skottaflan — — som kom öfver — den stora — tunga — tunga — tyngre — tyngre — ännu tyngre — — så tung — och låg på honom — och låg och låg — och han kunde icke komma loss — kunde icke — fastän han sprang med henne genom ljungen — som växte och blef större — och större — och han tog sådana förfärliga steg — och kom icke fram — — ty det blef större och större — och höll honom i benen — och han kände — hur det höll hårdare — och mycket hårdare — — och han arbetade — men det låg för hans mun och han skulle fram — skulle taga ett långt — långt skutt — —

Och det gjorde han, så att han kom hufvudstupa i den våta sanden framför. Nej! det var bättre att hålla sig vaken, ty han hade drömt så otäckt. Nu delade sig skymassorna, och månen, som blifvit litet gulare, arbetade sig fram och lyste upp heden. Huru länge hade Per sofvit? Passet borde väl vara slut vid det här laget. Hade han kunnat höra, hvad soldaten, som var befälhafvare i tältet, just nu yttrade, skulle han fått veta, hvad klockan var. Soldaten hade nämligen rest på sig, rifvit eld på en sticka, sett på sin gamla rofva och derpå lagt sig ned igen med orden: »Ännu får jag sofva halfannan timme.» Dət vill säga, klockan var half tolf.

Per Olofsson hade seglat på en vedskuta ett år och derunder varit med om ett och annat äfventyr utan att blifva ängslig. Och troligt är, att om han nu suttit på utkik för-ut på skutan och hört sjön fräsa mot ref och grund helt nära, skulle han icke erfarit en känsla af rädsla. Nej, han skulle blott skrikit till skepparen: »Här ä' sten i lä — vänd för tusan!» Men när han nu åter hade ögonen vidöppna mot de der enbuskarna, kände han, att han icke kunde ropa åt soldaten, som för öfrigt icke skulle hafva hört honom. Om han sprunge bort till tältet och rapporterade, att der fanns enbuskar hundra alnar från poststället och att dessa rörde sig, skulle han få ovett och blifva utskrattad och skickas tillbaka igen. Det återstod alltså icke annat än att antingen sitta qvar eller vända näsan åt annat håll. Det senare försökte han. Det gick också bra några minuter, men strax derpå hade han

omedvetet åter vridit hufvudet åt det förra hållet. Nu steg han upp, tog geväret i handen och gick rakt fram på otyget. Han sparkade på buskarne och kände, att de stodo fastvuxna. Så började han skratta åt sig sjelf och tycka, att han var dum. När han åter satt sig ned, kände han sig lugn för en liten stund.

Då uppstack i detsamma öfver den otydliga randen af den ljungås, som svagt höjde sig ett stycke bortom buskarne, något mörkt och stort, som såg ut som en jernvägsvagn eller något dylikt. Det växte och tycktes närma sig och genom vindstötarne, som lågo åt det hållet, framträngde buller och afbrutna ljud af menniskoröster. Per stod kapprak på sitt postställe och kände, att han icke kunde röra en lem. Månen bröt fram skarp och alldeles gul, och skuggorna flögo fram öfver heden med samma fart som stormen. Per såg, att det var en vagn, som kom nedåt mot sluttningen utan att några hästar syntes. Men han hörde tydligare röster och skratt och deribland liksom undertryckta, vredgade svordomar och hotelser. Pers ögon runno, så stirrade han. Vagnen kom närmare och tog form af en kolossal trälåda med tak och ett litet fönster på gafveln. Nu kunde Per se, att en liten flock karlar voro sammanträngda bakom vagnen och sköto den framåt, medan ett par höllo i tistelstången och styrde. Ett ljus, om än blott halft klart, gick upp för honom. Han igenkände föremålet. Det var ett slags rullande tobaksbutik, tillhörig en handlande, som var allmänt känd under benämningen »Kålhufvudet», ett smeknamn, som

folkhumorn bestått honom. Han plägade alltid förekomma på platsen under mötestiden. Man påstod, att han icke var så alldeles noga med, att, när en beväringspojke skulle köpa för nio öre snus och derför lemnade fram en tioöring, gifva köparen ett öre tillbaka. Säkert är, att hans butik ofta var i formligt belägringstillstånd och att patruller från polisvakten måste under söndags eftermiddagarne gång på gång skingra de larmande hopar, hvilka omgåfvo vagnen, deri Kålhufvudet då stod, röd i ansigtet af ilska och möjligen någonting dertill, skrikande, att han blifvit slagen med stenar och »att beväringarne voro ena förb— rackare, som inte ville betala ordentligt, utan lurade honom» o. s. v.

Så snart Per känt igen den stora lådan, sprang han fram. I detsamma han visade sig, stannade plötsligt vagnen, och dragarne togo under gapskratt till benen i olika riktningar. Instinkten sade Per, att han borde förfölja. Allt hans mod från sjön hade återvändt, och han begrep, att här var något galet å färde. Ännu klarare insåg han detta, då en stämma inifrån vagnen hördes genom ovädret:

»Ta' fast di — — — (här följde en del bestämningar, som lämpligast torde uteslutas) — — ta' dom, post — di ha stulit från mej — — — (nya bestämningar af samma slag) — — öppna — di ha spikat igen disken, så jag inte kan få ner den. — (Rösten kom från en springa i ena väggen). Post! Skrik på vakten — ta' dom — ta' en mössa — stick bajonetten i dom — skrik på patrull — åh di — (åter en del ord ur den der ordboken).»

Per blott sprang och vann tydligen på en af flyktingarna. Plötsligt tycktes denna göra ett hopp nedåt. Per gnodde på just mot den punkten. Nu var han alldeles framme, der den andre hoppat och försvunnit. Hvar tog han vägen? Per trodde, att sjelfva marken eller också han sjelf var förtrollad. Han såg några genom afståndet minskade gestalter långt borta, men denne, som han valt till särskildt mål för sin jagtifver, hvar fanns han? När månen lyste som klarast, kunde han se, att marken var på flera ställen uppgräfd och alldeles invid honom, der han sist sett karlen, fanns också en sådan graf, som kanske timmermännen hade kastat upp under någon öfning. Karlen måste finnas. Per sökte i den grafven och i flera andra i närheten men utan resultat. Han fortsatte att söka.

Hör! Ett svagt ljud borta från lägret. Det är en trumhvirfvel, som till- och aftager. En trumma till — ännu en — flera — flera — — trrrrrrrr-RRRR — — RR — R — RrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrRRRR — RR — RRrrrrrrrrrrr — ta — ta — ta — — — ta — ta ta — — — — ta — — — — ta — — — — — ta — — — — ta — — — ta — — ta — ta — tatatatarrrrrrrrRRRrrrrrrrr — tatatata — ta — — ta — — — — ta — — — — — — ta — — och genom hvirflarne skära skarpa ljud af signalhorn, som stöta om hvarandra och fara upp i stormen, tills luften skräller af de gälla, lifliga, hvassa tonerna, som aldrig hvila utan ständigt kasta sig omkring på nytt, utåt och åt motsatta håll, efter, förbi och om hvarandra bort med stormilarne, emot vinden och genom regnet, in i hvarje tält, in i hvarje sofvandes öra, in i hvarje lem, genom hvarje sinne, genom

hvarje hjerta, så att allt vaknar och börjar röra på sig och far upp och ropar och skriker och svär och sliter efter kläder och vapen — — larm — larm — larm! — Regnet smattrar, som om om det ville döda dessa gränslöst enerverande, aldrig aftagande ljud, stormen rycker och piskar i uppslagna tältluckor, genom hvilka menniskor halfklädda och med gevär i händerna rusa ut — larm — larm — och trumhvirflar och skärande signaler från horn, och regnet öser ned, och korpraler svära för att de ej blifva åtlydda — larm — larm — »hva' ä' det» — »undan din dj—» — »se upp me' bajonetten» — »tyst — tig — TIG!» — Der rusa hopar af folk utåt mot uppställningslinien, en ryttare kommer i galopp och skriker några befallningar, som ingen hör på — nya hopar rusa alltjemt till, beväringspojkar, som tro, att elden är lös i hvarje tält, störta hit och dit med geväret i näfven — och ingen olycka händer — — »Nummer ett! — nummer två! — tre! — fyra! — — ja! — ja! — nej! hvem i hel— var det, som svarade nej — nummer åtta! — Gif akt! Rättning höger! — håll munnen» — trrrrrrrrrRRR. — — »Spring in och ta' på byxorna, din galning. — Ä' nummer sjutton här? — Gif akt! Skylllrrra järrrr! — Alla närvarande!» — Hit ska' du — nej här. — Håll munnen beväringar — Se der! Hvar kommer ni från — hvasa — hvilka var det, som kom ute från heden. — Teckna upp nummerna, korpral. — Ska' ske löjtnant — Fins inte nummer åttifyra — har ingen sett åttifyra? — —» RRRrrrrrrrrr — ta — ta — — — ta — — —

Nej, ingen hade sett honom, ty han låg ännu

der ute vid skottvallarna nedtryckt i en gammal kokgraf som en rapphöna och hade icke vågat stiga upp, enär han trodde, att Per Olofsson var en stamsoldat, som kanske skulle rapportera honom. Så småningom afstannade oväsendet något, i det trumma efter trumma och horn efter horn tystnade, och stormen fick åter fram sin röst. Blott en enda trumslagare stod ännu afsides vänd utåt den mörka heden och slog hvirflar med den mest erkännansvärda ifver, som om han ville kalla alla stormens andar till strid och utan att hafva en aning om, att alla andra trummor tystnat. Och han märkte detta först när en underofficer, som sprungit dit, gaf honom ett tecken under ryggen med flatan af sin sabel och skrek till honom: »slå i hel—!»

Många minuter hade icke förflutit från första trumslaget till den stund, då regementschefen tog emot bataljonerna och lät göra parad för fanan. Stormen gjorde det nästan omöjligt för fanförarne att taga sina steg med den majestätiska värdighet, som stundens allvar kräfde. Det fladdrade hårdt till i sidenet, musiken föll in, och en häst med ryttare på vände och satte af som en missriktad raket ut i mörkret och ovädret.

Då Per Olofsson hörde larmet tystna och hade förlorat allt hopp att genom flyktingens gripande inlägga någon militär förtjenst om fosterlandet, sprang han bort till soldaten, hvilken sof, så att det nästan lät som ett larm i smått inne från tältet. Och när Per hunnit dit fram, reste sig en figur från den mörka skuggan i en gammal kokgraf och gaf sig i väg mot lägret, så fort benen

kunde bära honom. Han snafvade snart och föll, men reste sig och tycktes blott hafva fått bättre krafter genom missödet, föll åter och fortsatte strax vidare och höll på att blifva alldeles nedriden af en ryttare, som kom sprängande från motsatta hållet och blott skrek: »prrrro — prrrro — prrrro — prrrro — — — gum-man lil-la — — prrrro — prrrro — gum-man — prrrro — prrrro — prrrro —» Och som flyktingen helt naturligt trodde, att ryttaren var utsänd för att gripa honom och han icke såg någon möjlighet att undkomma ett så snabbt djur, dök han åter ned i ljungen och låg der och flämtade och förbannade den stund, då han låtit förmå sig att deltaga i förflyttningen af Kålhufvudets tobaksbutik. Han hade legat der knappt en minut, då hästen kom tillbaka med klingande, slängande stigbyglar och tom sadel och fortsatte i samma vilda fart mot lägret. Då förstod han så mycket af saken som att ryttaren blifvit afslagen, och i betraktande häraf ansåg han nu bäst att återupptaga sin språngmarsch, men hade icke hunnit hundra steg, då en figur kraflade sig upp ur ljungen, och en röst, hvilken föreföll lika vredgad som stormens, ropade:

»Stanna!»

Flyktingen efterkom genast befallningen, då han kunde förstå, att det var en officer, som gifvit densamma. Osäkert är, huruvida resultatet blifvit detsamma, om den mörka figuren, hvilken hastigt närmade sig, sett ut som en korpral.

»Har du permission?»

»Nej, öfverstlöjtnant!»

Han tog till i tituleringen för att vara fullt säker om att icke genom fel i motsatt riktning framkalla ett ännu mörkare öde än det, som föresväfvade hans inbillning.

»Har du inte lärt dig gradbeteckningen ännu? Jag är kapten. Hvarför ä' du ute?»

Det var en obehaglig fråga och han funderade en liten stund, innan han på försök skickade fram ett litet hörn af den kantiga, inkrånglade sanningen.

»Jag kom till att träffa några kamrater, öfverste — kapten, som —»

»Jaså ni var flera ute, hvasa?»

»Ja, men di ä' hemma i kompaniet för länge se'n — det var så surt i tälthalmen så —»

»Så ni gick ut i ljungen för att få det torrare, hvasa! Hvad är du på för kompani och hvad har du för nummer?»

»Nummer åttifyra på första beväringskompaniet.»

»Hvad heter du?»

»Johan Petter Jönsson?»

»Gå in i kompaniet och anmäl dej hos din korpral!»

Karlen gick och regementsqvartermästaren stod och såg efter sin häst. Men som denna icke kände någon lust för ett sammanträffande, höll han sig undan och flängde nu som bäst fram och tillbaka framför det uppställda regementet, visande, att människans herravälde öfver djuren kan emellanåt vara något blott tänkt.

Märkvärdigt kan det i förstone tyckas, men sammanträffandet med den der marodören hade plötsligt förbättrat den ofrivilligt afsutne kaptenens lynne.

Ty han hade med allt annat än tillfredsställda känslor mottagit befallningen att gå ned i vakten och tillsäga om larms slående, enär han just samma qväll, med anledning af att det var hans födelsedag, hade blifvit utsedd till festföremål i kamratkretsen — en plats, som var, särdeles för tillfället, ojemförligt angenämare än den i sadeln; och det dref en liten hemlig känsla af hämdglädje genom hans själ att veta öfverstens vad förloradt. Dertill kom, att det egentligen, när han riktigt noga tänkte efter, var den der beväringen, som skrämt »Arabella», så att hon kastade åt sidan (hvarvid han satt på!) och derpå kastade åt andra sidan ännu häftigare (hvarunder han också satt på!) och så skyggade igen för en buske (med honom i sadeln) och så reste sig för att gå öfver — då han, sedan han förgäfves försökt att med ett slag af ridspöet mellan hennes öron få henne ner igen, måste hastigt kasta sig ur sadeln för att icke draga hästen öfver sig och sjelf komma under! Ergo: beväringen var skuld till att hästen blef skrämd, och sig sjelf hade han att tacka för att ingen olycka skedde.

Han skulle just börja på att hvissla efter marschen, som han under stormens till- och aftagande hörde stötvis framtränga från lägret, då röster från alldeles motsatt håll, nämligen från skottvallarna, nådde hans öra.

»Skrik inte så förb—!» sade en stämma, »jag har inte med herrns karduser att göra och herrn får sjelf se till, att di inte åker åsta' med herrns vagn.»

»Hva' står nu på?» tänkte kaptenen, som hittills icke observerat den blott otydligt synliga vagnen. »Det måste jag ha reda på!»

När han kom fram, såg han en undersätsig man med hvitt hår, hvarpå satt en vidkullig mössa, stå utanför den lilla dörren på vagnens gafvel och gestikulera, tydligen af brist på nog starka uttryck, inför en åskådaregrupp af en soldat och tre beväringar, af hvilka en hade gevär med bajonett på i handen.

»Gå till ditt postställe!» var det första kaptenen yttrade, i det han vände sig till Per Olofsson. »Hur i all verlden har Erlandsson kommit hit med sin vagn?»

»Kommit hit, herr kapten! (Han tog häftigt af mössan och satte den åter på för att strax förnya helsningen), kommit hit! Åh di innerst — in — i — sjelfvaste (fortsättningen kan förbigås) — beväringsrackarne — di var sex stycken — smög sej på vagnen, när jag låg och sof — åh! så'na — måtte sjelfvaste — den — innerst (o. s. v.) ta' dom hvarendaste en! Och så la' di på dörrhaspen utanför, så jag inte kunde komma ut — di etter — fly — förb— (etc.) och så slog en sate en spik i fönsterkarmen, så jag inte skulle kunna få opp fönstret och ropa på polisvakten — åh om jag hade en endaste en af di der genom — svarta — usla (m. m.) —»

Han hade gått fram och tillbaka utanför sin disk som om ljungheden varit en bur och vagnen deremot det fria fältet, och för hvarje gång, hans ord riktades mot de sex fienderna, stannade han

och slog näfven i disken för att gifva mer eftertryck åt utgjutelserna.

»Nå, men hur kom herr Erlandsson hit?»

»Kom hit! Åh — åh — åh di (näfven slogs i disken) — — di drog vagnen som galna djeflar och skrattade, när jag stod inne och skrek åt dom, för det hördes ingenting i ett sådant rackareväder. — — Di etter — fly — för— (det dånade i disken) och så fick jag stå der inne och hålla i mej och snusburkarna. — Jag hade förb— mej en hel burk Ljunglöfs nummer ett och en burk Sjöboms blandning och för resten var det prima snus hvartenda korn — åh — åh — åh — (ny knall i disken) der dansade snusburkarne och tobakskarduserna kom som en skur i skallen på mej. — Det var äkta Virginia, och förb— mej, var det inte minst femton påsar Tjäders mélange och prima importerad amerikansk John Anderssons nummer tre, som di de der elfva — hundra — svarta — (pang! sade det i disken) — aldrig i sitt lif smakar — och jag ramlade och ramlade, och nya karduser och lådor slog alltjemt i skallen på mej, och jag försökte komma ut eller få opp fönstret för att åtminstone kasta en snusburk i hufvudet på någon af de dj—, men det var lögn, för di hade spikat igen för mej —»

Nu följde slagen i disken så tätt, att det var tydligt, att berättelsen runnit ut, hvilket ytterligare styrktes deraf, att Erlandsson upphörde med sin häftiga promenad, under hvilken han liknat ett retadt vilddjur, som söker komma ut ur sin bur, blott med den skilnad att Erlandsson tycktes icke kunna komma in i buren. Han stod nu stilla och

såg på kaptenen, som haft svårt att tillbakahålla ett skratt för hvarje med parentes betecknadt afbrott i föredraget.

»Och hvad tänker nu Erlandsson göra?»

»Stämma dom, herr kapten, gå igenom alla instanser ända opp till konglig majestät, tills jag får dom på fästning för inbrott och våld å person och egendom.»

»Hvilka dom?»

»Banditerna förstås! di sex banditerna!»

»Hvilka var det?»

»Det ska' jag ha reda på. Jag såg dom, innan di fick vagnen i gång och räknade sex svarta —»

»Och såg ansigtena på dom och nummer och kompani också?»

»Herr kapten! ä' det meningen att jag ska' vara värnlös för att jag med ett oerhördt besvär kommer hit hvart möte och håller regementet med det bästa snus och tobak, som fins att få —»

»— på stället!»

»— nej i Sveriges rike!»

»Ä' det meningen, att regementet skall åtaga sig skydd af Erlandssons affär, låt vara att denna afser endast regementets och icke alls herrns bästa? Kanske herrn vill ha post utanför lådan?»

»Lådan! — post! — affär!» (Han fräste några gånger som en svärmare, hvilken är på väg att fatta eld). »Hva' ä' meningen?»

Åter började han röra på benen till den der korta promenaden.

»Kan jag få se, huru stor skadan är?»

»Det ä' omöjligt att få ljus i sådant väder och

för resten fins det inte en hel tändsticka i hela butiken —» (lådan! mumlade han för sig sjelf).

»Folket, som har stält till det, bli' straffade, men icke för herrns tobak tagit skada eller blifvit alldeles förstörd, som herrn säger, utan derför att de olofligt afvikit från lägret — åtminstone är detta min tro. Och mitt råd är det, att herrn nästa natt läser fast sin vagn i marken och sätter sej sjelf på låset, så att inte vagnen kommer att åka fler' gånger. — Hör nu herrn! (han sade detta tyst intill honom) jag undrar, om inte det är litet fel å ömse sidor.»

»Tackar ödmjukast, herr kapten! Tackar allra ödmjukast —»

»Ingen orsak!»

»Åh, det ä' alldeles för välment af herr kapten att ge en sådan vink, tackar allra ödmjukast — —» Han aftog flera gånger mössan och gick under tiden in i sin bur, fortsättande derinne ibland alla lådor, paket och burkar:

»— allra ödmjukast — — — tackar — — kast — — — allra allra — mjukast — —»

Som nu kaptenen och regementsqvartermästaren såg, att här icke var någonting att i ordningens intresse vidare beställa, aflägsnade han sig hastigt mot lägret, men stannade plötsligt och ropade till sig soldaten, som var befälhafvare för skottvallsvakten.

»Hör nu, den der, som sprang der borta nyss, var han med om skojet med kålhuf— — med Erlandsson?»

»Ja kapten, såvidt jag kan förstå af postens

rapport, för jag låg i tältet, när vagnen kom, men posten förföljde en, som gömt sej, och det var förmodligen samma, som herr kaptenen mötte.»

»Förmodligen. — Go' natt!»

»Gu' bevare kapten!»

Han gick med hastiga steg öfver heden och hade, då han närmade sig regementet, hvilket nu åter stod med skyldrade gevär till parad för fanan, nöjet att flera gånger mötas af sin kringrusande Arabella, som trotsat stalldrängens alla såväl inställsamma lockelser som förfärliga hotelser och tycktes fast besluten att göra sitt bästa att förlänga den oreda, som larmsignalerna väckt till lif.

* * *

Generalen väntades till lägret. Underrättelsen hade flugit från kompani till kompani och såsom hvarje nyhet, hvilken bebådar någon omvexling och möjligen lindring i den dagliga exercisen, mottagits med ett visst intresse. En följd af budskapet blef, att truppen skulle under förmiddagstimman i kompanigatorna öfvas uti »att helsa Generalen».

Händelsen gjorde nu, att korpral Molin hade sitt folk kommenderadt på vakt och derför för tillfället fått sex beväringspojkar från ett annat korpralskap under sitt befäl vid öfningen till generalens vederbörliga hedrande. Korpral Molin tyckte icke mycket om dylika öfverflyttningar af folk, enär han alltid undervisade efter ett visst system, som fortgick under hela mötestiden och helst med samma individer, hvilka han från början fått under sitt

befäl. Men å andra sidan var den nu anbefalda öfningen af så pass tillfällig art, att den godt kunde genomgås efter ett särskildt litet och endast för densamma gällande »undersystem», tänkte korpralen.

Han var en ful karl, Molin, med skägg och hår af så sammanblandade färger, att det ena såg alldeles ut som om det varit det andra. Men han hade innanför sitt föga tilltalande yttre ett gammalt godt hjerta, som gladdes, när beväringspojkarne riktigt spände fötterna i marken eller ögonen i en förman. Molin, som var ytterst konservativ, hade blifvit ursinnig, då remingtongeväret infördes med några få laddningstempon i stället för de gamla mynningsladdarne med aderton; och hade det icke varit för gumman och torpet, skulle han hafva tagit afsked, när de gamla kokgrafvarne med deras rykande sand och dam utträngdes af ångkokhusen, der korpralen påstod att all must i ärterna gick upp med ångan.

Nu stod han der i solgasset framför sina sex ynglingar och såg på dem liksom för att studera deras mottaglighet för allt det, han hade att meddela. Under tiden tänkte han ut ett kort men följdriktigt system, afpassadt efter öfningens natur och tidslängd.

»I ska' nu få lära er, huru en krigsman i uniform helsar på en general. För att nu förklara detta, vill jag likasom föreställa generalen.»

I samma ögonblick Molin yttrat dessa senare ord, tycktes en högfärdsdjefvul hafva flugit i honom, ty han blef rak och stel i hvarje lem och antog en min af befallande öfverlägsenhet.

»Nu likasom föreställer jag generalen.»

Molin rörde sig några steg fram och åter och tycktes tillhöra en klass af högre varelser. Sedan han sålunda gifvit sina sex man en föreställning om, på hvilket trappsteg af mensklig värdighet en general stod, fortsatte han:

»När en soldat eller beväring i uniform kommer gående och möter generalen, så glor han till på honom så stinnt han kan — för att visa att han har sett honom på afstånd. — När han så kommer sex steg nära, gör han halt och front, som det heter; det vill säga, han gör höger- eller vensterom halt och klipper dit foten, så det käns opp i höften — detta ä' höften — och så sliter han opp näfven till mössan och står så frimodig som ett vittne, sedan han kastat hufvet mot generalen. — Ja, ja, vi ska' nu öfva in ett i sender. — Men I ska' vara uppmärksamma — högra flygelkarlen också.»

De sista orden gälde en yngling med krithvitt hår och hängande axlar, hvilken nu som bäst följde stegen af regementsqvartermästaren, som händelsevis gick förbi.

»Hör nu, I ska' vara uppmärksamma, ja I ska' stå som I vore målade, om I ska' kunna lära något», sade åter korpral Molin och närmade sig flygelkarlens granne, hvilken också tycktes hafva fått något annat att tänka på. Derpå nedsjönk Molin med dramatisk talang till en beväringspojkes skepnad för att gifva ett exempel på tillämpningen af den meddelade instruktionen. Han gick några steg framåt med något »knäande» gång, låtsade derpå

plötsligt få sigte på en kommande inbillad generalsperson, blef så med ens spänstig som en stridshäst, gjorde halt och front, under det ögonen stodo ut ur hufvudet, och ryckte handen blixtsnabbt upp till mössan samt stod orörlig under en tidslängd, som torde på sekunden hafva motsvarat tolf stegs gång af en general i promenadtakt. Till sin ytterliga förvåning och harm fann han, då han vände sig om, att alla sex beväringarna med odelad uppmärksamhet följde den nu aflägsne regementsqvartermästaren. Då blef han röd ända upp i håret och röt:

»Ta' mej tusan ska' inte hvarenda karl få extra sopning i kompaniet, om ni tänka stå som kålstockar och låta mej instrijera i luften. Gif akt!»

Hotelsen hjelpte för en liten stund, hvarunder det lyckades honom att inplugga första delen af sitt system. Så följde andra afdelningen — att besvara generals helsning till trupp.

»När general'n kommer, så kan det hända, att han säger till par exempel: 'Go' dag gossar!' Då klämmer ni till på en gång, och det ska' komma på en gång liksom en salva eller ett handgrepp: 'Gu b'varrre gen'ralen!' — Pass på nu. Jag föreställer nu likasom generalen.»

Molin hade åter anlagt det der majestätiska i hållning och blick och närmade sig med afmätt värdighet ledet framför honom. När han kom några steg nära dem, antog han en hundradels min af nedlåtenhet och sade:

»Go' da' gossar!»

»Gu' bevare korpralen!» skreko fem, och den sjette hade glömt allt sammans.

»Jag ä' inte korpral — och för rexten ska' ni skrika 'gu' bevare' alla sex. Om igen — go' da' gossar!»

»Hurrah!» skrek den der sjette, innan de andra fem hunnit öfverrösta honom.

»Nej i hel—!» röt Molin, som klart insåg, att detta aldrig skulle händt, om han haft sin vanliga afdelning. »Det ä' inte nu, ni ska' hurra, det kommer se'n, när generalen lemnar er. Om igen — go' da' gossar!»

»Go' da'!» gaf den olycklige sjette till hals.

Molin smackade ett par slag med tungan och gick lugnt men liksom bärande inom sig en hel vulkan af raseri fram till flygelkarlen, tog honom lindrigt i ena örat och förde sitt skägg eller hår tätt intill hans ansigte.

»Hva' heter du?» frågade han med nästan mild stämma.

»Nummer åttifyra på första beväringskompaniet.»

»Hör du», sade Molin alltjemt i dämpad ton, »jag har nu genomgått instraktjonen tre gånger, och saken är inte svårare än att den (rösten tog upp sig något) kan fattas, om man vill tänka efter (rösten blef litet skarpare), men om meningen är, att du tänker trilskas (crescendo) och slinka härifrån utan att hafva lärt dig (ytterligare crescendo) en krigsmans allmänna skyldigheter, hvaraf (forte) helsning på en general kan räknas som en bland de allra vigtigaste (mera forte), så vill jag säga dig min — gubbe — lilla — (små ryckningar i örsnibben utfylde uppehållen mellan orden), att jag har förr en gång eller två (fortissimo) lärt tocka

herrar att lyda, och du kan ge dej blankt — på, att du ska' få stå och hurra, så att du ledsnar på musiken — kom ihåg det!» Han ryckte ett utropstecken i örat och gaf honom derpå ett ordentligt tankstreck med sina små blågrå ögon, som stodo skarpa och liksom en namnteckning under hotelsen.

»Vi ska' gå vidare och sedan återkomma till detta», fortfor nu Molin i sin vanliga ton. »När generalen har sett på er, så säger han kanske: 'tack ska' ni ha gossar!' Då svarar ni — ingenting, förstår ni. Men så kommenderar kaptenen: 'Lefver generalen!' säger han. Då klipper ni till så det ristar i stöflarna med två hurra i den här takten: 'hurra — hurra!' och precis på en gång som om bara en enda karl gaf till käft. Nå! nu ä' jag generalen.»

Molin skulle åter med hela den värdighet, som hans rol kräfde, närma sig truppen, då ånyo den der oron, som han förut iakttagit, förmådde ett par man att vända sig om och se efter någon inbillad intressant person. Med ett riktigt tigersprång störtade då korpralen fram, fick tag i en karl med hvardera handen, snurrade dem rundt och tycktes sinnad att slå ned dem i jorden som ett par pålar, på det att de måtte behålla rätt front, hvarjemte han meddelade dem, att maken till folk hade han aldrig under trettiotvå års tjenstetid varit utsatt för, tilläggande, »att om de ville försöka med honom, skulle han också göra ett försök med dem, som skulle betaga dem solens ljus i åtta dagar.» Han nådde härigenom det resultat, att de åtminstone stodo stilla, när han åter, antagande generalens

karaktär, gick fram emot dem för att uttala de ömma afskedsorden:

»Tack ska' ni ha gossar!»

Allmän tystnad.

»Det var rätt», sade Molin, hvars jemnvigt i lynnet började återvända med detsamma som hans system för åtminstone en gång kom till heder.

»Nå, pass på nu! — Nu är jag kompanichef». (Han såg nästan fet ut i denna stund, när han vände sig mot den fingerade mäktige). »Lefver generalen!»

»Hurra — hurra — hurrrr—»

»Två gånger, sa' jag», röt instruktören. »Om igen! — Lefver generalen!»

I detta ögonblick kom en underofficer och begärde att få veta, hvilka nummer Molin hade i sin afdelning. Karlarne uppgåfvo dem.

»Det ä' di rätta», sade underofficeren, »ni ska' med mej i majorsförhör, det ä' order från bataljonschefen. Följ med nu!»

Korpralen stod der ensam och blickade efter dem.

»Hva' i hel— står nu på! Det var derför som di hade så svårt att stå stilla, jaså!»

Han hade gissat rätt. De sex männen, hvilka tillhörde samma korpralskap, voro just de, som rullat bort Kålhufvudets butik, och oron under korpralens instruerande kom sig deraf, att nummer åttifyra på första kompaniet igenkänt regementsqvartermästaren, då denne gick förbi, hvarpå han naturligtvis antagit, att denne var ute och sökte sitt offer.

Men ett stycke från lägret fanns en herregård och i ett af dennas rum, der fönstret stod öppet, låg på en soffa en man i generalsuniform och försökte gång på gång somna för att hvila ut litet efter resan. Det var så hett, att han icke kunde hafva fönstret stängdt och genom dettas öppning inträngde i otaliga olika tonarter och evigt återkommande:

»Go' da' gossar — gu' bevarrre generalen — hurra — hurra — farväl gossar — lefve generalen — tack ska' ni ha gossar — hurra — hurra — go' da' gossar — lefve generalen —»

Kanske för första gången i sitt lif förbannade han de förhållanden, som gjort honom till general.

* * *

Kompani efter kompani hade uppvisats för generalen, som tycktes vara mycket belåten. Åttonde kompaniet hade börjat, och generalen hade derpå utefter hela linien sagt tack och farväl och skulle nu förhålla sig på samma sätt med det återstående första. Korpral Molin stod stel som en snögubbe och rörde endast ögonen sakta, allt efter som generalen gick fram mot kompaniets front. I den tropp, öfver hvilken han förde befäl, stodo de sex beväringarne. Kaptenen lät skyldra gevären och gjorde honnör med sabeln. Generalen såg vänlig ut som alltid, sade några ord halfhögt till kompanichefen och ropade derpå högt:

»Tack ska' ni ha karlar! Farväl med er!»

Molin knappt andades i denna stund. Men

lyckligtvis tego alla, och kaptenen fick ropa sitt: »lefve generalen!»

»Hurra! hurra! — hurrrr —»

Med ett ljudlöst men blixtsnabbt språng flög Molin alldeles inpå den olycklige, hvilken var just nummer åttiofyra, grep honom med ett jerntag strax under vapenrocken och liksom slet ned fortsättningen af det olagliga tredje hurraropet.

»Viste jag inte det», hväste korpralen i hans nacke, »din ohyflade mullsork, att du skulle skämma ut allt sammans — Hva' tror du generalen ska' tänka om så'nt svineri, hvasa, din förhärdade galltrut!»

Men generalen tycktes taga saken helt sansadt, log ett ögonblick och aflägsnade sig från kompaniet, följd af allas beundrande blickar.

* * *

»Ja, du vann vadet», sade öfversten vid middagsbordet, vänd till öfverstelöjtnanten, »och här ha vi champagnen — var så god!».

»Hör nu kapten!» föll generalen in från sitt håll och såg på regementsqvartermästaren, »hva' har kaptenen gifvit för sin häst — hvad heter hon?»

»Arabella, herr general! Hon gick till åttahundra.»

»Ett präktigt djur — jag stod för en stund sedan och såg på henne.»

»Magnifikt djur, herr general!»

»Till salu kanske?»

»Skulle herr generalen vara spekulant?»

»Jag! nej hu då!»

»Hur så, herr general?»

»Har hon inte för vana att — emell — an — åt? —»

»Göra en till gräsryttare, menar herr generalen!»

»Nåja!»

»Ingen fara!»

»Och är inte rädd för larm heller? Skål kaptenen!»

Den andre blef litet rödare i ansigtet.

»Jaja, herr kapten, man ska' inte höra på hvad beväringar ha att förtälja. Saken var den, att en beväring, som sällskapade med min ordonnans kom att prata litet högt om någonting, som skulle händt ute i ljungen här om natten — ack herr kapten, jag är gammal ryttare, och det har händt mej tjugo gånger — nej, skål igen herr kapten och förlåt mej!»

* * *

Mötet var slut och beväring så väl som stam hade ryckt ut och skingrats åt sina särskilda förläggningsorter. En grupp af den förra kategorien vandrade framåt den soliga landsvägen, sjungande någon af dessa sånger, hvilka med fördel utföras vid positiv. Emellanåt sågo de sig tillbaka som om de väntade någon.

»Här tror jag det blir lagom», sade en och pekade på en tät grupp lummiga buskar vid sidan af vägen.»

»Nå, då väntar vi väl här så länge!»

De slogo sig ned och en af dem framtog en liten fickflaska, som nu fick gå laget rundt ett slag. Efter en stund hördes på afstånd rullandet af en vagn.

»Hvem ä' det Petter Jönsson?» frågade någon.

»Det ä' han!»

När vagnen kom närmare, syntes bredvid kusken ett rödt ansigte, krönt af en storkullig mössa och på sidorna infattadt i hvitt krulligt hår. Det var »Kålhufvudet», som nu var på väg hem med sin rullande butik. Han var tydligen upprymd och pratade oafbrutet med körsvennen, hvilken helst tycktes vilja sofva. Vägen var jemn ända fram till det ställe, der buskarne stodo; der vidtog en uppförsbacke.

»Alla på en gång!» sade en röst bakom buskarne sakta.

Kålhufvudet var nu alldeles midtför, och i solen glänste hans röda kinder, som om de varit smorda med olja. Rösten bakom buskarne hviskade:

»Ett — åh — två — åh —»

Pladatsch! Mot Kålhufvudets rosiga kinder kreverade några jättestora kokta potatisar. Han ryckte i tömmarne, skrek någonting åt kusken, snurrade ett halft slag på kuskbocken, tog åt sitt ansigte, svor på att han var skjuten, och fick i nästa ögonblick en ny salva af samma slag. Då gaf han till ett rop om hjelp och gallskrek, att kusken skulle köra och skjuta igen och ropa på polis och menniskor och länsman. Men kusken, som kanske icke blef så alldeles öfverraskad af anfallet, tog detta helt lugnt och detsamma gjorde hästarna,

eftersom det var uppförsbacke, hvarför Kålhufvudet hann blifva så fullskjuten med potatis, att han till slut hvarken kunde se eller höra, utan blott bad, att han måtte få lefva, eftersom han hade hustru och barn och aldrig velat lura någon menniska. Omsider nåddes då backens krön, och hästarna förmådde nu trafva undan, så att de gapskrattande förföljarne slutligen blefvo efter.

»Ja, der har du för arresten, som vi fick för din skull!» ropade en af dem efter den bortrullande vagnen med det hvita hufvudet, »— och på det här gubbar, ska' vi väl gå in ett slag till Rundqvistens!»

»Rundqvistens» var en liten invid vägen liggande röd stuga, som bar en blå- och rödmålad skylt, på hvilken stod att läsa:

»HÄR SERFVERAS ÖHL, PÅRTER, SCHAMPANIDRICKA, KAFFE och SEGAR.»

MÖRK ARREST.

Klockaren i Spannmålslösa hade en son, hvilken just hade exercerat beväring första året. Af honom hade Julias Anton, som han allmänt kallades, den för kroppsstyrka och hetsigt blod vida kände ungersvennen, fått veta, att det egentligen icke var så farligt med krigstjensten, utan att man godt kunde göra det rätt trefligt för sig under mötet samt äfven komma åt att då och då få sig en liten »nubb» i halsen — blott man vore litet fiffig och »passade» befälet. Och Julias Anton hade ett öra, som stod på vid gafvel för alla små vinkar åt det hållet.

Nu var det utlyst i kyrkan, att socknens beväringsskyldige för det året skulle samlas nära Magersta kyrka uppe på den gamla backen, der fordom en och annan medborgare lagt hufvudet under bilan. Här skulle militärbefäl möta och emottaga kontingenten för att föra den till exercisplatsen. Mor Julia, en äldre qvinna, som med säkerhet sett

bra ut i unga dagar, men som ogerna talade om det skedet af sin lefnad, hade på vägen hem från kyrkan den söndagen, då pastorn utlyst samlingen, tänkt ut, hur hon skulle ordna det för sonen, så att denne skulle kunna få det något så när drägligt under de femton dagarna i kronans rock.

När det led mot tiden för Antons inställelse, framdrog hon från ett hörn af stugan den gamla rymliga, blåmålade och med vackra jernbeslag sammanhållna kistan, hvilken nu skulle rikligt förses med de anrättningar, som hon viste, att sonen likställde med lifvets högsta goda. Kroppkakor med en värdefull kärna af feta fläsktärningar nedpackades i flera lager med en och annan instucken brödkaka, här och der omvexlande med en fläskpannkaka; en särskild liten afdelning af kistan var afsedd för bränvinet. Och så läste mor kistan, tog ur nyckeln och tillsade Anton för tionde gången att hvarje qväll stoppa den i sin ena strumpa och lägga denna under hufvudgärden, så att den icke skulle kunna glömmas qvar i tältet, när han ginge ut att exercera och marschera.

Och nu var det då sista qvällen före Antons marsch till f. d. afrättsplatsen. Han hade köpt sig en uniformsmössa med snodd af roströdt redgarn samt ett brokigt kompanimärke öfver skärmen och gick nu nere på landsvägen med båda händerna i byxfickorna samt en stinkande cigarr i munnen. Fastän han föresatt sig — tack vare en sjelfständig sinnesart samt lifligt umgänge med klockarens son — att aldrig tåla någon yttring af militärt öfvermod, genomströmmades dock hans själ

vid detta tillfälle utaf en känsla af tillfredsställelse, då han viste med sig, att det var något af militär i hela hans uppträdande. Mössan med redgarnssnodden och kompanimärket var hemlighetens nyckel.

Det var också icke utan, att en ton af öfverlägsenhet kunde iakttagas i det »go' da' igen», hvarmed han besvarade helsningen af en man, som kom gående på vägen. Det var en gubbe med fult skäggigt ansigte och en rygg, som en gång i yngre dagar blifvit knäckt under något arbete och allt ifrån den händelsen bibehållit en skarpt framåt böjd ställning, så att mannen i sin helhet med de korta benen och onaturligt långa armarna gaf en möjligast trogen föreställning om en orangutang.

»Det ska' bära åsta' i morn, tror jag.»

Julias Anton nickade jakande.

»Det lär ska' bli strängt i år, har jag sport.»

Antons hufvudrörelse betydde, att ett sådant förhållande vore mycket möjligt.

»Di' säger, att di har fått ny strafflag för krigsfolket.»

Åter svarade den andre stumt, att äfven detta vore möjligt.

»Jag hade mörk arrest en gång i åtta dar — och fy f-n, hvad det kändes. Och så fick jag pry'l en gång — ja kanske det var två eller till och med tre, om jag ska' vara grannlaga med räkningen och si det — det känner jag ännu ibland.»

Det var omöjligt för talaren att göra något intryck på filosofen framför honom. Derför gjorde

han nu ett sista försök genom att slunga mot honom ett på samma gång hotfullt och varnande:

»Akta sej sjelf, Anton, så di inte låser in honom, der han ser hvarsken sol eller måne eller sina egna tänner, om han håller spegeln för syna!»

Detta hjelpte. Anton tog cigarren ur munnen, spetsade läpparna, tog säkert korn på en skalbagge i vägdammet och fyrade af ett vått skott.

»Så mycket aktar jag deras mörka arrest», sade han och satte strax derpå cigarren åter på sin plats.

Och orangutangen gick sin väg, mumlande något om att så hade han också tyckt, innan han viste hur det kändes.

* * *

Kronobetjeningen hade fått order, att den följande dagen å utsatt ställe emot qvitto afleverera tvåhundratjugo beväringsynglingar. Och en underlöjtnant var beordrad att samma dag med tillhjelp af två underofficerare, två korporaler och ett spel mottaga nämda antal af landets manliga ungdom. Klockslaget för de båda myndigheternas sammanträffande var ej i någondera ordern utsatt. Följden häraf blef helt naturligt den, att den civila myndighetens representanter, länsman och fjerdingsmän, hvilka önskade att med första möjliga utbekomma sina qvitton, infunno sig med sina härskaror redan på förmiddagen, hvaremot löjtnanten med sin lifvakt kom åkande till platsen först kl. 5 eftermiddagen. Och följden häraf åter blef den, att de tvåhundratjugo

hade haft god tid på sig att ur blåmålade flaskor hemta styrka till de stundande ansträngningarna.

Vår svenska allmoge är, säga hvad man vill, ett krigiskt folk. Möjligt är, att bränvinets försvagande från 45° till 36° äfven skall något nedsätta folkets mod. (Dessförinnan torde dock ölproducenterna få skäl att prisa reformen.) Slägter, som icke hafva annan grundad orsak till hat sinsemellan, än att den ena bär namnet Jonasson, medan den andra heter Jönsson, kunna sekler igenom som ett dyrbart arf bevara och nära dödligt agg, om hvars ursprungliga uppkomst de icke hafva ens traditionens sväfvande upplysning. Och nästan som regel kan man antaga, att invånarne i två grannsocknar eller två närliggande härad äro hvarandras hätska fiender, till dess möjligen gemensam fara tvingar dem att tillsvidare nedgräfva stridsyxan sinsemellan. Men blott tillsvidare. Vår svenske bonde besitter bland andra framstående egenskaper äfven den, att aldrig kunna glömma. I synnerhet gäller detta, då fråga är om en liden oförrätt.

Julias Anton hade icke en half timmes tid vandrat omkring i den stora skaran på samlingsplatsen, förrän det lyckades honom att komma i gräl med en storväxt »Stenbacka-pojke» (en representant för grannsocknen). Det vittnar om en lycklig fördelning af menniskornas egenskaper, att de starkaste personerna ofta äro de godmodigaste. »Starke Johan» hade gång på gång dragit sig undan från Anton, hvilken emellertid envist förföljt honom med tillmälen, kryddade till lika delar med fin satir och äkta Spannmålslösa öfvermod, och hvilken slutli-

gen fann ett lämpligt tillfälle att obemärkt kasta en tom ölbutelj i nacken på den fredlige jätten. Då först kände denne sitt blod rinna litet häftigare, hvarför han utan vidare ransakning tog några sällsynt långa steg mot sin plågoande och gaf denne en örfil af det slag, som lär brukats under Karl den tolftes tid. Och Anton gaf i samma stund moder jorden alldeles oafsigtligt en våldsam kyss. Starke Johan stod blek men lugn och afvaktade ett motanfall. Detta lät heller icke länge vänta på sig. I Antons utrustning ingick äfven en kort mankill, som han nu drog upp ur sin ficka, då han lopp till storms. Hade slaget träffat så, som ämnadt var, skulle troligen Johans exercis för alltid blifvit inställd. Nu råkade emellertid den starke ynglingen, som ändtligen hunnit få upp ångan, att vara snabbare i rörelserna än motståndaren, hvilken under allmänt jubel från närstående intresserade landsmän till Johan fick några så ärligt utdelade slängar, att hela skaror af små blåglänsande stjernor hastigt drogo förbi hans ögon och sjelfbevarelsedriften alldeles kränglade bort hvarje tanke på den ojemna stridens underhållande.

Antons nederlag var ur moralisk synpunkt fullt ut lika stort. Den fruktan, hvilken kroppslig styrka i förening med häftigt lynne alltid sprider omkring sig bland en omgifning, som i första hand tager hänsyn till en individs fysiska egenskaper, var efter denna stund hos många ett minne blott. Det föll icke den slagnes vänner in att prisa segraren. Men deras respekt för Anton hade genom de kraftiga örfilarna öfverflyttats till starke Johan.

Uppträdet var blott ett af många liknande under loppet af de timmar, som föregingo löjtnantens ankomst. Korpralerne hade redan jemte trumslagaren anländt. Men de förra hade ingen vare sig skyldighet eller lust att uppträda som polismän, så länge beväringen ännu icke var »qvitterad», och trumslagaren sof godt i sitt rus i djupet af ett dike.

Då kommo två vagnar körande på landsvägen. I den första satt bredvid skjutspojken en ung officer i regnkappa. Sergeanterne åkte i den andra vagnen. Någon särdeles stor uppmärksamhet ådrog sig icke den lilla gruppen, då den stigit ur och vandrade upp för backen, En och annan beväringsyngling, som handlade under rusets inflytande, stod bredbent och gjorde med en grimas en klumpig militärisk honnör, medan andra vände ryggen till för att antyda, huru föga befälets ankomst rörde dem. Det var emellertid något egendomligt i löjtnantens för öfrigt ganska vanliga yttre, som icke kunde ungå att väcka de nyktres — få till antalet — nyfikenhet. Han var en liten bastant figur, som helt säkert hade goda armar. Men dertill låg det i hans lugna, rent af vänliga blick något uttryck, som åtminstone tillrådde den, hvilken mötte hans ögon, att betänka sig ett par gånger, innan han inläte sig i företaget att fresta mannens lynne.

Litet bakom de närmaste hade Julias Anton stått, då löjtnanten kom upp för backen för att helsa på länsmännen. Han lade sig nu alldeles i dennes väg och tog upp sin flaska. Löjtnanten

stannade, såg ett ögonblick skarpt på honom och fortsatte sedan omkring hindret. Den ene sergeanten, en smärt ung man med svart hår och stirrande, litet hotfulla ögon, tog upp en anteckningsbok, gick fram till oppositionsmannen och frågade, hvad han hette. Men Julias Anton ansåg sig icke hafva skyldighet att besvara en så närgående fråga, utan vände sig om och skrattade på det behagliga sätt, som endast en halffull svensk bonddräng kan lägga i dagen. Sergeanten gaf honom en ilsken blick, i hvilken låg ett löfte om allra minst straffarbete. Och Julias Anton lade än större eftertryck i sitt andra skratt och tog sig en klunk på saken.

Efter en stund trädde löjtnanten fram på den öppna platsen och kommenderade plötsligt ett kraftigt »uppställning!» Befallningen kunde icke missförstås, men deremot mycket väl lemnas utan afseende. Emellertid visade det sig, att de fleste togo intryck deraf, i det att skränen och sångerna, som under de senaste minuterna tilltagit, helt tvärt afstannade. Det måtte legat något i sjelfva tonen, hvarmed det enkla kommandoordet utropades, som förmådde skingra till och med rusets verkningar hos en del af samlingen, ty man kunde tydligt skönja en viss benägenhet hos några raglande individer att, låt vara under utdelande af omständliga förhållningsorder till sina kamrater, åstadkomma något slags ordning genom uppställning i rader sida vid sida. Några nya ord från löjtnanten klargjorde för åhörarne, att de borde sockenvis ställa sig på två led och två och två bakom hvarandra.

Rörelser i detta syfte kunde verkligen strax iakttagas. Med ett uttryck af ett visst vaknande intresse låg Julias Anton och åsåg dessa anordningar. Hans många försök, att genom svängningar med bränvinsflaskan samt föredragandet af en och annan landtlig komposition tillvinna sig löjtnantens uppmärksamhet, hade alldeles strandat mot dennes tydliga brist på allt intresse för honom. Då han såg, att resultatet blef detta oväntade, fann han på att genom rullande utför backen förflytta sig till trumslagarens lugna sofplats. Det härmed hufvudsakligen åsyftade ändamålet, som var att väcka allmän munterhet, förfelades nästan alldeles, i det att åskådarne, som instinktlikt sökte att genom uttrycket i officerens ansigte läsa dennes tankar, funno, att detta ansigte ej i ringaste mån förändrade sitt uttryck, hvarför ock de många skratt, som varit på väg att bryta löst, lika hastigt qväfdes till lika stor förvåning som förtret för den misslyckade skämtaren.

I dörren till den butik, som låg i ett af samlingsplatsens hörn, stodo två män, som till utseendet liknöjdt åsett löjtnantens beteende. Kom man emellertid litet närmare in på dem, skulle det nog visa sig, att de följde med hvarje den minsta detalj af det, som försiggick. Den ene var en lång mager karl med polisonger och obehagligt ansigte, hvars ögon nästan aldrig stodo stilla, men heller aldrig kunde sägas betrakta något särskildt. Hans sällskap, butikens egare, var liten och fet samt såg så förnöjd ut, att man med säkerhet kunde antaga, det han hade både god mage och goda inkomster.

Till nästan hvarje ord af den långe skrattade han utan afseende på innehållet i det yttrade.

»Här blir inte mycket att skrifva», sade den magre för tionde gången.

»Nä-nämen sa'n — he he he.»

»Men tidningen vill ha något, och det ska' vara något med piff i, f-n anamma.»

»Jo-jomen-sa'n — he he he.»

»Om ändå den der sabelskramlande herrn ville lägga någon på käften eller skälla ut någon, men den ä' ta mej f-n oandvändbar.»

»He he he!»

»Stå inte och grina åt allting, din lille —»

Han afslutade meningen med en vänskaplig stöt mot den andres mage. Åtgärden hade till följd, att den träffade magen hoppade än lifligare under ett nytt utbrott af munterhet.

»Vänta, pass' på nu!» sade den långe utan att höja rösten, »nu kanske det blir något att göra.»

Yttrandet föranleddes deraf, att Julias Anton, oaktadt upprepade tillsägelser af den lille mörke sergeanten, hvilken bokstafligen hade rasat öfver honom, icke ville förmå sig att lemna den beqväma ställningen i diket. Sergeanten hade tillkallat sin kamrat, en man med utan tvifvel ovanliga kroppskrafter men med ett ansigte, som jemte sin ovanliga fulhet bar prägeln af fullständig brist på intelligens. Båda hade af löjtnanten fått sträng tillsägelse att icke »ta' i beväringarne» utan endast med ord söka bringa dem till hörsamhet och lydnad. Och säkert är, att ingen af dem hade lemnat nå-

got för tillfället passande uttryck oförsökt, då officern kom till stället.

Julias Anton höll upp flaskan och sade ett vänligt: »skål herrarna!»

Den mörka sergeanten skulle sparka till flaskan, då löjtnanten hindrnde honom.

»Hva' heter ni?» frågade han, lutande sig ned mot den gensträfvige. Denne, som helt säkert föresatt sig att tillsvidare icke delgifva någon obehörig denna hemlighet, råkade emellertid händelsevis att möta löjtnantens blick. Och hur det nu var, kunde Julias Anton icke hjelpa, att han i nästa sekund hade rest sig till hälften, stoppat flaskan i fickan och sagt sitt namn. Och likväl låg det ingen hotelse i den underliga allvarsamma blågrå blicken.

»Kom och ställ upp er nu», sade löjtnanten alltjemt med låg stämma, men nära intill den andres ansigte, »eller — tänker ni vägra — att — lyda — mig också!»

Helt säkert tänkte Anton detta. Men af de många tankar, hvilka nu hastigt genomkorsade hans hufvud, segrade händelsevis den, som rådde honom att till nästa tillfälle uppskjuta med framhärdandet af sin föresats. Han steg upp, gick några steg, gjorde derpå ett par luftsprång för att visa, hurusom öfvertaget dock egentligen alltjemt var på hans sida, och fortsatte derpå till den plats, som anvisades honom.

»Ta mej tusan, det blef någonting af det heller!» utbrast vresigt den polisongprydde herrn i butikdörren.

»Nej — jag tror det — he he he!»

»Tyst! — tyst! — tyst! — jag har det!»

Hvad detta var, antydde han icke ännu, utan nöjde sig blott med att gifva den andre en ny magstöt, som denne efter behag kunde tolka.

»Ta mej tusan, har jag de' inte!»

»Ska' min mage sitta emellan för det?»

»Tyst! — Jag ska' föra in en artikel med rubrik — tyst! — med rubrik: menniskans herravälde öfver djuren — med belysande exempel från en beväringshemtning — det blir piff i det — tyst! — men — nej för f-n, folket håller tidningen, alla menniskor håller den — utom du! (ett nytt anfall mot den försumliges mage) — och jag kunde få en butelj i hufvudet. Butelj, sa' jag. Apropos! Hade vi inte ett par halfvor qvar der inne — för här blir min sj — ingenting att göra.»

Som den lille ej hade någonting att häremot invända, lemnade de sin plats och sutto snart vid ett sybord i rummet innanför bodlokalen. Några fulla och tomma ölbuteljer syntes på bordet.

»Nå du, jag skulle tro, att det inte var så dumt påhittadt det der med lemonaden —»

»Tyst för sjutton skock brunstekta — länsmännen!»

»Ä' der ute, ja. Och för öfrigt hur i hundarna kan du hjelpa, att lemonaden ä' litet stark; du har inte sjelf gjort den. Men det ä' ju tusan, hva' några droppar nektar kunna hjelpa opp en affär, om det är folk med geni, som sköter saken. Och det ha' vi två, du och jag, hvasa' tjockoff!»

Han gjorde åter ett af sina vanliga utfall, men den andre, som knappt kunnat sitta stilla af skratt öfver de sista orden, passade på och vek undan.

»Håll tyst!» hördes en dundrande stämma utifrån.

»Pang!» ropade den långe magre och for upp från sin stol. »Ändtligen!» Och så sprang han ut i dörren, följd af den lille.

Hela scenen hade förändrats. De två långa leden hade dragits till sammans i en trång men mycket tät cirkel, från hvars inre man kunde se dam ryka och höra undertryckta rop som från ett slagsmål framträngа. I detta ögonblick sågs en liten kraftig gestalt bryta sig in genom den packade kretsen, hvarpå man genast fick se och höra en kropp tungt kastas till marken.

»Korpraler! håll honom undan!» sade löjtnanten, nästan hvit i ansigtet. Jag har haft ögonen på honom en god stund och såg, att det var han, som öfverföll den långa pojken. Hva' heter ni?»

»Johan Erik Johansson — ja, jag kallas mest bara Johan.»

»Bläck och penna!» befalde häftigt den långe mörke i boddörren, »papper! — kuvert! — fort! — undan med limo — ölbuteljerna — fort! jag såg alltihop — fort! — kunde tro, att han skulle visa klorna till sist — fort! — di ä' sej lika di der herrarna — det pappret duger inte — större ska' det vara — näfrätten — råhet — öfversitteri — slyngeltag! — f-n anamma, ska' inte det här bli minst en spalt — femton kronor — tjo, gamla snusburk!»

Den senast tilltalade var nu så van vid de der

plötsliga utfallen mot hans mage, att han äfven denna gång slapp undan genom en hastig rörelse. Men den långe ifrige slog sig ned vid sybordet, på hvars ena ända fans plats jemt för två halfbuteljer öl, hvilka också, så snart han skrifvit ett par rader, vederbörligen begärdes och framsattes. Han skref länge och läste vid hvarje punkt igenom allt det föregående, hvarvid hans ansigte fick ett så förnöjdt,, ehuru derför ingalunda förbättradt uttryck, att hans uppmärksamma betraktare i soffan gång på gång måste skänka honom sitt erkännande genom tillropet af ett: »skål, din gifttandade svarta drake!» — ord, som alltid omedelbart följdes af hejdlösa utbrott af skratt.

* * *

Löjtnanten hade lyckligt framkommit till mötesplatsen med sina tvåhundratjugo man och aflemnat dessa till vederbörande befäl. Bönderne, som forslat beväringens matskrin, hade, till följd af tillsvidare utfärdat förbud att köra upp i lägret, måst stanna vid regementets förrådshus, der kompani efter kompani skulle utbyta sina civila kläder mot kronans.

Julias Anton marscherade i en af andra kompaniets främsta rotar framåt den sandiga, solstekta vägen till förrådshuset. En korporal gick i teten, en annan i köen, och en underofficer förde befäl öfver alle sammans. Der skrålades fosterländska sånger och föredrogos enkom för tillfället författade och komponerade beväringsvisor. Man gick som

till en munter lek och skulle nu blott först påtaga lämplig kostym. Julias Anton fann, att allt hvad klockarens son berättat om militärlifvet, hittills till punkt och pricka slagit in. Han hade fått slåss — om ock ett litet afbrott råkat inträffa sista gången — hade fått sjunga så mycket han orkade och, fram för allt, han hade skaffat sig många små »nubbar» i halsen, tack vare sin förmåga att »passa» befälet. Den der löjtnanten, som kanske var den ende för hvilken han hyste respekt, tjenstgjorde icke på andra kompaniet, hade det berättats honom, men deremot förekom på kompaniet den tjocke sergeanten, som bevars skulle hjelpa till med att få honom upp ur diket vid samlingsplatsen. Och med den karlen skulle han ha roligt, det hade han föresatt sig.

Då kompaniet kom fram till förrådet, hade lifkompaniet ännu ej lemnat detsamma, hvarför »på stället hvila» kommenderades, och manskapet fick tillstånd att lägga sig i skuggan med skyldighet att vid tillsägelse genast vara färdiga till uppställning. Knappt voro de nödiga orden uttalade af sergeanten, som förde kompaniet, förrän hela svärmen rusade bort till de hopkörda vagnarna, der matskrinen lågo i höga staplar. Och några minuter senare var en allmän måltid i full gång. Julias Anton passade på att taga sig en »nubb» och strax derpå en till.

Efter en stund kom en korpral med första varningen d. v. s. med en tydlig vink, att det vore bäst att nu slå igen skrin och kistor, enär det strax vore andra kompaniets tur att utbyta de ci-

vila kläderna mot uniformen. De flesta, ja alla utom hjelten i denna historia lydde tillsägelsen. Julias Anton hade antagit en min, som om han ingenting hört och ingenting sett samt fortsatte i orubbligt lugn med den fläskpannkaka, han nyss påbörjat. Korpralen stod några ögonblick liksom tveksam, men vände derpå tillbaka mot förrådet.

Uppmuntrad genom materiella bevis på vänlighet från många beväringars sida, hade en fet svart gris hållit sig ibland matskrinen och närmade sig nu, då de öfrige lemnat skrinen lästa, den skuggiga fläck, der Julias Anton fråssade på sin fläskpannkaka. Ett ytterligare närmande åvägabragtes snart genom förärandet af några fläskbitar, som icke fallit Anton i smaken. Och derpå inledde denne, som var stämd för skämt, ett slags konversation med djuret:

»Det går i dej', din svarta s-n. Slafsa i dej du! Du har inte bättre fläsk sjelf, hvasa — har du kanske?»

Grisen svarade icke, utan nöjde sig med att blinka åt honom och vädra med sitt fuktiga tryne i luften. Anton fortsatte:

»Ska' du ha mer? — Det bjuds inte fler gånger.»

Grisen viftade med öronen och grymtade ett kort slag.

»Du ä' stor i munnen men liten i ullen — undan me' dej!»

Den tilltalade svängde om för en hotande rörelse, men stannade några steg derifrån och såg forskande på talaren.

»Ställ opp beväringar af andra kompaniet!»

skallade en stämma från förrådshuset. Anton ryckte till, men kom strax ihåg sig sjelf och satt lugnt qvar, som om han ingenting hört.

»Zt-Zt-Zt! Kom hit grisrackare, ska' du få en bit till!»

Och grisen närmade sig åter men försigtigt och grymtade invärtes till tecken att han förstått.

Anton skulle just gifva honom ännu ett bevis på sin nyckfulla friskostighet, då han greps vid kragen bakifrån, och en vredgad stämma röt:

»Har du inte hört, att det ä' kommenderadt, oppställning, hvasa — eller tänker du trilskas i kronans tjenst, hvasa? Bort till kompaniet genast!»

Korpralen, som hade gripit det fasta taget i hans krage, var en bjesse och dertill så uppretad, att han icke ett ögonblick lånade sitt öra åt Antons föreställningar om att skrinet icke var läst.

»Du har haft tid på dig att stänga det femton gånger — och för resten ger jag dj— ditt skrin. Gå och ställ opp dej bara och det på eviga fläcken, annars har vi nog mojänger med dej — seså!»

Här var tydligen intet annat att göra än följa, i synnerhet som den starke korpralen alljemt höll fast i kragen.

»Det ska' jag rappertera!» hväste Anton, som var fullt ut lika retad och som af klockarens son fått den upplysniugen, att man vid hvarje tänkbart tillfälle skulle rapportera befälet. Men korpralen gaf honom en så underlig blick, att han rent af i samma stund, som föresatsen fattades, började tvifla på dess lämplighet.

»Har jag gjort något ondt?» frågade han för

att från detta håll om möjligt vinna någon fördel. Men korpralen svarade icke.

Den process, hvarigenom beväringsynglingarne i yttre måtto förvandlades från civilt folk till kronans karlar, tillgick helt enkelt så, att sedan de på förrådshusets nedre botten aftagit och hopbuntat samt erhållit kontramärke på sina egna kläder, de fingo i de få plagg, som återstodo af kostymen marschera ut genom en annan dörr samt derifrån till ett omkring hundra steg aflägset annat förrådshus, der uniformen anlades. Denna marsch gaf naturligtvis anledning till mycken munterhet, och det lider intet tvifvel, att äfven Julias Anton skulle med gladt sinne, trots det lilla mellanhafvandet med korpralen, hafva gått de hundra stegen i det enda hvita plagg, som utom mössa, skor och strumpor delvis höljde hans kropp — derest han icke, just som han trädde ut ur dörren, råkat kasta en blick bort mot sitt matskrin. I nästa ögonblick hade han under en allmän skrattsalva med mössan i handen rusat i väg, så fort benen kunde bära honom

Händelsen var den, att då Anton blifvit bortledd, hade den svarte grisen, som utan tvifvel var ett förståndigt djur, stannat qvar vid det öppna skrinet och der till att börja med tagit sig en stark funderare. Härunder stodo ögon och tryne riktade mot förrådshuset. Efter en liten stund drogs emellertid trynet något litet åt skrinet till, medan ögonen fortfarande voro på vakt mot den förmenta faran. Snart vann dock trynet på försigtighetens första redskap, och blott öronen gjorde fortfarande

tjenst som ett slags svag bevakning. Slutligen började äfven dessa att luta sig ned öfver skrinets innehåll, och dermed voro de sista posterna indragna, och det gälde nu blott att handla snabbt. Den, som sett en gris stå öfver ett välförsedt matskrin, — synen erbjudes icke ofta — kan nog intyga, att obeslutsamhet är vid ett sådant tillfälle en alldeles främmande känsla för djuret. Den svarte individen i fråga hade ock genast sin anfallsplan färdig. Med några kraftiga bökningar undanskaffades en del för måltidens intagande obehöfliga, ja rent af hindrande föremål, såsom ett par tennskedar, ett glas, en korkskruf, hvarpå kroppkakorna genast anföllos. Det gick som en dans. De djupa mungiporna riktigt logo ett cyniskt löje, då det visade sig, att två och stundom tre kroppkakor kunde på en gång rymmas i gapet under det ytterst korta ögonblick, som föregick sväljandet. Någon enda gång svängde den som en korkskruf ringlade svansen efter en fluga, men för öfrigt hade kroppens hela ställning nästan ett uttryck af andakt. När öronen då och då viljelöst under en kastning af hufvudet flaxade uppåt, skulle man kunnat förstå, att en kroppkaka fastnat i gommen, och att det gälde att så snart som möjligt få henne loss. För öfrigt gick allt som det skulle med den rätten, och utan ett ögonblicks tvekan påbörjades table-d'hôtens andra nummer, som var fläskpannkaka. Den halfva, som Anton tappat, då korpralens näfve fastnat i hans krage, motsvarade, i fråga om erforderlig tid för tuggning, ungefär tre kroppkakor. Och en ny hel pannkaka hade just inpas-

sats i gapet, hvilket den fullkomligt fylde, då Antons mössa, det enda vapen denne i brådskan kunnat anskaffa, med hela kraften af hans arm träffade grisen nära svansen.

Det tog ej ett ögonblick för den svarte att genom ett språng öfver skrinet få detta emellan sig och fienden. Med pannkakan fasthållen mellan käkarna och af denna orsak grymtande högst otydligt och grumligt, visade nu grisen klart, att han beslutat både att undkomma och att behålla sin godbit, till dess han finge tid att sluka densamma — ty för tillfället var det icke att tänka härpå. Och lika klart var det, att Julias Anton beslutat att korsa den förra delen af djurets plan och kanske öfverflytta den senare till sig sjelf, ty han förföljde, utan en tanke på huru lätt klädd han egentligen var, öfver stenar och lästa matskrin och omkring vagnar och ned på vägen genom vattenpussar, der han blef våtstänkt om sina bara ben, och öfver bron ut på sandheden, der dammet rök och snart nog hade färgat hans ben nästan lika svarta som grisens. Men denne hade fallit in i sin bästa galopp och slängde med hufvudet till höger och venster för att alltjemt beräkna afståndet från förföljaren, medan han af en underbar instinkt afhöll sig från högljudda grymtningar, hvilka skulle medfört fara att förlora den nu med sand rikligen kryddade pannkakan. Retad till än större ansträngningar genom flyktigens snabbhet, nästan flög Julias Anton kors och tvärs efter den marschruta, som grisen bestämde.

Ungefär vid detta moment i jagten hade det

blifvit förföljarens tur att mottaga sina uniformsplagg. Sergeanten, som ej hade reda på hvad som försiggick der ute, ropade Antons nummer en gång och två gånger utan att något svar följde. Korpralen, som förut förstått att framskaffa den upproppade, erbjöd sig genast att göra om saken och gick ut ur förrådshuset, der han fick se en flock beväringsynglingar stå dubbelvikna af skratt, pekande mot heden på andra sidan bron. I ett ögonblick hade han fattat, huru det hängde till sammans, men i det lynne, hvari han nu befann sig, var han alls icke stämd för att se frågan ur dess skämtsamma synpunkt, utan fattade allt sammans endast som ett nytt brott emot krigstukten. Härtill kom måhända, att han äfven ansåg det vara ett ytterst opassande uppträdande af förföljaren, enär åtskilliga boningshus lågo alldeles invid bron. Kort sagdt, korpralen lade i väg med en fart, som tycktes vara nästan summan af Antons och grisens. Och som jagten nu hade pågått åtskilliga minuter, var det en lätt sak för korpralen att vid en ny fint af grisen komma Anton så nära, att han kunde nå dennes fladdrade beklädnad.

»Stanna beväring!» röt han, ilsken af ansträngningen.

Anton sökte slita sig lös, korpralen högg säkrare tag. Den andre blef hotfull i ögonen och bleknade litet. Korpralen likaså.

»Det ä' min fläskpann —»

»Det ger jag tusen dje—»

»Släpp — mej — säger —»

»Stanna — din — — för —»

Med en blixtsnabb rörelse vände sig Anton och gaf korpralen ett våldsamt slag i ansigtet, hvarpå han sjelf blef kullkastad i sanden och kände, att en näfve af jern höll honom nedtryckt.

»Slår — du — förmän — — karl!» Han var alldeles hvit i ansigtet.

* * *

Domen hade fallit. Den kunde enligt krigslagarna blifvit mycket strängare, men med hänsyn dertill, att Anton kanske ännu icke hade så klart för sig förmansskapets helgd, hade öfversten ålagt honom sex dygns mörk arrest. Någon »herrbeväring», som hade till biförtjenst att fuska litet i juridiska göromål, hade tillrådt honom att begära krigsrätt, men då hade en af korpralerne hållit en föreläsning om, hvilka följderna häraf kunde blifva, och Anton föredrog det lindrigare straffet framför ett möjligen långt svårare.

Och så fördes han då ned till arresten. Fånggevaldiger var just den korpral, som var orsak till hans motgång. Det talades icke mycket under vägen. Anton rufvade på hämd samt dessutom på en hemlighet, som skulle blifva till god tröst under fängelsedagarna. Korpralen var i allmänhet en fåordig karl, som gick dit han fått befallning att gå, utan att räsonnera derom med någon.

Vid framkomsten till arresten öppnade han för första gången munnen.

»Har du tagit bränvin med dig?»

»Nej!» svarade Anton vresigt.

»Jag har order att visitera dig.»

»Det behöfs inte, när jag har sagt nej.»

Härtill gaf korpralen intet svar, men började helt lugnt känna och trefva på Antons kläder.

»Hva' ä' det här?» sade han och drog fram en blåmålad fickflaska.

»Det ä' vatten »

»Jaså, ja vatten består kronan dig och derför så —» Han drog med orubbligt lugn ur korken och hälde flaskans innehåll i gräset.

»Låt bli!» skrek Anton och sökte hejda honom.

»Vill du ha straffet skärpt?» frågade den andre och såg honom stadigt i ögonen, då lukten af sprit steg upp från marken.»

»Jag har tagit fel flaska.»

»Jaså! Akta dej för fler sådana feltag i tjensten! Seså, in me' dej nu!»

De genomgingo först ett halfmörkt rum och trädde så in i arrestrummet, der den vid dörrens öppnande sparsamt inträngande dagern visade, att hela möblemanget bestod af en säng.

»Håll dig ordentlig», sade korpralen, »ty straffet kan skärpas genom borttagandet af sängkläderna.»

Så slöts dörren om fången, och arrestvaktaren vred om nyckeln två gånger. Derpå hörde Anton dörren till yttre rummet också stängas i lås, hvarefter allt blef tyst och han var ensam med sina funderingar. Att dessa icke voro af undergifnaste slag, förrådde han genast genom att på måfå affyra en dylik salva, som han bestått under mötet med orangutangmenniskan, samt tillägga orden:

»Må s-n ta' dem alle sammans!»

Efter denna gärd åt sitt dåliga lynne kastade han sig på sängen för att somna. Detta lyckades emellertid icke genast, ty tankarna höllo honom vaken. Sex dygns mörk arrest med en dags ljus efter de första dagarna, var det egentligen något att vara ängslig för? Asch då! han skulle sofva hela tiden, mat skulle han få, det viste han, och så slippa från exercisen, af hvars obehag han hade ett par tre dagars erfarenhet. När allt kom omkring, var straffet egentligen icke blott en lek utan en ren fördel. Den moraliska sidan af saken föll det honom icke ens in att tänka på. Och för resten — om han rätt skulle skänka den ett ögonblicks betraktande — var det icke hans fläskpannkaka och hans fulla både rättighet och skyldighet att söka få igen sin egendom? Lägga en korpral på snuggan! Ha! förb— synd, att han icke gaf honom en till, medan han var i farten! Den korpralen skulle han vilja qvittera räkningen med vid lämpligare tillfälle.

Som han icke kunde somna, steg han upp och började gå med stampande steg öfver golfvet. Detta tillfredstälde honom för en stund, men miste sitt behag, då han insåg, att ingen menniska skulle taga intryck deraf. Han stannade nu och lyssnade. Arrestlokalen låg långt afsides från vägen i en liten skogsdunge. Intet annat ljud än vindens sus i björkkronorna kunde förnimmas. Detta blef enformigt, ty det hvarken till- eller aftog, utan höll sig jemnt och svagt. Så började han hvissla och genomgick så småningom hela sin repertoir, hvarefter samma nummer föredrogos med sång. Det

förargade honom, att han förlorat alla medel att mäta tidens gång, ty sin klocka hade han dumt nog lemnat qvar i skrinet. Eljest kunde han känt sig fram på urtaflan. Då tankarna nu började komma om igen i samma fåra och det alltid fanns något hos hvar och en af dem att förarga sig öfver, kastade han sig åter på sängen och försökte somna. Nu lyckades det.

Han vaknade vid att mat bars in till honom. Af den, som gjorde detta, fick han veta, att det gick post utanför arresten samt att klockan var åtta på qvällen. Den förra upplysningen fägnade honom, ty han skulle nu genom att skrika fram orden kunna meddela sig med posten. Detta försökte han också efter måltidens intagande. Men besynnerligt nog fick han intet svar. Han kom icke att tänka på, det posten, för att kunna höras af honom, måste anlita samma högljuddhet. Men som nu instruktionen strängt förbjöd den bevakande att meddela sig med den bevakade, ansåg posten rådligast att icke genom en så ljudstark konversation ådraga sig den närboende arrestvaktarens uppmärksamhet. Och så blef Julias Anton än mera förargad och lade sig åter att sofva.

Det gick bra nog hela natten samt den derpå följande dagen och äfven ett stycke in på andra natten. Men så tröt honom sömnförmågan. Nu måste han skaffa sig någon verksamhet. Det var icke så lätt. Att gå öfver golfvet fram och tillbaka ett otaligt antal gånger och derunder räkna stegen var ett icke så dumt påhitt. Men då han gång på gång tappade siffran, blef räknandet slut-

ligen utan allt intresse. Tänk, om han nu hade haft sin blå flaska! — S-ns korpral! En annan förströelse, som ej saknade sitt värde, var att på måfå kringkasta de olika persedlarna i det knyte med ombyte af kläder, som han medfört, samt att derpå uppsöka och hopsamla det kastade. Detta upprepades kanske tjugo gånger, men förlorade slutligen sin retelse. Nu ställde han upp en stöfvel på ena sänggafveln samt sköt derefter från ett hörn af rummet till måls på densamma med hvad han hade till hands. Härigenom vann han två fördelar. Dels låg det en viss spänning uti att lyssna, om stöfveln skulle falla eller ej, dels fick han verksamhet genom att söka upp projektilerna. Nästa muntration bestod uti att genomgå de rörelser i gymnastik, som han inhemtat under dagarna före straffets början. Och det var med en viss känsla af tillfredsställelse som han sjelf kommenderade de rörelser, han skulle göra. Detta var det största militära befäl, han antagligen någonsin i sitt lif skulle komma att föra. Det låg en icke ringa portion af ironi i de högljudda »ett — åh — två», hvarmed han derefter beledsagade sin »långsamma marsch» fram och tillbaka öfver golfvet samt det dundrande »afdelning halt!», hvarmed marschen allt emellanåt afbröts.

De stunder, då arresten af en eller annan anledning öppnades, voro naturligtvis verkliga högtider. Man behöfver icke sitta vaken lång stund i mörker för att längta efter en strimma af ljus. Anton kunde, vaken som han nu för det mesta var, beräkna tidens snäckgång genom att höra posten

utanför aflösas, hvilket han viste skulle ske hvarannan timma. Men så hände det en och annan gång, att han vid ett sådant tillfälle somnat in, och då föreföll honom tiden mellan aflösningarna olidligt lång.

Den fjerde dagen, som han tillbragt i det halfljusa rummet, hade nu gått förbi, och han var åter hänvisad till mörkret och sin uppfinningsförmåga. Det förra hade icke förändrats, men deremot tycktes den senare vara alldeles försvunnen. Han hade suttit länge — ungefär åtta dagar föreföll det honom — på sängkanten och antingen stirrat eller blundat, han viste icke hvilketdera. Huru han lyssnade, kunde han icke höra vinden susa, hvaraf han slöt sig till att det var natt äfven utanför. Då lät det som menniskoröster utifrån. Förmodligen var det aflösningen. Hans hörsel var skärpt till det yttersta.

»— och så komma ihåg, att du inte får — — — i samtal med arrestanten —»

»Nej korpral!»

Anton tyckte sig känna igen stämman.

»— — — samma socken.»

»— — ä' från Stenbacka — — Spanmålslösa — — — som kastade — — teljen i skallen på mej —»

»Jaså var det han — — hvila järr — — löste post marsch — aflösning framåt marsch!»

Tass-tass-tass-tass — — — stegen dogo bort i gräsmattan.

Anton kände, att han stirrade med ögonen vidöppna. Det var »Stenbacka-Johan», som bevakade

honom. Han var ännu nog känslig för att tycka detta vara minst sagdt retsamt. Ack, om han kunnat komma åt honom med stöfveln, som han höll i sin hand! Hvad han skulle klämma till i så fall! Johan gick fram och tillbaka och gnolade på en sång. Anton kunde förstå, att han gick fram och tillbaka, deraf att sången regelbundet till- och aftog. För att störa posten och visa, att han icke ens nu »krusade för honom», tog han till att af alla krafter härma sången. Johan var derefter alldeles tyst, och Anton kände, att det hade varit bättre, om han låtit honom sjunga i fred, ty det var åtminstone en förströelse.

Ännu hade icke hans mod börjat sjunka utan uppehållits derigenom, att han förargade sig öfver alla menniskor och allt, som kom för hans tanke. Men så småningom, då uppfinningsförmågan slappats till den grad, att han icke längre kunde anordna ens den obetydligaste förändring i de herrskande förhållandena, började nedslående tankar att för de korta stunder, som afbröto hans numera mestadels slöa tillstånd, att tränga sig på honom. Han var öfvertygad om att ingen mer än han på hela regementet hade mörk arrest. Alla de andra gingo fria och hade trefligt och fingo exercera — från denna synpunkt framstod nu exercisen för honom — och alla trifdes godt och alla — tänkte på honom. Ja naturligtvis. Det måste talas om honom i tälten och vid matborden och i marketenterierna och i officerarnes paviljong och i bondgårdarne vid heden, och helt säkert var det kändt äfven i Spanmålslösa, ty naturligtvis hade

folk kommit derifrån till lägret under gårdagen, som var en söndag. Och allt sammans berodde bara på att han inte slog igen skrinet, när korpralen sade till derom första gången. Isynnerhet denna tanke kom åter och åter lika ofta som den envisa fluga, hvilken hela tiden hållit honom sällskap och hvilken hittills gäckat alla hans mest olika försök att komma åt henne. Huru han än sökte öfvertyga sig sjelf, att han hade rätt att försvara sin pannkaka, uppvägdes dock denna advokatyr hvarenda gång genom den der naggande tanken, att, om han lydt korpralen o. s. v. Och hvad den der gubbrackan der hemma, som han mött på landsvägen, skulle grina, när han fick höra, att Julias Anton hade fått mörk arrest! Och så han skulle härma Anton, när han hade spottat efter skalbaggen! Och den der svarte sergeanten, hvad den skulle ha roligt — och han med tjocka hufvudet se'n. Han anade icke, att i hela lägret kanske ej en menniska mer än vaktbefälhafvaren tänkte på honom, och denne blott derför, att tjensten så kräfde, då posterna skulle tilldelas sina postställen. Hade han känt detta förhållande, skulle måhända straffet varit än plågsammare.

Ännu återstodo två hela dygn. Han gick bort i en vrå på golfvet och satte sig med hakan i händerna, ty han var trött på att försöka somna i sängen. Slöheten öfverföll honom, och han brydde sig icke om flugan, som evigt återkom för att kittla hans panna. Ingenting hördes utifrån, ty det var alldeles lugnt. Värmen var stark, och han pustade och svettades. Mekaniskt satt han och vaggade

med hufvudet i händerna. Det var nu förfärligt länge sedan han hört aflösningen och han väntade den hvarje minut. Men den kom icke. Kanske posten var borttagen. Han började prata högt för sig sjelf, men blef rädd för sin egen röst. Han tyckte, det lät otrefligt, när han skrapade med foten mot golfvet. Han blef rädd för hvarje ljud, som han sjelf framkallade. En skalbagge eller någonting annat började prassla i väggen. Anton lyssnade. Emellanåt tystnade djuret och lyssnade också. Så lyssnade de på hvarandra långa stunder. Skulle skalbaggen äta sig in och kanske bita honom? Nu arbetade han igen. Det hördes starkare och efter en stund knäppte det mot golfvet, som om han fallit ned inne i rummet. Hvar föll han? Han började trefva och söka efter honom för att kunna känna, om han var stor, men fick ej reda på honom. Kanske han hade krupit upp i sängen. Nu började han känna efter på halmmadrassen och vidrörde plötsligt något, som var kallt och som hoppade till. Förskräckt tog han ett långt steg derifrån och började strax derpå ropa och slå i väggen. En röst hördes snart utanför:

»Hva' ä' det, arrestant?»

»Öppna», skrek han, »det ä' en orm i sängen!»

»Åh håll munnen — det ä' inte sannt!»

»Jo säger jag — öppna — öppna hör du!»

Efter en stund hörde han yttre dörren öppnas och strax derpå äfven den inre.

»Håll igen ögonen» sade arrestvaktaren, »jag har en lykta med mej.»

Han plirade mot ljusskenet, men kunde icke fördraga strålarna.

»Håll igen ögonen, så ska' jag se efter, hvad det ä' för slag!»

Han sökte i vrårna och tycktes slutligen få tag i det.

»Det var en groda, som har hoppat in, när jag gått in med maten. Nu ä' hon utkörd — håll igen ögonen!»

»Kan jag inte få komma ut ett litet slag?»

»Nä—hä—då! Inte förrän i öfvermorn. Go' natt igen!»

De båda dörrarna stängdes åter, och tystnaden kom igen. Nu föreföll den dubbelt långsam. Anton satt på golfvet, ty han var ännu rädd för sängen. Kanske hade flera grodor kommit in eller en orm verkligen passat på. Hade han tänkt litet djupare öfver den senare möjligheten, skulle han insett, att det var för tidigt på året för att vänta ett dylikt besök. — »Inte förrän i öfvermor'n», hade karlen sagt. Alltså det återstående af denna natten och så en dag och så en natt och så en half dag till. De första dagarne hade gått fort, men nu föreföllo sjelfva timmarne långa. Det tycktes vara snart en månad, sedan han blef insatt — — »der hvarken sol eller måne eller hans egna tänder syntes, om han höll en spegel framför sig». Han hade en liten rund spegel i ett tennfodral och försökte med den. Men han kunde icke ens se glaset skimra och måste känna på spegeln för att veta, hvilken sida han höll åt sig. Tänk om han hade haft sin blå flaska! S—ns korpral, som tog den från honom,

Så kommo och gingo tankarna rundt i hans hufvud, tills han ännu en gång kunde somna.

* * *

»Jo, det här var en snygg historia, mina herrar!» sade en liten välfödd kapten med lifliga ögon och gråsprängdt hår, hvilken trädde upp på verandan till offfcerarnes paviljong, der officerskåren efter slutad exercis för dagen hade samlats kring punsch, konjak och vatten.

»Hva' ä' det nu då?» frågade en af majorerna, en lång mager karl med hvita mustascher och kindskägg, »det ä' väl någonting extra galet.»

»Ja nära på herr major. Jag fick den här tidningen af fanjunkaren, som hade fått den af en beväring, och som trodde, att det skulle kunna roa mig att läsa en viss notis ur densamma. Vill majoren höra den?»

»Läs högt och med tydlig röst, kapten — schsst go' herrar der borta!»

Kaptenen tog fram ur sin surtut »—stads-Blackan», ett af pressen ej gerna erkändt organ, som emellertid hade rätt god afsättning hos folket. Der stod en artikel med öfverskrift: »Ett bidrag till vårt ädla försvarsväsendes historia» och i utdrag lydande sålunda:

»Som vi med egna ögon bevittnat följande lilla episod, kunna vi fullt garantera för sanningen af hvad vi nedskrifvit.— — — — — — — — — — Beväringsmanskapet från Spannmålslösa, Stenbacka och Kärrmossa socknar hade af kronobetjening blif-

vit fördt till samlingsplatsen för att der mottagas af militärbefäl. Af någon okänd men utan tvifvel högvigtig anledning infann sig det sistnämda så sent, att länsmännen med skäl undrade, huruvida något befäl skulle anlända ens under dagens lopp. Naturligtvis blef den sorgliga följden häraf, att ungdomarna kanske väl flitigt anlitade 'lomflaskorna', hvaraf åter det svenska blodet kom i hastig svallning. Emellertid kunna vi, som hela dagen i affärer närvoro på platsen, intyga att ingen nämnvärd oordning föreföll, innan den hjeltemodige underlöjtnat behagat anlända, hvilken skulle mottaga manskapet. — — — — —— — — — — — —

Men herr löjtnanten, som utan tvifvel törstade efter tillfälle att visa, hvad en svensk krigare förmår uträtta, kastade sig då, ur vår ringa synpunkt alldeles omotiveradt, öfver den svagare ynglingen och tilldelade honom med knytnäfven flera våldsamma slag i ansigtet, hvarpå han sparkade honom och slutligen tillsade ett par korpraler att fortsätta, om de så önskade. Det är oss kärt att kunna framhålla, det emellertid korpralernas sunda 'bondförstånd' afhöll dem från att följa den tappre hjeltens vink.

Lyckligt det land, som eger sådana försvarare!»

»Det der gäller mej», sade en officer och steg upp. »Det var jag, som hitförde det manskapet. Det går an, att tidningen är så väl känd, att jag, om jag sjelf vågar säga det, bör känna mig smickrad öfver att ha blifvit nedskäld i densamma.»

»Fullkomligt riktig uppfattning, löjtnanten», menade majoren.

»Åh, om jag finge — —», sade en groft byggd äldre löjtnant och började liksom tvätta händerna i luften.

»Ja, jag håller med om det», sade en annan, som tycktes förstå hvad handtvätten skulle betyda.

»Jag skall skrifva till redaktören», sade han, som var föremål för notisen, »och fråga, om han vill i första möjliga nummer återtaga allt sammans. I annat fall stämmer jag honom.»

De fleste hade samma åsigt. Blott den äldre, groft byggde, ansåg att det fanns lämpligare sätt att reda ut frågan. Emellertid afstannade snart ämnet, och man började tala om annat. Och så gingo ett par dagar, och under en af dessa uttogs Julias Anton ur arresten.

Han inställde sig vid morgonexercisen, blek och till utseendet så mjuk och mottaglig för behandling, god eller dålig, att man nästan kunde ana, att för hans kommande lif mycket skulle bero af de intryck, som hans stukade sinne nu skulle mottaga. Då beväringskompaniet var uppställdt, såg Anton till sin förvåning den der välkände löjtnanten komma ut ur ett officerstält i kompanigatan och gå fram för fronten för att mottaga kompaniet. Han hade alltså blifvit transporterad hit.

Besynnerligt nog möttes genast deras ögon. Löjtnanten närmade sig, tills han kom alldeles in på den bleke, och såg honom allvarsamt i ansigtet.

»Är du sjuk?» frågade han.

»Nej löjtnant — jag— har —»

»Jag vet det. Orkar du gå med i exercisen nu på morgonen?»

»Ja löjtnant!»

Officeren gick åter till sin plats framför truppen för att förrätta korum. En stund senare marscherade kompaniet ut på slätten. Efter någon öfning i marsch och vändningar i samlad trupp, gjordes »på stället hvila», och löjtnanten började, sin vana trogen, promenera fram och tillbaka framför fronten. Nu bildade sig snart en liten grupp omkring Anton, flera närmade sig så småningom, ehuru de väl viste, att de icke hade rättighet att utan giltig anledning lemna sin plats. Det i början undertryckta pratet vann något i styrka, skratt hördes emellanåt omvexlande med Antons namn och stickord såsom »lifstidsfånge», »arrestant», »grisjägare», »bleknos» m. fl. Löjtnanten tycktes ingenting höra. Anton deremot hörde tydligt hvarje giftig fråga och hvarje hånande skratt, och hans gamla sinne började stelna i den förra formen. Hittills hade känslan af blygsel haft öfverhand. Nu trängdes denna alltmera undan af hatet och begäret att hämnas på hvem det vara månde. Någon skulle han väl förr eller senare få tag uti. De sex mörka dagarne skulle han aldrig glömma.

Då kommenderade löjtnanten »gif akt!», och sedan alla intagit sina platser, tillsade han Anton att träda fram ett par steg. Denne åtlydde befallningen, men var nu blossande röd i ansigtet.

»Jag vill säga några ord till kompaniet», började löjtnanten, »ty jag fruktar, att en och annan af manskapet icke riktigt förstår, huru det hänger till sammans med den militära bestraffningen. Straffet är en rättvis följd af ett begånget fel, men när

straffet är lidet, är också felet försonadt. Jag skulle icke ansett mig behöfva yttra något härom, derest icke ni sjelfva gifvit anledning dertill. Beväringssoldaten, som står der, har varit felaktig, och dertill särdeles svårt felaktig, ty han har förbrutit sig mot disciplinen, men han är i denna stund icke mer brottslig, såvidt jag vet, än någon af er andra. Derför anser jag, att den känsla af kamratskap, som borde binda karlarne inom ett kompani till sammans, skulle taga ordet från tungan på hvar och en, som vill vara nog obetänksam och nog lågsinnad att göra en kamrats lidna, låt vara fullt rättvist lidna, straff till föremål för skämt och gyckel. Såsom er befälhafvare fordrar jag af er ett bättre beteende i denna sak, och jag tror mig känna er rätt, då jag tillsäger nummer sextisex (Antons nummer), att han kan ställa sig i ledet med känslan af att vara lika god karl som någon annan.»

Efter dessa ord upplöste löjtnanten kompaniet i smärre afdelningar och lemnade detsamma.

Hvad Anton satte i fötterna, när han marscherade fram på gräsmattan! Hvad han slog i geväret, då han gjorde handgrepp! Med hvilken fart, han gjorde vändningar! Hela hans uppfostran hade gått ut på att göra honom till en verklig slyngel, men den enkla lilla händelse, som nyss tilldragit sig, hade öppnat för honom en alldeles ny åskådning öfver menniskorna och tingen. Han hade sett ett drag af en god karakter, ett begrepp, som förut funnits till för honom lika litet som begreppet antipod eller induktionselektricitet. Och som det

icke är ovanligt, att en god karakter sprider omkring sig ett inflytande, hvarur bland annat äfven goda föresatser spira upp, torde det ej ligga någon öfverdrift i det påståendet, att Julias Anton från denna stund beslöt sig för att blifva kompaniets bäste beväringspojke och att under den återstående delen af mötet sätta fötterna i marken så hårdt, han orkade (hvilket nämligen hans instruktör, korpral Kjellström under ett längre föredrag framhållit såsom militärväsendets egentliga kärna »eller så att säga precist som dess centrala medelpunkt»).

* * *

Åter visade sig bland de samlade officerarne på verandan den lille välfödde kaptenen med en tidning i handen och med en min, som förrådde, att han hade något att läsa upp.

»Ny skandal, kapten?» frågade den långe magre majoren, som aldrig försummade de trefliga sammankomsterna på verandan.

»Nej, herr major — långt derifrån — något makalöst — inom min erfarenhet af lifvet. Jag kan förstå, att någon herrbeväring, som är van vid att behandla språket, har satt ihop allt sammans — men, fastän händerna i så fall äro Esaus händer, är dock rösten Jakobs röst, det vill säga nummer sextisex Anton Jönssons på andra kompaniet röst. Ska' jag läsa högt mina herrar?»

»Ja — ja — ja — — — ja!

»Nå! — Det är —stads-Blackan.

'(Insändt). Herr Redaktör!

Med anledning af den notis, som stod att läsa i n:o 45 af eder tidning och hvari det berättas, huru den löjtnant, som mottog Spannmålslösa, Stenbacka och Kärrmossa socknars beväring, skulle med slag och sparkning misshandlat en beväringsyngling vid ett tillfälle, då denne var berusad och stadd i slagsmål med en starkare, får undertecknad, på den grund att han är just i frågavarande misshandlade beväringsyngling, anhålla om rättighet att också yttra några ord i frågan. Notisen är i allt hvad som rör löjtnantens beteende endast en sammanhängande lögn. Intet slag tilldelades mig, ännu mindre någon spark. Ingen order gafs åt korpralerne att fortsätta. Deremot har jag löjtnantens kraftfulla men från all våldsamhet fullkomligt fria ingripande att tacka för det jag, i det tillstånd, hvari jag befann mig, icke kom i tillfälle att kanske göra någon annan eller mig sjelf olycklig. Huru löjtnanten i öfrigt fattade sin pligt vid denna beväringshemtning, derom äro femtio man af 2. kompaniet vid —s regemente villige att, när herr Redaktören så önskar, meddela upplysning, liksom de, derest ej den lögnaktiga notisen härmed återtages, äro beredde att som vittnen uppträda vid domstol.

—hed den 9 juni 18—

N:o 66 Anton Jönsson (vanligen kallad Julias Anton) vid 2. kompaniet af —s regemente.

Red. som fått ofvanstående sig tillsändt af hr Jönsson, får uttrycka sitt beklagande öfver det misstag som begåtts och hvilket till alla delar härrörde

från oriktigt meddelande af vår korrespondent. Vi våga hoppas, att hr Jönsson skall finna sig tillfredsställd med detta beriktigande.

Red.

»Nå, hvad sägs?»

»Åh — om jag finge — om jag finge —»

Det var den groflemmade löjtnanten, som åter tvättade sina händer i luften.

»Jag har min sj— aldrig under trettiotvå års tjenst som officer hört något liknande», sade majoren.

»Skänk tidningen till nordiska museum, ty den upplästa biten vittnar om ett så otroligt drag hos en bondpojke, att det borde förvaras för eftervärlden.»

»Det här var egentligen f—n så omilitäriskt handladt af den der beväringspojken», sade en lång mörk officer med tätt åtsittande benkläder, hvilken hade varit tre månader i preussisk tjenst och som bedömde allt hvad som hände regementet ur militäriskt-preussisk synpunkt, »att offentligt taga en officer i försvar och förklara för allmänheten, att denne officer skött sin tjenst på ett tillfredsställande —»

»Förlåt mej», föll den lille välfödde kaptenen i talet, »man bör icke kunna begära någon preussisk urskilning i militära frågor hos en svensk beväringsyngling, som gör första klassens möte och under den tiden suttit sju dagar i busan — det ä' ta mej tusan åtminstone min tanke om saken, och min nästa tanke ä' den, att pojken visat, att han

haft nytta af sina sex dygns mörk arrest med en dags ljus dito — se så! fatta inte humör nu — skål på dej!»

Men den mörke officern såg på sina ben och önskade, att han tillhört preussiska armén.

* * *

Anton hade varit inkallad — strax innan beväringen ryckte ut — i den der underlöjtnantens tält och haft ett litet samtal med honom. Hvad då yttrats, vidrörde han aldrig, ty han hade lofvat löjtnanten att tiga, och han hade ett slags karakter, äfven han, fastän det fordrades ett särskilt sätt att plocka fram guldkornen under allt det skräp, som uppfostran och vanor hopat öfver desamma. Men säkert är, att han från den stunden aldrig glömde löjtnanten och att han räknade bekantskapen med denne person som en af de lyckligaste företeelserna i sitt lif.

Och så trädde han då en solig eftermiddag åter öfver tröskeln till stugan, der mor Julia bodde. Der inne satt klockarens son.

»Nej se der ä' han!» utropade mor Julia, »vi satt just och språkade om dej, Anton. Har du slitit ondt? Räckte kroppkakorna och fläskpannkakan och brännvinet — hvasa? Nu ska' du ha kaffe med en riktig nubb i, nu, när du har kommit hem från —»

»Tack mor — men jag tar det utan brännevin, om ni vill mor.»

»Har du blett goo'templare?» skrek klockarens son.

»Ja — det har jag!»

»Kors för tusan! Julias Anton goo'templare — Julias Anton goo — — ha — ha — ha — —» Han måste sätta sin näfve för munnen för att icke skratta sönder hela stugan.

»Om du tycker, att det ä' så roligt, så ä' det kanske bäst, att du går ut och skrattar, för jag ä' rädd, att du inte får luft nog här inne», sade Anton och blef litet rödare i ansigtet.

»Anton — Anton!» hejdade mor Julia.

Men klockarens son reste sig häftigt.

»Tackar ö'mjukast! sade han, »de' vill säga, du tyckte, att den mörka arresten smakade surt, kan jag förstå!»

»Hör du, vi ska' tala om den saken ute!» svarade Anton, hvars ansigte började skifta litet i hvitt.

»Ja lycka till med nykterheten! Ombyte förnöjer, plär di säga. Ajöss, mor Julia!»

Han gick sjungande ut och fortsatte framåt landsvägen. Orangutang-menniskan, som tillbragt trettio år af sin lefnad med att draga en kärra till och från en närbelägen herregård, mötte honom.

»Har han hört nyheten, Masse?» sade klockarens son.

»Nä!»

»Julias Anton har blett goo'templare!!»

»Åhjianamej!» Han tappade kärrans skakel.

»Han vet väl, att han hade mörk arrest på mötet?»

»Hade han! Ho — ho — ho — ho — ho — —»

Det tycktes vara alldeles omöjligt att förutsäga, huru många »ho», han skulle gifva från sig, hvilka kommo häftiga och pressade som stötarne ur ett lokomotiv, men den andre afbröt:

»Det var rätt åt'en!»

Emellertid tog Masse åter vid, der han slutat med sina »ho», och som klockarens son fann, att någon fortsättning af konversationen under sådana förhållanden icke var möjlig, gick han sin väg och lät honom hålla på efter behag.

»Mörk arrest!» sade Masse för sig sjelf, »jojo; hva' sa' jag! Det käns det, men — men — det andra var värre ändå — ja etter värre — ja fy tusan!»

Han strök med handen nedåt sin rygg, liksom om »det andra» kändes der ännu, och så försåg han underläppen med frisk snusranson, hvarpå han tog upp skakeln och drog vidare.

I GARNISON.

Det nya året hade ingått ruskigt och med dåliga löften. Kall, bitande nordlig vind strök öfver slättbygderna, tog ett skutt öfver sundet, som skiljde staden från fastlandet och ilade derpå under skadeglada tjut utefter gatorna, öfverallt rullande före sig ett smutshvitt moln af frusen snö, som kastades hit och dit om husknutarna och aldrig fann ro, förrän det till sist hittade på öppna sjön söderut. Skymningen hade inbrutit, och lykttändarne sprungo framåt trottoirerna, betecknande sin väg med nytända fladdrande gaslågor.

Några personer, som befunno sig ute på stadens förnämsta gata, stannade och tycktes lyssna.

»Kan det vara skarpskyttar?» sade en.

»Åhnej, deras tid är längesedan ute. Det ä' väl nya garnisonen.»

Toner från metallinstrument jemte dånet från trummor kommo återkastade från en husrad långt borta, och snart blandades ljudet och ekot om hvar-

andra, så att det lät som om de aldrig skulle komma i takt, tills plötsligt det senare försvann med detsamma som en liten musikkår stack fram från en tvärgata, tätt följd af folk med gevär, hvilka glimmade skarpt i lyktskenet. I alla portar samlades nu menniskor, som skulle betrakta främlingarna. Här och der gick en officer vid sidan af truppen och bakom alle samman följde en hop gatpojkar, som marscherade i takt efter musiken.

Så gick tåget fram gata efter gata, tills slutligen den siste mannen försvann inom kasernporten och den nyfikna folkhopen vände om, nöjd med hvad den sett.

Nu formerades bekantskap med den gamla garnisonen, officerare och underoffierare mottogos hjertligt af dem, de skulle aflösa, manskapet blandades om hvarandra, nya vakter indelades, och det var lif och rörelse öfver allt utom i hjertat hos rekryten n:o 24 Qvist på femte kompaniet af —e regementet.

Qvist hade fattats af kärlek till en ung ladugårdspiga i en gård på södra smålandsgränsen och älskades af henne tillbaka. Augusta hade följt honom dagen förut till kontingentens samlingsplats och der sagt farväl under bortåt tjugu minuters tid samt fyllt halfva hans rensel med tjocka pannkakor. När sedan Qvist några timmar senare satt på tåget och detta just började röra på sig, hade en qvinna kommit springande och ropat hans namn samt räckt honom ett litet paket. Det innehöll blott en fotografi, som återgaf en stelt sittande figur med ett par stora på knäna framlagda händer

samt groft ansigte, hvarur ögonen tittade alldeles rakt fram med ogeneradt ärliga blickar. Hela den första milen hade rekryten sett på porträttet. Derpå stoppade han det i renseln med afvigsidan mot pannkakorna, letade så fram sin qvartersbutelj och tog sig en klunk på de känslor, som porträttet väckt hos honom. Och när han slog korken i flaskan, skedde detta med en viss kläm, liksom om han velat både spritlägga och korka Augustas bild, så att den måtte hålla sig oförändrad, till dess han finge åter se orginalet.

Qvist hade sorgsen marscherat på sin plats i plutotonen och tyckte, att de sex månader, som nu förelågo honom, borde blifva af ungefär en vanlig lifstids längd. Ett par timmar efter det han kommit in i kasernen, blef han kommenderad på vakt, och ännu en timma senare befann han sig gående tätt efter ett par korpraler långt ute mot en liten fästning, på hvars vall han kunde se den dunkla bilden af en post, som han skulle aflösa. Nordanvinden blåste här utan hinder och piskade mot hans öra och kind fint stickande frusen snö. När han kom upp på vallen, fick han påtaga en fårskinnspels samt meddelades derpå en rad instruktioner af den afgående posten och dennes korpral, hvilka hjelpte hvarandra att framhålla allt hvad han borde iakttaga. Och så aflägsnade sig de båda korpralerne med den aflöste posten, som om några timmar skulle sitta på tåget och efter ett dygn kanske vara hos sin fästmö! Den nye posten såg de fladdrande kapporna försvinna i dunklet, hörde, att den aflöste karlen ropade något till

honom, som han emellertid icke kunde urskilja, och så försvann äfven ljudet af deras steg mot den hårda frusna vägen, och han stod alldeles ensam i sin fårskinnspels och blåste i sina hvita ullvantar.

N:o 24 Qvist var en jätte nära tretton qvarter lång, grof, klumpig och stark. I likhet med de flesta, som besitta ovanliga kroppskrafter, tänkte han sällan på sin styrka och hade i allmänhet endast en svag föreställning derom. Men äfven i motsatt fall skulle han i denna stund känt sig ganska klen till mods, ty ensamheten under främmande och dertill mystiska förhållanden kräfver mer än blott medvetandet om kroppskrafter för att hålla modet uppe. Och Qvist bar icke inom sig någon djerf, dådlysten ande. Han var blott en oförarglig bonddräng, som händelsevis råkat blifva soldat och som nu blifvit utställd som post på en punkt, der hela omgifningen föreföll honom både främmande och osäker. När han såg utåt från den höga vallen, mötte hans öga något vidsträckt, oroligt och mörkt, som förde till hans öra ett fräsande och dånande ljud. Det var hafvet. Långt borta glimmade svaga ljuspunkter, hvilka föreföllo så obestämda, att han icke fick klart för sig, huruvida de rörde sig eller stodo stilla. Bakom honom reste sig en hvit byggnad med stora svarta luckor, och en af dessa stod och smälde i blåsten, men han kunde aldrig få tag uti, hvilken det var, och derför tycktes det honom, som om smällandet gick i ett slags godtycklig tur dem emellan. Vinden kom sättande i häftiga stötar från byggnadens hörn och dref alltjemt snö i hans ansigte, så att

han måste vända sig om och stirra utåt den mörka oroliga rymden. Alldeles invid skyllerkuren stod en, som det föreföll honom, skyhög flaggstång, hvars lina med ett enformigt retsamt ljud piskade och piskade mot stången. Lugnast var utsigten öfver staden, der hundratals ljus lyste fram genom snöblåsten och der han emellanåt kunde se åtminstone någon mensklig varelse arbeta sig fram på en gata eller öppen plats.

Utefter fästningsvallen hade han varseblifvit en lång rad af svarta vidunder, här och der sparsamt beströdda med några flockar snö. Det var kanoner. Sådana hade han aldrig sett förr. Nyfikenheten dref honom att närma sig den första och betrakta dess invecklade lavettage. Han fick nu något praktiskt att tänka på och snart kändes närvaron utaf kanonen som ett lugnande sällskap. Han tittade utefter dess öfre kant och undrade, hur många mil man kunde skjuta med en sådan pjes, som väl var en half gång till så lång som han sjelf. Som han nu stod der i artilleristiska funderingar, spratt han till vid ett flåsande ljud alldeles vid skyllerkuren. Det var blott en lurfvig hund, som uppmärksamt betraktade honom. Qvist viste icke, om hunden hade för vana att bita fredligt sinnade bonddrängar från smålandsgränsen, och för säkerhets skull höll han geväret framför sig i färdigställning med sänkt bajonett. Så stodo de en stund, försökande utleta hvarandras tankar, hvarpå hunden började ett andligt närmande genom att vifta med svansen. Då gjorde också posten hvila gevär och gick fram och klappade hunden, som

höll sig helt silla. Nu kom Qvist att tänka på, att han i sin rensel, hvilken låg i skyllerkuren, hade medtagit en bit pannkaka, som kanske skulle smaka både honom och djuret väl. Men när han väl satt från sig geväret för att framleta skatten, började hunden skälla. Qvist lockade på honom, men utan framgång. Han framtog en bit af pannkakan och höll emot djuret, men lika gerna kunde han hållit fram en kattunge. Hunden skälde och skälde. Qvist blef ond, stoppade pannkakan i sin egen mun och sprang ett par hotande steg emot den otacksamme. Hunden drog sig ett lika långt stycke undan, tog derpå en halfcirkel omkring posten och skälde på honom från ett annat håll. Rekryten låtsade taga upp en sten och kasta; hunden flög som en pil bakom kanonen och stannade mellan lavettens hjul för att skälla än ursinnigare. Då tog Qvist sitt gevär och gick på allvar löst emot den falske vännen. Så snart hunden såg honom med geväret i hand, tystnade han, viftade åter på svansen en liten stund och sprang derpå sin väg.

Förundrad stod Qvist och tuggade. Pannkakan kom hans tankar att fara den långa vägen till bondgården på smålandsgränsen, der kanske nu Augusta satt vid en talgdank och stoppade sina strumpor, derest hon icke länge sedan gått och lagt sig. Och så kände han sig åter ensam och osäker.

Nedanför vallen hördes nu steg. Han gick ut så långt han vågade på krönet och tittade ned. På en brygga, som sträckte sig ett godt stycke ut i sjön, kunde han skönja en karl, som tycktes stå och se upp mot vallen. Qvist erinrade sig nu

något af den gifna instruktionen och ropade: »halt!» Som mannen icke rörde sig, föreföll det posten onödigt att förnya ropet, hvarför han fortsatte med »werda»! I detsamma hörde han samma rop långt borta ifrån, och nu kom han ihåg, att han skulle, hvarje gång klockan slog i kyrktornet, höja just detta rop till tecken, att han vore vaken på sitt postställe. Derför böjde han sig bakåt, satte upp munnen och skrek:

»Wer—da»!

»Åh, skrik i hel—!» röt en röst ned från bron. Rekryten tittade mäkta förundrad ned igen och såg den der karlen stå lutad framåt öfver brokanten.

»Hva' gör han der?» ropade han nedåt.

Karlen vände sig hastigt om och skakade sin näfve mot posten.

»Han får inte gå der!» skrek denne.

I detsamma såg han karlen klättra öfver broräcket och som Qvist kände på sig, att hans ingripande här vore i full öfverensstämmelse med alla gifna instruktioner, sprang han tillbaka, hoppade ned från vallen och fortsatte att springa utför den backe, som genom vallen ledde ut från fästningen. Just som han åter kom ut i stormen och yrsnön, hörde han ett rop om hjelp borta från bryggan. Ropet upprepades strax derpå, och Qvist sprang öfver stenar och bråte af stänger och sparrar och snafvade och kom åter upp och hann ut på bryggan i lagom tid för att se någonting sprattla och stänka i vattnet. Instinktmessigt och blixtsnabbt stack han ned sitt gevär med kolfven före och kände nästan i samma ögonblick, huru detta

rycktes från honom med detsamma som det mörka föremålet i vattnet sjönk och försvann. Men inom en sekund kom det åter upp, och bajonettspetsen rände in i en stolpe af brons räck. Då klämde Qvist sina fingrar som en hoftång omkring bajonetten och kände med sig, att han skulle hålla fast, om också en af de der kanonerna hängde vid kolfven. Och så lyckades det honom att gående utefter broräcket draga bördan intill land, hvarpå den, som fallit i, genast började röra på sig för att komma upp på det torra. Qvist hjelpte honom upp. Det var en karl i grofva kläder och stort mörkt skägg, som kanske var rödt vid dager.

»En sup!» sade han matt.

Ja, Qvist hade verkligen en liten flat flaska i sin bakficka och han hälde nu i karlen nästan hvarenda droppe.

»Hrrr — jag fry—serr!» sade han.

Hvad skulle posten göra, ensam midt ute i mörkret! Han tog af sin pels och hängde den omkring den räddade och tillsade honom att slå med armarna och försöka hålla sig varm. I detsamma hördes hastiga steg borta på en liten träbro, som förenade den ö, på hvilken fästningen låg, med staden. Ett par män kommo springande och hade snart hunnit fram till platsen.

»Här ä' han!» ropade den ene.

Då Qvist såg att de buro en uniform, som han ej kunde påminna sig förut hafva sett, ansåg han säkrast att visa dem vördnad och skyldrade derför gevär, ställande sig framför sin skyddsling,

som om denne varit hans postställe eller skyllerkur.

»Plomsade han varkligen i sjynnen?» frågade den ene flämtande och på en dialekt, som var alldeles främmande för rekryten.

»Ja,» svarade denne, »men jag drog upp honom med geväret.»

»Det var sautan så brau gjordt, si!» föll nu den andre in, »det ä' en klobba den här, som super som ett radikault svin, men nu skall han, hjelpa ta' mej, in i skrobben nommer tri, så kan han få törka både invartes och utombords, si. Tack för tauget suldat, och här ä' pelsen tebaukes. — Fylj me' nu din drommel — och ta' på dej kavajen, — din fyllebolt!»

De satte på honom ett ytterplagg, som han förmodligen lemnat efter sig på vägen ut, hvarefter de togo honom, en vid hvardera armen, och halfsprungo åt staden till. Men Qvist stod länge undrande öfver händelserna och lika mycket öfver de många underliga orden, han hört. Och först när ett nytt »wer—da» från fjerran hördes genom blåsten, kom han i håg sig sjelf, sprang upp till sin skyllerkur och uppstämde ett ljudligt:

»Wer—da.»

* * *

Nästan utan undantag hade garnisonskommenderingarna i den staden gjort sig förtjenta af goda vitsord för sitt nyktra uppträdande, och den nu

tjenstgörande tycktes icke komma att göra något undantag härifrån.

Qvist var på kompaniet känd som en mycket ordentlig ehuru kanske ej så särdeles klyftig karl. De många nya förhållanden, som kasernlifvet medförde, hade ock under de första veckorna så upptagit hans intresse, att han föga bekymrade sig om det yttre lifvet i staden. Emellertid, i samma mån han kände sig mera hemmastadd i kaserntjensten, öppnades så småningom hans ögon för ett och annat ute i samhället, som han förut ej haft tid att se. Bland dessa nya iakttagelser var äfven upptäckten af en krog, som låg icke långt från kasernen, och der han emellanåt sett sjöfolk försvinna. Qvist hade också af nyfikenhet gått in en gång, och då gjort sig ett ganska nyktert ärende genom att begära en flaska sockerdricka. Vid det tillfället fick han se, att bakom disken stod en i hans tycke ganska ovanlig skönhet med krusad lugg i pannan samt ett armband om ena handleden, hvilket utgjordes af en mängd små silfvermynt med bokstäfver på, uppträdda på en fin tråd af samma metall. Något så vackert i den vägen hade rekryten aldrig sett, och med vemod tänkte han på, huru litet af sådana dyrbarheter Augusta egde.

Hur det nu kom sig, så råkade han att snart åter titta in på krogen för att läska sig med litet sockerdricka eller öl, och som kanske hans väldiga gestalt slog an på Thilda bakom disken, visade sig denna helt vänlig och språksam, och Qvist började riktigt trifvas i garnisonen. På krogen blef han snart en daglig gäst.

Så kom han då in en qväll en timma förr än han skulle inställa sig till matparaden i kasernen. Det var temligen mycket folk på krogen och tobaksröken ifrån lerpipor och illaluktande cigarrer låg tjock och gungande under det låga taket. Vid ett bord satt en man i sjömanskläder och med stort rödt skägg. Han hade till sällskap en liten gubbe med gråsprängda polisonger, hvilken rökte cigarr och roade sig med att uppstapla glas på hvarandra till en half alns höjd. Rekryten tittade på mannen med helskägget och började undra, om det icke var hans bekantskap från den der qvällen ute på fästningen. Och den skäggige såg igen.

»Hör nu soldat», sade han plötsligt, »är han ensam?»

Ja, det var Qvist.

»Då fins här plats för en till — eller hur Lagerlöf?»

Gubben höll fast om sina glas, medan han vred hufvudet för att se på soldaten.

»Det var en lång karl», sade han, »men om han ska' sitta, så får han väl rum. Ja vars, här ä' god plats. — Thilda! ett glas till!»

Den tillropade kom med det begärda, och när hon satte fram glaset, såg och hörde rekryten, hur alla mynten blänkte och skramlade.

»Det var grannt!» sade han och tog efter hennes handled.

»Skulle tro det!» svarade Thilda och satte handen bakom sin rygg, »se och höra, men inte röra!»

Hon skrattade, och Qvist tyckte att han aldrig sett så hvita tänder, ty i denna stund glömde han

alldeles, att Augusta var långt ifrån vanlottad i det hänseendet.

»Vi ska' ha bier på helbuteljer», sade nu sjömannen med det stora skägget och tog ett tag i sin svältrem, »här ä' en, som fått aflöning i dag och —»

»Och här ä' en till!» fortsatte Qvist, fullkomligt glömsk af Augustas varningar att icke låta obehöriga få inblick i hans ekonomiska ställning. Han hejdade sig och antog med öfvertygelse, att ingen af de två gifvit akt på hans yttrande. Gubben hade för en sekund upphört med sin sysselsättning med glasen och kastat en blick på sned liksom väntande en fortsättning, men derpå, då ingen sådan följde, fortsatt med sin vanskliga glasbyggnad.

Thilda kom snart med buteljerna och slog sig ned på en ledig stol vid bordet. Qvist fick nu fasthålla hennes handled med det beundransvärda armbandet. Han betraktade mynten, det ena efter det andra, med deras bokstäfver och funderade öfver, huru det skulle taga sig ut, om samlingen ökades med ett J. Q. (Johan Qvist). Ur sina tankar rycktes han genom en knuff af den lille mannen med polisongerna, hvilken fattade sitt glas och sade.

»Skål krigsman! Hva' heter han för slag?»

Rekryten gaf den äskade upplysningen och drack sitt glas i botten.

»Var det bränvin i bieret?» frågade han plötsligt och smakade efteråt med tungan.

Den lille småskrattade och påbörjade uppförandet af ett nytt glastorn. Thilda skrattade

också, tyckande att soldaten var en lustig figur från landet. Och när så äfven sjömannen tyckte detsamma, kände sig Qvist helt smickrad och började skratta, utan att egentligen veta hvaråt.

Under tiden inträdde flera kunder, och Qvist såg snart med en känsla af stark förtrytelse, huru mycket förtroligare Thilda var mot en och annan af dem än mot honom. Denna hos honom alldeles nya känsla vann för hvarje stund ytterligare näring, och utan att han egentligen tänkte derpå, tilltog med detsamma hans lust att dricka. Den lille med polisongerna höll ofta obemärkt ögonen på honom och skötte för öfrigt värdskapet på ett mönstergilt sätt.

»Hör nu», sade Qvist med redan litet osäker blick och vänd till sjömannen, som var blossande röd i synen, »ha vi inte träffats förr?»

»Det vete —! Får jag se på dej — så röd du ä' om nosen! Nej, jag mins inte, jag har sett dej — nej — vi ska' skåla ändå. Skål!»

»Ja, men jag har sett dej» svarade Qvist häftigt, »och jag har hjelpt dej opp ur sjön en gång i vinter —»

»Åh var det du, din långa knekts—n!» afbröt den andre med ondskefull blick, »hvarför gjorde du det, hvasa — ah jag skojar bara — det var bra gjordt och tack för taget! Vi ska' dricka ett glas för det. Spelar du kort?»

Hade denne jätte haft en smula inbillningskraft, skulle han kanske i denna stund hört en röst från en af Smålands bondgårder hviska i hans öra: »Nej Johan, nej, nej, nej, du kan inte spela, Johan lille!»

Men Qvist hörde för tillfället intet annat än Thildas klingande skratt från ett annat hörn af rummet, der en grupp högljudda sjömän täflade om att genom humoristiska utgjutelser afvinna den sköna belönande leenden. Och med ett språng i tankegången, fullt värdigt hans sinnestillstånd för ögonblicket, svarade Qvist, i det han slog näfven i bordet:

»Om jag kan spela! Ja, det ska' ni få se. Här fins det pengar!» Han slog en gammal skinnportmonnä i bordskifvan, så att ölstänket stod långt ut i rummet, och hela den konstigt uppförda glaspelaren skulle utan tvifvel hamnat på golfvet, derest icke dess byggmästare i tid räddat allt sammans genom att slå armarna deromkring.

»Tyst der borta!» ropade en grof röst från hörnet, der sjömännen sutto med Thilda.

»Hvem skrek tyst?» frågade rekryten än rödare i ansigtet.

»Gå hem och lägg dej, smålänning,» svarade samma stämma, men Qvist kunde ej genom tobaksröken urskilja, hvem talaren var. Han hade redan tagit ett par steg öfver golfvet, då den lille i polisongerna hängde sig fast om hans ena arm och ifrigt uppmanade honom att vara lugn och icke bry sig om de andra. Motvilligt lydde han. Det vanligen så lugna blodet hade kommit i rörelse och skulle, att döma af rekrytens flitiga drickande, icke så snart blifva afkyldt.

Emellertid slog han sig ned vid kortleken, men var med tankar och blickar alltjemt på den plats, der Thilda uppehöll sig. Skönheten nickade en och annan gång åt honom och vid hvarje sådant

tillfälle hörde han, huru hennes omgifning skrattade af full hals. Plötsligt såg han, huru en af sjömännen sträckte ut sin arm för att draga flickan till sig. Hon arbetade för att komma loss, men han blott skrattade och höll säkrare om henne.

»Släpp mej!»

Skrattsalvor.

»Släpp mej — låt bli — mej — kan — han — — inte låta —»

En stol föll omkull, en jättegestalt for genom det rökiga rummet, det var alldeles tyst — några häftiga ord — några svordomar — buller af möbler, som våldsamt kördes undan — en röra af figurer, som utdelade slag eller sökte skilja några andra åt — klingande af glas, som föllo i golfvet och derpå skrällen af en taklampa, hvilken fått nådestöten; mörkt midt i oredan, — skrik och svordomar och rop på polis och så midt genom larmet en vild röst: »jag är stucken!» — och så brådskande steg öfver golfvet mot dörren, hvarpå det blef tyst, och intet annat hördes än ett stönande från en vrå af rummet.

* * *

Såret, som Qvist erhållit på krogen, var af farligaste beskaffenhet, och våren hade hunnit göra sitt inträde, när rekryten en dag blek och aftärd vid sidan af sin korpral vandrade från sjukhuset till kasernen för att åter ingå i tjenstgöring. Qvist var ej någon djupare anlagd individ, som sysslade med lifvets många gåtor, men han hade under sin

sjukdom och isynnerhet under sårfebern icke kunnat nekat sig det bittra nöjet att gång på gång uttala förbannelser öfver det slag af samhällslif, som kallas garnisonstjenstgöring. Hade han fått i fred vandra på sin smålandsgräns samt då och då haft tillfälle att se Augusta i original och aldrig råkat ut för den der kafémamsellen med alla pengarna om handleden, så skulle han med all säkerhet haft — ett knifsting mindre i kroppen och tjugo kronor mer i börsen. Det var i synnerhet förlusten af pengarna, som retade honom. Han erinrade sig med full säkerhet, att han icke spelat bort hälften af summan. Men när han kom till sans efter nattens uppträde, voro både portmonnä och pengar borta. Han misstänkte gubben med polisongerna, men kunde ej framdraga ett enda bevis.

Augusta kom nu ofta för hans tankar. Han hade fått ett par bref från henne, utan att hon erhållit något svar. Derpå hade följt en längre tystnad å ömse sidor. Qvist ville icke tala om händelsen på krogen och hade dessutom för sårets skull icke kunnat skrifva. Han fruktade för följderna, när hon en gång finge höra sanningen; ty han viste, att hon var »ett afgörande qvinfolk».

Hvilken riktning hans tankar än togo, möttes de af någonting kallt afvisande, och hans eget jag tvingades fram såsom egentliga orsaken till allt sammans. Han viste, att hans anseende hos befälet och kamraterna nu icke kunde vara det bästa, och de långa benen riktigt darrade en smula, när han vandrade in öfver stenläggningen i kasernporten. Ett vänligt mottagande väntade han af blott en

enda, och det var kompanihunden »Trogen», densamma, som första qvällen, när han stod på post uppe på fästningsvallen, gjort en påhelsning. Trogen hade sedan dess flera gånger hållit honom sällskap under ensliga pass om nätterna, då hunden enligt sin vana sprang från det ena poststället till det andra för att genom skällande väcka den, som möjligen somnat. För Qvist hade han af någon outredd anledning fattadt särskildt tycke, hvilket ock besvarades af rekryten.

Då han såg inåt kaserngården, föllo hans blickar genast på ett litet svart träkors i ett hörn af gårdsplanen. Qvist blef nyfiken och gick bort mot stället. På korset stod att läsa:

HÄR HVILAR »TROGEN».

»Han blef skjuten härom qvällen i våda», upplyste korpralen, »vi hade målskjutning ute på landet, och hunden råkade komma framför en tafla, just som ett skott gick.»

Qvist läste upprepade gånger den korta grafskriften och hans tankar gingo tillbaka i tiden till den stund, då han bjöd hunden på pannkaka. Augustas pannkaka! Allting påminte honom mer eller mindre medelbart om Augusta. Han skulle icke vågat sammanträffa med henne nu. Och likväl, hur gerna skulle han icke just nu suttit på en pall midt emot henne i ladugården, qvitt stads- och garnisonslifvet, för hvilket han då bestämdt icke var skapad.

Nedstämd vandrade han till sitt logement, och som kompaniet var ute på fältmarsch, och ingen af den pluton, Qvist tillhörde, fanns hemma, gjorde

snart ensamheten sitt inflytande gällande, så att han blef trött och sömnig. Och så somnade han, fast besluten, att vid första möjliga tillfälle söka skaffa sig afsked ur krigstjensten.

Hans tankar måtte under drömmen åter farit den gamla vägen till smålandsgränsen, ty han nämde ett par gånger Augustas namn, och till sist vaknade han vid att en röst skrattande svarade:

»Ja, Johan lille!»

Han måste gnugga ögonen en god stund, innan han vågade tro, att det verkligen var hon. Men hon stod der, stark och frisk, och lät honom stirra. Till slut slog hon honom i handen och sade gladt:

»Hva' säger du om detta, Johan?»

»Hur i Helsingland har du kommit hit?»

»Jag har gått, förstås.»

»Gått! det ä' öfver femton mil landsvägen.»

»Ja, det ä' det.»

»Hvarför har du gjort det, Augusta?»

»För att se, om du ä' kry igen, kan du förstå. Ser du Johan, jag har allt haft litet mer reda på dej, än du tror. — Stackars min lille Johan!»

Som hon nu lade sina armar så långt hon räckte om hans hals, blef han i en hast så genomträngd af nytt lefnadsmod och nya krafter, att han, klen som han egentligen ännu var, tog henne om lifvet och derpå, under ett hjertligt skratt från båda, bar henne utefter hela logementsgolfvet.

»Och nu Johan», sade hon halfhögt, sedan han satt henne ned, »nu går du väl inte mer på krogen?»

Han rodnade som en skolpojke, när han svarade nej.

»Och så bryr du dej väl inte mer om den der mamsellen?»

Qvist arbetade fram ett andra nej.

»Nu litar jag på dej», fortfor Augusta, »och i morgon bittida ger jag mej åstad hemåt.»

Sedan denna fråga sålunda var afgjord, fortsattes samtalet ända till dess taktmessiga tunga steg nere från stenläggningen tillkännagåfvo, att kompaniet höll på att marschera in på kaserngården. Augusta gaf då sin Johan en sista smällkyss, och sedan de öfverenskommit, att om möjligt träffas ett slag följande morgon, innan hon lemnade staden, skyndade hon utför trapporna.

»Det ä' ett afgörande qvinfolk», sade Qvist för sig sjelf, så som han sagt hundrade gånger förut, »och nu — ska' det tagas nytt tag!»

* * *

Qvist höll ord. Han tog nytt tag ända från den stund, då han på landsvägen, som förde utåt från staden, sade Augusta farväl. Till att börja med sålde han sin blåmålade bränvinsflaska och fattade med detsamma beslutet att vid första lägliga tillfälle inskrifva sig i en goodtemplarorden. Och så började han enskilda studier, omfattande nog i förhållande till hans bildningsgrad. Han tog lektioner af en kamrat i hela tal och bråk och decimalbråk och välskrifning samt arbetade sig så småningom fram till jemnbredd med de icke alltför framstående, hvilka emellertid under hans sjukdom hunnit om honom i vetande. Befälet kom

snart underfund med det omslag, som försiggått med den på senare tider så föga ansedde rekryten och gjorde nu å sin sida allt för att underlätta hans sträfvanden för nåendet af det kunskapsmått inom theoretiska och praktiska ämnen, hvilket kräfdes för att approberas till soldat.

Kom så den sista dagen af garnisonens vistelse i staden. Händelsen fogade, att Qvist skulle göra vakt och få sitt postställe ute på fästningen.

När han bakom aflösningskorpralen marscherade dit ut, hörde han från staden ljudet af regementsmusik och trummor.

»Nu kommer di», sade korpralen och vred hufvudet för att lyssna.

Det var nya garnisonen, som ryckte in. Och Qvist öfvertänkte, huru olika ett och annat blifvit sedan den dagen, då han sjelf marscherade in i staden efter liknande musik, huru olika till mods han då kände sig, huru kallt det var i den hvinande nordanstormen och yrsnön. Nu var det en ljum solig sommarqväll; sjön plaskade mot stranden, utefter hvilken de marscherade, svag bris for fram öfver den vida fjärden, och segelbåtar syntes litet hvarstädes sträfva framåt med lyckliga menniskor, som icke tycktes hafva annat att göra än njuta af solsken och sjöluft.

När solen sjunkit bortom staden, och hennes sista strålar lemnat kyrktornens koppartak, uppsteg månen öfver ett fjerran liggande lågt land och kastade sitt ljus mot den väldiga hvita väggen på magasinet inom fästningsvallen, så att de stora luckorna framstodo än mera kolsvarta. Qvist kunde icke

hjelpa, att äfven nu, fastän hans sinnesstämning var så helt olika mot den der gången för långt tillbaka, platsen föreföll honom litet spöklik. Utefter hvarje kanon gick en glänsande strimma af månljus, och djupt under honom nedanför fästningsvallen lågo och glimmade hvita snäckor och ben af sjöfoglar. Bullret från staden hade tystnat, skuggorna stodo mörka och bestämda utefter husraderna, några enstaka slag hördes med bestämda uppehåll från kyrktornet; allt var för öfrigt stilla, tyst, nästan dödt.

Han spratt till. Skulle då samma händelser, som han så väl mindes, nu gå igen? Steg hördes nere på bryggan, som under fästningsvallen gick ett litet stycke ut i sjön. En man syntes vandra ut på brädgången och klättrade, när han nådde dess yttre ända, öfver broräcket.

Blixtsnabbt for den tanken genom postens hufvud, att det var samme sjöman, som han icke sett sedan den der aftonen på krogen. Och som en pil satte Qvist af nedför uppfarten genom fästningsvallen och skyndade mot bryggan.

»Stanna!» skrek en röst emot honom, »annars skjuter jag dej!»

Qvist såg, att han sträckte ut sin ena arm och att någonting glänste i hans hand.

»Hör nu!» ropade posten till svar, »låt mej få säga ett ord.»

»Hva' vill du, hva' har jag gjort dej — stanna, säger jag —»

Han sänkte helt oväntadt vapnet och tycktes hafva fått något annat att tänka på.

»Ser du,» sade han och pekade mot den månbelysta grå fästningsmuren, »ser du, att jag har rätt! det kommer der — ser du, hur stort det ä', och större blir det, men jag ska' nog passa mej den här gången, för i sjön kan det inte ta' mej —»

Han höjde åter vapnet, men nu mot fästningsmuren.

»Skjut inte!» ropade rekryten, som för öfrigt icke förstod det minsta af mannens beteende.

»Hvarför inte? Tror du jag låter ta' mej af den der svarta s—n! Kom inte hit — nej — nej — nu ä' han inpå mej — nej — nej — jag skjuter — —»

En knallhatt hördes smälla, men intet skott. Några jättesteg af Qvist ut på bron, ett skrik, som strax följdes af ett rop från rekryten, derpå ett häftigt plumsande af en kropp, som försvann i vattnet — och Qvist stod ute på brons yttersta planka och stirrade ned i djupet, der vågorna redan började återtaga sin jemna plaskande rörelse, som om de ville så fort som möjligt utplåna hvarje påminnelse om det nyss skedda.

»Hu!» sade Qvist, lika uppskrämd som bestört, »han var bestämdt inte klok. Tänk, om han supit sej galen!»

Sjön gaf icke igen sitt byte, hur länge än posten stod der och väntade att få se den olycklige åter komma upp. Och när Qvist efter en stund, oviss om hvad som var klokast att göra, sprang bortåt mot vakten, möttes han af folk, som var utsändt att taga reda på en fyllerigalen sjöman,

hvilken man senast hade sett med en pistol i hand rusa i väg utåt mot fästningen, hotande att skjuta både andra och sig sjelf.

* * *

Med strålande anlete och efter de lifliga tonerna från messingsinstrument hade gamla garnisonen marscherat genom stadens gator ned till jernvägsstationen. Färden skulle nu gå mot hemorten. Sommaren stod i sin fulla fägring, himlen var mörkt blå, solen strålade och fjärden glittrade i guld. Hvarje man af kompaniet lemnade efter sig i staden någon nyförvärfvad vän, som nu önskade honom lycka på resan och ett välkommen åter, i fall ödet ånyo skulle föra dem till sammans.

Qvist gick försjunken i tankar fram och tillbaka på perrongen. En af de sista vagnarna i tåget var för tillfället inredd till fångvagn. Qvist frågade en jernvägstjensteman, om någon fånge skulle medfölja.

»Ja, det ska' vara en gubbe, som har begått förfalskning,» gafs det till upplysning.

En stund derefter kom en gevaldiger med en liten man bredvid sig. Qvist igenkände genast den, som på krogen varit i sjömannens sällskap.

»Nä, se en gammal bekant!» ropade gubben i en ton, så glad som om igenkännandets fröjd alldeles utträngt hvarje känsla af blygsel, »ja, så kan det gå här i verlden — att man ska komma att åka på samma tåg, när man minst anar det. Ska'

det bära hemåt nu? Men tack för sist att börja med — aj det var sannt, det gick visst lite galet —»

Harangen afbröts derigenom att gevaldigern tillsade mannen att stiga in i förvaringsrummet. Qvist var icke i lynne att se tingen och händelserna med humoristisk blick. Han gick tyst till sin egen plats bland de upprymda, skämtande kamraterna och deltog icke i de ljudliga hurrarop, som gång på gång uppstämdes, då tåget under musikens toner gled bortåt från staden.

Och nästan under hela resan satt soldaten sluten i sina egna tankar. En och annan gång framtog han ett fläckigt, brutet fotografikort, som han uppmärksamt betraktade.

Och när solen närmade sig topparna af furuskogen på smålandsgränsen, rullade ett tåg, hvarpå en liten kontingent soldater befunno sig, sakta in på jernvägsstationen, der Qvist ett halft år tidigare lofvat sin Augusta att icke glömma henne. Redan på långt afstånd kunde han se hennes friska röda ansigte och breda axlar. Hon igenkände honom och viftade med sin tegelfärgade schalett. Och ännu en liten stund senare hade hon gifvit honom ett välkomstslag i näfven och sett honom så ärligt och trofast in i ögonen, att den grofväxte krigaren i detta ögonblick kände sig kunna besegra hela verlden, om det gälde.

»Ja Augusta!» sade han och riktigt darrade på målet, »nu ä' jag hemma igen och från roten går jag aldri' mer, för det går blankt åt hecklefjell, när jag kommer bort från dej. Ett kreatur

höll jag på att bli, och det säger jag dej, Augusta, att ett sånt afgörande qvinfolk, som du ä', ska' det vara för att göra en god soldat af en sådan slurk som nummer tjugufyra Qvist — för garnisonslifvet ensamt gjorde det inte.»

EN BIVACK.

Högt uppe på en ås hade regementet gått i bivack. Gevären stodo kopplade, och manskapet var ifrigt sysselsatt med hopsamlande af löf och ris för tillredande af enkla bäddar. Ända ute vid branten, der åsen åt vester öfvergick till nästan oöfverskådliga, bördiga slätter, hade officerarne slagit sig ned i spridda grupper för intagande af sin middag. Här skämtades och pratades och skrattades, dagens vedermödor voro öfverståndna och med detsamma glömda, den sista tunga halfmilen uppför den allt brantare sluttningen kom ingen längre i håg; den kommande dagen skulle hafva sina sorger, bekymmer och mödor för sig, hvarmed man icke nu hade att skaffa; stunden, den njutningsrika glada stunden i kamratlaget var allt och för den åt och drack man af hjertans lust. Burgunder- och sherrybuteljer framglänste här och der i gräset, skålar druckos utan att fördröjas genom tal, som ingen hade tid eller lust att hålla

eller afhöra. Lifsglädje, helsa och godt lynne strålade ur allas ögon, och solen spred sitt klara varma sken öfver den lifliga friska taflan.

Till det ångande kaffets dofter blandades sedan röken från cigarrer, och siestan njöts så som den kan njutas af dem, hvilka trampat några mil solig landsväg och derpå fått slå sig ned på saftig gräsmatta med iskyld punsch och af svalka immiga vattenflaskor till närmsta utsigt.

»Nu mina herrar ska' vi ha' en sång!» sade en äldre fetlagd officer med något gråsprändt hår och egendomliga, lifliga grå ögon. »Se så löjtnanten, sätt i gång nu!»

»Ja, hvad ska' vi ta — hvar ä' tenoren — åh du, punschen blir inte varmare, om den får stå en liten stund för sig sjelf.»

Tenoren ristade pincenezen från näsan och tog några höga toner för att känna efter, om de funnos qvar. Och andre basen hemtade upp ur djupet ett lågt, mångstruket e och sände det ut öfver all naturen.

Skiftande i varma, glänsande färger af grönt och guld låg den jemna ändlösa slätten djupt nedanför deras fötter. Små grupper af hvitrappade gårdar stucko här och der skarpt af emot de sammansmältande tonerna af sakta böljande säd och blomsterströdd klöfver, himlens blå ljusnade allt mera mot horisonten och skulle utan märkbar öfvergång sammangjutits med de fjermare fältens svagare färger, om icke en disig, matt silfverglänsande strimma af hafvet på samma gång förenat och åtskilt luft och land.

»Sjung sjung, brusande våg,
visorna dina vet jag,
sjung sjung, fogel i skog,
drillarna kan jag nog»

klang det från väl samöfvade röster, och allt lyssnade. Äldre och yngre officerare stodo, sutto eller lågo orörliga, uppassare smögo på tå genom gräset, som ej återgaf ljudet af deras steg, bokskogens solglänsande hvalf hade längesedan stannat i sin rörelse, qvällen låg stilla och tycktes begärligt låta sig smekas af tonerna, som sväfvade bort med allt svagare vingslag, tills de försvunno i hviskningarna från gräs och strå.

»Sjung sjung, blomster i vind
sucka se'n aldrig mera,
sjung sjung, mitt hjerta du,
klaga ej mera nu.»

Sången tystnade och för en liten stund störde ej något ljud den underbara stillheten. Då kom, som ett svar från fjerran, en dallrande klar ton från en kyrkklocka. Den hade ej förklingat, då från ett annat håll samma fridens helsning banade sig väg genom rymden, öfver fälten och upp till den höjd, der tusende bajonettspetsar glänste mot aftonsolen som lika många tecken att fridens välde ännu icke segrat på jorden. Och så sväfvade om hvarandra genom den rena stillastående luften dessa härliga fulla dallringar, som nästan tycktes komma från en annan och bättre verld. Intet skratt bröt skärande igenom, knappast ett ord vågade rubba den högtidliga aftonstämningen. Och det dröjde ännu en god stund, efter det den sista klocktonen förklingat, innan sångarne kunde besluta sig för

att uppstämma »Källan». Men då trädde den äldre officern med det gråsprängda håret litet närmare för att icke förlora ett enda ackord.

»Kom så fram till källans brädd
liten tärna, blyg och rädd.»

Känsligt, och liksom genomträngd af sångens anda, föredrog barytonen de enkla orden. Han, som stod der helt nära och lyssnade, tog icke sina grå ögon från solosångaren. Känslor, som kanske för åratal icke vågat röra sig inom uniformsrocken, vaknade nu utan tvifvel till fullt lif, ty de egendomliga grå ögonen glänste af ett hos dem ej ofta sedt uttryck. Det var måhända hans älsklingssång, den väckte kanske till lif minnen af ungdomligt, rent svärmeri, som sedan den tiden legat som hans dyrbaraste hemlighet gömdt i hans bröst; den satte kanske i dallring strängar, hvilka alltid skulle ljuda med saknadens vemodiga klang. När sångens sista ackord dött bort, stod han några ögonblick orörlig, medan blicken sökte den matta ljusa strimman bortom slätterna, derpå vände han sig häftigt om, gick bort till en packlår, hvilken förvandlats till punschbord, fattade ett glas och ropade till sig en närstående officer.

»Skål!» sade han, »jag glömde, hvar jag är.»

Slutligen blefvo då sångarne trötta och uppsökte beqväma platser för att fortsätta, der de afbrutits. En liten stund senare tillkännagåfvo muntra skratt, att något roligt var å färde i närheten och strax derpå kommo ur bokskogen en del yngre

kamrater ridande på frånspända trosshästar och färdiga att visa den öfriga officerskåren sin bästa kavalleriexercis. Åtskilliga manövrer utfördes till förnöjelse för alla utom hästarna, hvilka slogo bakut och från början till slutet af leken hade öronen strukna utefter nacken som ett varnande tecken för omgifningen.

Men solen sjönk, och bokarnes skugga började allt mera smälta in och försvinna i den halfljusa skymningen. Den ene efter den andre af de samlade vännerna lemnade sällskapet för att söka upp sin enkla men friskt doftande bädd, som en aldrig overksam kalfaktor under tiden med bästa omsorg tillredt. Slutligen drogo sig äfven de sista bort mot bivacken, och på den nyss så lifliga middagsplatsen, gick möjligen ännu en ensam uppassare och hopsamlade buteljer och glas.

Bleka stjernor tindrade svagt öfver tusen krigares slummer. Någon dämpad röst yttrade emellanåt några ord. En soldat, som blifvit aflöst från vakt, smög sig sakta fram mellan otaliga grupper af sofvande för att finna sin egen plats, någon beväringsyngling, som ännu i drömmen bibehöll lifligt intryck af dagens ansträngningar, pratade några ord i sömnen och blef kanske väckt af en kastad stöfvel; aflösningens steg hördes med bestämda mellantider, för öfrigt var allt blott en tyst, välbehöflig hvila efter en dagsmarsch, som trotts aldrig skola sluta.

»I natt får man sofva lugnt;» sade en kapten, som varit en af de siste för att icke säga den allra siste att lemna toddybordet, »och nu kryper

jag in, och om du skulle få höra någon som snarkar, så är det inte jag. God natt kamrat!

»Go'natt kapten!» svarade adjutanten, till hvilken orden voro stälda och som hade sitt skyddstält uppslaget helt nära kaptenens. Dennes omkostymering för natten var snart verkställd och sedan han satt en nattmössa på hufvudet, körde han detta före genom den obeqväma tältspringan och fick så småningom in hela sin ljusklädda lekamen, hvarpå häftiga skakningar i den smäckra tältstången antydde, att det icke var utan svårighet som han intog en hviloplats på det jemförelsevis smala utrymmet mellan stången och tältets sida. Men adjutanten stod qvar der ute och tycktes hafva roligt åt någonting.

»Hva' grinar du åt, kamrat? hördes en röst inifrån tältet, som den alltid vaksamme Lilja nu höll på att knäppa igen.

»Sa' kapten åt mej?»

»Ja visst hundra dj—r gjorde jag det», svarade den öfver beskrifning godmodiga kärnfasta stämman.

»Jag stod bara och funderade på om fältvakten skall kunna hålla sej vaken i natt?»

Tältstången kom åter i samma häftiga skakning, våldsamma rörelser syntes mot duken, och derpå sågos ett par fingrar sticka ut ur tältspringan för att komma åt knapparne. Snart fyldes den gjorda öppningen af nattmössan och så kom hufvudet ut i halfdagern.

»Hör nu, hva hundra millimeter säger du för slag? Är fältvakt utsatt? Ska' det bli något slags scientifikt i natt, hvasa?»

»Tssst!» hviskade den andre och gick alldeles intill hufvudet; »jag tror — men jag vet ingenting —»

»Nä—nä—nej —»

»Jag tror, att öfversten vill öfva folket litet i nattbevakning och möjligen låta dem marschera litet senare i mor'n bitti —»

»Tjenare!»

»— Och derför kanske det ä' säkrast att sofva med blott ett öga — men som sagdt, jag vet ingenting —»

»Tack kamrat! Då ligger jag ta mej tusan i stöflarna för annars får jag inte på dem i natt.» (Han vred hastigt hufvudet och tittade uppåt himlen.) »Jag tror, så sannt jag ligger här barfota, att det blir regn i natt. Gå och lägg dej nu!»

Tältet knäptes åter, och löjtnanten tyckte, under det att arbetet der innanför åter pågick, att han flera gånger hörde ett halft undertryckt: »hundra millimeter!» Derpå kröp han in under sin egen tältduk och lade sig, endast till hälften afklädd.

* * *

Ett godt stycke från bataljonens bivackplats stod på sidan om en väg en liten rad gevärskoppel, framför hvilka en post långsamt vandrade fram och tillbaka. Höljda i sina kappor och med renseln till hufvudgärd, hvilade helt nära intill kopplen spridda grupper af två tre män, somliga sofvande andra halfhögt samtalande. Med ryggen lutad

mot en trädstam satt en officer med sabeln öfver knäna och ömsom halfsof några minuter, ömsom tittade upp och gjorde sina iakttagelser på himlen.

Det hördes taktmessiga steg från vägen, och några man kommo marscherande samt veko af in åt fältvakten, hvarefter någon kommenderade halt.

»Löjtnant! aflösningen verkställd utan anmärkning», rapporterade en korpral.

»Såg korpral Hjort intet fiendtligt?»

»Nej, löjtnant.»

» Nå, koppla då gevären och låt karlarne lägga sig!»

»Ska ske löjtnant.»

Han vid trädstammen lutade åter hufvudet bakåt och slöt ögonen.

Under tiden hade en i början tunn men snart allt tätare slöja dragits öfver det halft ljusa himlahvalfvet och med detsamma tätnade ock den skymning, som hvilade öfver naturen. Liksom uppstigna ur jorden framsväfvade utefter löf- och barrskogsgränsen ljusare lätta bildningar af tunn dimma, hvilka så småningom förändrade afstånden och gåfvo landskapet ett obestämdt, hemlighetsfullt utseende. När dimman höjde sig utefter de orörliga, mörka väggarna af bok, björk och tall, uppsteg alltjemt nya dunster under henne, så att hon tycktes svälla ut i båda lodriktningarna, på samma gång hon blef allt hvitare och antog säkrare gränser. Ljudlöst smög hon sig fram utefter den smala dalgång, der fältvakten var förlagd, och drog en kylande, halft genomskinlig flik utaf sig öfver de slumrande grupperna. Gevärskopplen

framskymtade mattare och föreföllo mera aflägsna. Hon fann sin väg, utan att lemna spår efter sig, ned i det mjuka gräset och in under hvarje skrynkla och flik af en kappa. Hela den tafla, fältvakten återgaf, förlorade något af både skugga och dager och blef blott, kall, nästan död, men oändligt mjuk.

Ute i postkedjan vid skogskanten stod en ensam post, instucken emellan två dubbelposter. Det vigtigaste af hans instruktion var; att han skulle hålla skarp utkik öfver fältet med det aflägsna skogsbrynet framför honom. Och Brandin, som var gammal soldat och som hade svarta, långseende ögon, hade nu stått nära en timma och flyttat sina blickar från buske till buske utefter dikeskanterna utan att upptäcka så mycket som en rörelse af ett blad. Trötthetен efter dagens marscher jemte vanan att vid denna tid af dygnet hafva ögonen slutna, började så småningom verka äfven på denna uthålliga natur, så att han tillät sig att, alltjemt stående, sluta ögonen för korta stunder och njuta ett slags afdomning, pinsam och behaglig på samma gång. Dessa ögonblick af både hvila och ansträngning kommo snart tätare på hvarandra, liksom om den dimma, hvilken nu gled fram öfver det öppna fältet, skulle hviskat frestande och söfvande ord i hans öra. Trädet, vid hvilket han hade sitt postställe, gaf åtminstone något stöd åt hans trötta kropp, och han kände verkligheten glida undan och upplösas, liksom han nyss hade sett skogen derborta sugas in uti och försvinna i dimman. Han tyckte, att han gled och gled snabbt framåt utan att vidröra marken, och det kändes så lätt att

sväfva, när sjelfva de höga, slumrande grässtråna kunde bära honom utan att böjas. Stödet mot hans rygg hade försvunnit, men ändock föll han icke, ty han hölls upprätt af sin egen ställning och så bar dimman honom och hon ljusnade, ty solen trängde igenom henne från höger, och sjelf fördes hon af solstrålarna från höger och så började hon fara litet fortare, när tusende nya skarpare strålar kommo körande på från samma håll, från höger, som han också for, så lustigt, så lätt, så dansande, så sväfvande, så ljust — så bländande ljust — guldmoln, som han läst om i någon barnsaga — granna skyar — fort — fort — hvinande fort — susande — nedåt — fortare nedåt — en brant — djup — djup — faller, faller, faller pilsnabbt —

Duns! Geväret kom först i backen och så följde han sjelf omedelbart efter och låg der några sekunder, undrande hvar han befann sig. Han måste gnugga sina ögon och dertill känna på det träd, vid hvilket han stått, åtskilliga gånger, innan han hade klart för sig, att han ej förflyttats längre stycke, ty dimman, som sakta drifvit till sammans ute öfver ängen, hade delvis undangömt hela raden af buskar och smärre träd, som utgjorde väsentliga partier i den bild af landskapet, hvilken fäst sig i hans minne, innan han somnade. Så småningom utreddes dock allt, och han kände sig nu helt kry för den första stunden efter fallet.

I detsamma tyckte han sig höra ett sakta knakande och prasslande ljud utefter ett dike, som han nu ej kunde se, men som han viste skulle finnas all-

deles framför honom gående vinkelrätt ut från hans egen postlinie. Brandin spände upp sina svarta ögon och var nu fullkomligt vaken, när han stirrade mot en liten löfgrupp, halft försvunnen i dimman.

Det var nog icke vinden, som rörde vid de der qvistarne. Ty då skulle dimman vikit och busken framkommit tydligare. Brandin satte handen bakom sitt öra och vek detta framåt. Det rörde sig någonting i diket, och det lät nästan som om en gevärskolf skrapat mot en sten. Han lade sig ljudlöst ned bakom trädstammen och spände sakta hanen i helspänn. Ur dimman framträdde nu något, som rörde sig och allt tydligare antog formen af en nedhukad, smygande man med gevär i handen. Men der kom en till och ännu en.

Brandin kunde se knapparna i den främstes rock. Då skrek han:

»Halt!»

Ett knäppande ljud hördes, den främsta figuren i dimman sågs krypa i hop, och sänka hufvudet litet, någonting talades, derpå skar en skarp blixt genom dimman och tycktes antända denna, så att hon flammade till utefter ett långt stycke, och skrällen af skottet bröt den spännande tystnaden och rullade i till- och aftagande ekon genom skogarne långt bortom synvidden.

Det skott, som Brandin lossat, besvarades genast från diket, och posten kunde vid skenet af blixten se, att den främste hade hvitt band om mössan, ett tecken, som den andra bataljonen anlagt för att igenkännas som fiende. Skräll på

skräll följde nu, patrullen ville icke vika och Brandins afsigt var att genom skottlossningen kalla till sig förstärkning. Sådan anlände snart i form utaf en rundgående visiterpatrull, som kom i språngmarsch till poststället och genast med ifver deltog i eldgifningen.

Emellertid hade det blifvit lif i fältvakten. Alla man hade fattat sina gevär och väntade blott på order att rycka ut. Sömnigheten var alldeles afskakad och nu fordrades blott rörelse för att få lederna åter varma. En halftropp fick genast befallning att genomtränga skogen och sedan sprida sig i skyttelinie. Sjelf förde löjtnanten det återstående af plutonen i sluten trupp åt samma håll, sedan ilbud afsändts till fältvaktens »beredskap». Skotten smattrade nu lifligt, och när plutonchefen gjort halt nära skogsbrynet, kom en man springande med den rapport, att fienden närmade sig med ett helt kompani i skyttelinie fram öfver ängen. Uppgiften var, som de flesta under liknande förhållanden, öfverdrifven, men plutonchefen kunde genom dimman se en otydlig taggig rand, som stack upp från marken, förmodligen från ett dike. I nästa ögonblick hördes mellan skotten ett kort och kraftigt »fyr!» En enda lång sammanhängande blixt, som tycktes jaga framför sig ett hvitt rullande moln, ljungade fram utefter marken, hela natten lystes upp, gräset stod grönt och glänsande och skarpt i hvartenda strå, skogen derborta liksom hoppade fram, dimman var ett glödglänsande moln, och en brakande knall for mot skogsbrynet och väckte våldsamt fjerran liggande trakters ekon till

smattrande, många gånger upprepade svar. Nu var ock fältvakten spridd i skyttelinie och färdig att upptaga elden. Salva följde på salva, och det gälde att hålla skogsbrynet så länge som möjligt.

Undan för undan hade skottlossningen väckt de sofvande, men då man i början ansåg, att det var blott en tillfällig sammanstöt mellan patruller, vidtogos inga vidare åtgärder. Snart tydde dock eldens häftighet och styrka på något allvarsammare. Bataljonschefens och adjutantens hästar, hvilka hållits i beredskap, framleddes, ett kompani fick order att ofördröjligt göra sig färdigt att utrycka, kaptenen med nattmössan hördes gång på gång åkalla sina »hundra millimeter» och föga fattades, att han i stridslusten sprungit bort till sitt kompani, klädd som han var, för att taga befäl öfver detsamma. Men Lilja stod till reds med vapenrock, byxor och sabel och var nog indisciplinär att framställa en förfrågan i allmänhet, huruvida icke allt detta kunde lämpligen uppskjutits, tills det blifvit dager.

Salvorna brakade allt tätare, fylda i mellantiderna af pluttrande enstaka skott, och man kunde se, huru himlen för hvarje gång ljusnade till, som om lågor från en eldsvåda då och då slagit upp mot rymden. Enstaka kommandoord, skarpa och genomträngande, blandade sig med skjutandet, ett kompani var redan i marsch och trängde tungt, men längtande efter strid genom skogen; signalhorn skuro genom larmet, och gälla hvisslingar från pipor trängde sig dessemellan fram. Lukten af brändt krut samt talg kom, drifven af ett svagt

luftdrag, borta från stridsplatsen; det blef alltmera spännande, och elden vann ständigt i styrka.

Det knastrade, brakade och smälde i skogens torra grenar, der kaptenen gick fram i teten för de två återstående plutonerna af det kompani, som utsatt fältvakten. Han hade skämtsamt yttrat, att han skulle bort och hjelpa sin löjtnant, och troligt är, att han, om det varit allvar, skulle med samma goda lynne verkstält samma goda föresats. Han var en präktig typ för den gamla skolan utan att i nämnvärd grad representera dennas fel, och inom kamratkretsen erkände man allmänt, att när han en gång slagit till reträtt, skulle tomrummet aldrig kunna fyllas. Soldaterna sågo nu under den besvärliga anmarschen hans väldiga gestalt framför sig, och der fanns kanske icke en man på kompaniet, som skulle tvekat att följa, så länge han visade dem vägen.

De täta salvorna upplyste terrängen som lika många skarpa åskblixtar, krutröken kom i allt tjockare massor tungt rullande under skogens hvalf, larmet var så starkt, att kommandoord ej kunde höras; befälet ledde sina afdelningar hufvudsakligen med tecken; rotarne spriddes så småningom i allt glesare skyttelinie, hvilken, då den nådde skogsbrynet, kastade sig ned; alla väntade blott på befallning för att deltaga i elden. Kaptenen skrek någonting, som svagt framträngde till de närmast liggandes öron; det hördes ett »lägg an» — och så skar åter ett gällt ljudande signalhorn genom oväsendet; signalen upprepades från ett annat håll, från ett tredje, längre bort, närmare och åter långt

borta om hvartannat, någon kommenderade »patron ur gevär!» och det blef så småningom alldeles tyst.

»Hundra millimeter!» hördes en halft undertryckt vredgad stämma, »di blåser 'eld upphör', och jag har fått gå en hel mil genom den förd— skogen utan att få skjuta af en enda talgplugg!»

Och han skulle icke heller få det nöjet att tillfredställa sin stridslust, ty adjutanten, som nu kom ridande, medförde order från majoren att kompaniet skulle rycka tillbaka och åter gå i bivack.

Kaptenen var vid sämsta möjliga lynne, der han marscherade bakom sitt folk på återvägen genom skogen. Och när han slutligen åter kröp in i sitt tält, gaf han aldrig ett ord till svar på Liljas fråga, huruvida han trodde, att det verkligen skulle bli regn på morgonen. Denna fråga var dikterad af uppassarens oro för de två tunnland råg vid torpet, som han beräknade snart skulle vara mogen.

* * *

Söndagsmorgonen hade, trots alla mörka spådomar och aningar, uppgått strålande klar. Solen hade lemnat sin bädd af rosiga moln och sände nu högt uppe från den varma blå himlen sina outtömliga flöden af lifgifvande ljus. Det glittrade och glänste och skimrade af tusende olika strålbrytningar i den väldiga bokskogens täta hvalf; strålarne bröto igenom hvarje den minsta lilla öppning och springa i löfverket och framkallade nere på den bruna

mattan af fuktiga årsgamla blad en sprittande liflig lek af ljusfläckar och skuggor. De glatta trinda stammarna, hvilka tycktes hafva täflat att komma högst upp mot ljuset, stodo som mäktiga pelare, bärande hvalf af klaraste gröna bladverk, genom hvilka himlens oefterhärmligt sköna blå fält skymtade fram.

Uppe i dessa färgrika hvalf, hvilka tycktes danade för endast lif, glädje och ljus, hade ända från solens tidiga framträdande klingat och skallat jublande toner från bokskogens småfoglar, hvilka icke tycktes hafva bättre användning för sin morgon än att egna den åt Skaparens lof. Senare hade med deras röster blandats fjerran ifrån kommande, darrande toner från den kringliggande bygdens kyrkklockor, och så fyldes då hela rymden af denna rikedom af kraftigare och svagare ljud, hvilka, kommande från de mest skilda källor, alla sammanströmmade och höjde sig till en enda klingande tacksamhetens hymn.

Plötsligt tvärtystnade fogelsången. Kraftiga och allt annat öfverröstande toner från messingsinstrument bröto fram från en större öppen plats i skogen, dofva hvirflar af förstämda trummor rullade fram genom ackorden och dogo åter ut, röster och ord från en oräknelig skara sällade sig till musiken, och från skogens af solstrålar genomströmmade pelarsal steg i allt mäktigare styrka den gamla majestätiska hymnen:

»Vår Gud är oss en väldg borg,
Hna är vårt vapen trygga.»

Der fanns kanske icke ett gråskägg i denna samling af krigare, hvilken icke kände hela sitt väsen genomströmmas af barnslig fruktan och vördnad för den Gud, som skapat de väldiga löfhvalfven öfver hans hufvud; icke en lättsinnig ung löjtnant, som ej i denna stund af hela sin själ och med djupaste allvar stämde in i den härliga psalmsången. Denna enkla gudstjenst, firad af tusen krigare i naturens stora helgedom, var måhända i Hans ögon, hvilken ser djupare än vi, en andakt af lika högt värde som deras offer, hvilka från sin köpta bänkplats i kyrkan skåda sig omkring och hålla statistik öfver sina vänners och bekantas kyrksamhet för att med stöd af de omutliga siffrorna exakt bedöma medmenniskors själstillstånd och utsigter för ett bättre i det tillkommande. I denna sammanförda mängd af olika yttre grader fanns måhända icke en tanke på rangskala i religiöst hänseende. Utan tvifvel kände sig hvar enda en af de tusende uniformsklädda individerna för litet bevandrad i Norbecks teologi för att afgöra, hvilket af den helige andes sju nådeverk, som för tillfället möjligen påginge hos honom. Men af fullaste hjerta vågade han dock instämma i psalmens slutord:

»Likväl vi oss ej frukta.»

* * *

»Hurr—ah!» skallade det från teten af marschkolonnen, då denna samma dags eftermiddag kom fram ur bokskogen på åsens sluttning mot lägret

och de första halftropparne fingo syn på de hvita tälten der långt nere på slätten. Helsningsropet upptogs utaf afdelning efter afdelning, allt efter som de hunno fram ur skogsbrynet. Mången gammal soldat, som den sista biten af vägen vandrat med hängande hufvud och släpande steg, syntes plötsligt få liksom nytt lif ingjutet i sina ådror, och Neman på åttonde, hvilken var känd för att aldrig slösa med sina krafter, tog helt oväntadt upp »Visan om skräddaren» med så oemotståndligt humoristiskt föredrag, att snart halfva kompaniet i muntraste sinnesstämning och med högsta lungkraft stämde in.

Och så gick det den återstående vägstumpen, lätt som en dans, och snart nåddes lägrets venstra flygel, der den hemmavarande befälhafvaren, kaptenen med den lökliknande hakan, stod och gjorde miner åt honom, som under den förflutna natten fått så många anledningar att anropa sina »hundra millimeter». Och bakom befälhafvaren i lägret stod jourkorpral Holm midt i en tät flock af beväringar, som befriats från manövern, med handen vid mössan och oafbrutet stirrande på den ene efter den andre af det förbimarscherande befälet.

Ännu en stund senare var hela den ordnade mängden skingrad i sina olika kompanier och tält. Blott de ljusa punkterna af manöverns förlopp qvarsutto nu i minnet. Hvarje vedermöda, hvarje motgång var glömd.

* * *

Åt skilda håll öfver exercisheden syntes skjutsar med officerare, underofficerare och en och annan

af truppen rulla bort. Regementet var upplöst, och de, som ej voro skyldiga att marschera med respektiva kompanier, begagnade sig af första möjliga lägenhet att komma till hemorten.

Beväringskontingenterna drogo skränande sina färde; kompani efter kompani af stammen lemnade lägret, som nu i stället öfversvämmades af käringar och pojkar och gubbar och äfventyrare från kringliggande trakt, hvilka vågat sig fram för att göra byte af qvarglömda eller afsigtligt lemnade tombuteljer, lådor, knappar, utslitna stöflar jemte annat af värde.

En liten grupp af officerare dröjde ännu qvar vid några skjutsar, som höllo utanför lägrets högra flygel. En af dem var den grofväxte kaptenen, som deltagit i fältmanövern.

»Ja kamrater», sade han och såg på dem med sin ärliga, vackra blick, »nu dröjer det något, tills vi får laga en toddy till sammans. Men det var hundra millimeter, hvad ni sjöng bra der borta i bivacken härom qvällen. Farväl med er och tack för ett gladt möte! Snart har jag druckit min sista toddy här på heden. Hundra millimeter, hvad tretti år ryker i väg —»

»När man har mötena att krya upp sig med hvarje år.»

»Ja! jag skulle varit död för länge sedan, om jag inte fått andas den här luften ett par månader om året. — Nu skall jag hem till gumman och äta stekt spädgris till midda'n -- Farväl kamrater och tack!»

Han tryckte deras händer och klättrade upp i

kärran. Och så bar det i väg, och han satt der och viftade med mössan, tills han blef trött af den obeqväma ställningen.

»Hedersknyffel!» mumlade en af de qvarstående. »Han skall alltid blifva ett af de käraste minnena från min tjenstetid —»

»Ja! och ett annat oförgätligt är bivacken med qvartettsången. Herre Gud, så roligt man kan ha med sexhundra riksdaler i lön! Ja, lefve lifvet! Nästa år börja vi på ny kula igen.»

Wilhelm Billes förlag:

Nederländernas Frihetsstrid.

Historien om den nederländska republikens uppkomst
af **John Lothrop Motley.**
Öfversatt från engelskan af Edvard Nachman och O. H Dumrath.
Pris i 4 band: häft. 20 kr.; inb. 26 kr.

Fattigt folk.

Berättelser af
Gustaf af Geijerstam.
Pris 2 75.

STRÖMOLN.

Berättelser af
Gustaf af Geijerstam.
Pris 2: 25.

Ovälkommen.

Berättelse af
Florence Montgomery.
Pris 3 kr.

Nunnekriget i Poitiers.

Historisk roman från folkvandringarnas tid
af **Felix Dahn.**
Pris 1: 50.

Förbiskymtande Skuggor.

Minnen och anteckningar af
Birger Schöldström.
Pris 2: 75.

LOUISIANA.

Berättelse af
Frances Hodgson Burnett.
Pris 1: 50.

Prinsessan och Svennen.

Sagodikt
af **K. A. Melin.**
Pris kart. 2: 50 elegant inbunden 5 kr.

Stockholm, Gernandts Boktr.-Aktieb., 1887.

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET, LUND
15000 400951025